

**Cyfoeth
Naturiol
Cymru**
**Natural
Resources
Wales**

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2020-2021

Cynnwys

Rhagair y Cadeirydd	3
Adroddiad ar Berfformiad.....	5
Adroddiad Atebolrwydd.....	15
Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol	16
Adroddiad y Cyfarwyddwyr	16
Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu	19
Datganiad Llywodraethu	20
Adroddiad Cyflogau a Staff (wedi'i archwilio).....	37
Adroddiad Seneddol ac Archwilio (wedi'i archwilio)	50
Tystysgrif ac adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer y Senedd	51
Datganiadau Ariannol.....	56

Rhagair y Cadeirydd

Croeso i adroddiad blynyddol a chyfrifon CNC ar gyfer 2020/21.

Newidiodd y flwyddyn ddiwethaf y byd a'r ffordd yr ydym yn byw yn sylweddol, ac mae'r flwyddyn ddiwethaf ar gyfer pob un ohonom wedi bod yn hollol wahanol i unrhyw amser arall o fewn cof. Yma yn CNC, er y bu'n hynod heriol, mae ymateb i'r argyfwng COVID-19 yn sicr wedi'n tynnu'n agosach at ein gilydd – er bod hynny yn rhithwir. Mae hefyd wedi datblygu ein hyder cyfunol yn ein galluoedd o dan bwysau, ac wedi dangos cydnerthedd anhygoel y bobl sy'n gweithio yn ein sefydliad.

Rydym yn parhau i reoli rhai o'r problemau hanesyddol ynghylch pren, a bu ffocws cryf ar fynd i'r afael â chydymffurfiaeth yn fwy cyffredinol yn sgil y materion a godwyd gan y tîm Archwilio Mewnol. Rydym yn cydnabod ein bod ar daith i gyflawni disgwyliadau o hyd – disgwyliadau ein rhanddeiliaid allweddol ac ein hunain, ac rydym yn ymrwymedig i gyflawni'r gwelliannau sydd eu hangen.

Ein prif bryder drwy gydol y flwyddyn hon oedd sicrhau llesiant ein staff, a'u bod wedi'u cefnogi i weithio'n ddiogel ac yn effeithiol. Mae'n rhaid cydnabod ymdrech ryfeddol y sefydliad cyfan, gan gynnwys yn enwedig ein tîm TGCh, i gyflawni'r trawsnewid i weithio gartref, a gweithredu platfformau meddalwedd newydd mewn amgylchiadau mor anodd, fel y dylid cydnabod agwedd gadarnhaol ein staff wrth groesawu'r ffyrdd newydd o weithio mor gyflym.

Mae gwarchod a sicrhau mynediad at ein hamgylchedd naturiol ar gyfer ystod eang o ddefnyddiau mor hanfodol ag erioed erbyn hyn, ac er bod y gwerthfawrogiad cynyddol o'n hamgylchedd naturiol yn cael croeso cynnes, mae cymaint i'w wneud o hyd i warchod y tir a bywyd gwyllt sydd mor bwysig i ni. Mae angen i ni bellach fanteisio ar yr ailgysylltiad hwn â'n hamgylchedd a'r awch mwy gan y cyhoedd i chwarae'u rhan wrth gymryd camau i fynd i'r afael â'r argyfyngau natur a hinsawdd.

Yn bwysig, fel hyrwyddwr o'r amgylchedd yng Nghymru, mae gan CNC gyfleoedd sylweddol i arwain y sgwrs ynglŷn â'r hyn y mae hinsawdd sy'n newid yn ei olygu i bob un ohonom. Darn allweddol o waith ar ein cyfer eleni oedd cyhoeddi adolygiad o lifogydd mis Chwefror 2020, ac mae effaith ddinistriol y llifogydd hyn yn rhybudd o'r hyn y gallwn ei wynebu'n fwy rheolaidd yn y dyfodol wrth i'r newid yn yr hinsawdd gyflymu. Cododd yr adolygiadau rai pwyntiau trafod hanfodol: mae'n rhaid i Gymru weithredu yn awr i addasu i effeithiau'r argyfwng hinsawdd gan ei bod yn annhebygol y byddwn byth yn gallu rheoli holl ddigwyddiadau o'r fath, na lliniaru yn eu herbyn, yn llawn.

Bydd rhaid i Gymru wneud dewisiadau anodd ynglŷn â lefel y gwasanaeth sy'n ymarferol, realistig a dichonadwy hefyd, a'r oblygiad cysylltiedig ar gyfer y buddsoddiad sydd ei angen i wneud Cymru yn fwy gwydn yn y dyfodol. Er y gallwn leihau tebygolrwydd digwyddiadau llifogydd i ryw raddau, a'u heffeithiau, ni allwn reoli'r tywydd ac atal pob effaith. Mae'r tebygolrwydd cynyddol o lifogydd yn golygu bod angen i ni feddwl yn galed ynglŷn â sut rydym yn rheoli meintiau mor fawr o ddŵr, ac yn ystyried cymryd dull integredig ar gyfer rheoli perygl llifogydd. Y gwir yw na allwn adeiladu'n ffordd allan o hyn yn unig. Mae angen cymysgedd o amddiffynfeydd peiranyddol caled, prosiectau rheoli llifogydd yn naturiol, ac ymwybyddiaeth gymunedol well i ddatblygu'r gwydnwch angenrheidiol.

Yn yr Adroddiad Blynyddol hwn, gallwch ddarllen am rai o'n prosiectau allweddol o ran diogelu cymunedau a chadwraeth natur. Ymysg nifer o gyflawniadau, rwy'n cymeradwyo lansio'r ail [Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol](#) (2020) fel carreg filltir allweddol ar gyfer CNC. Mae'r adroddiad hwn yn adeiladu ar sylfaen dystiolaeth yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol cyntaf <<https://naturalresourceswales.gov.uk/evidence-and-data/research-and-reports/the-state-of-natural-resources-report-assessment-of-the-sustainable-management-of-natural-resources/?lang=en>>, gan ddangos rhai o'r heriau, blaenoriaethau a chyfleoedd allweddol ar gyfer rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Wrth ei wraidd y mae'r uchelgais i bontio'r bwch rhwng lle rydym ar hyn o bryd a lle mae angen inni fod - gan amlinellu ystod o gyfleoedd i weithredu i symud tuag at ddyfodol cynaliadwy, a'r hyn rydym yn gobeithio fydd yn gatalydd ar gyfer gweithredu cadarnhaol ledled Cymru dros y blynyddoedd i ddod.

Bydd y dystiolaeth hon yn ganolog i sut rydym yn llywio ein hymateb economaidd i'r pandemig. Roeddwn yn falch bod Llywodraeth Cymru wedi gofyn i mi arwain tasglu i helpu i lunio cynllun adferiad gwyrdd. Mae'r grŵp wedi canolbwyntio ei ymdrechion ar weithio gyda chymunedau i yrru cynigion integredig a thymor hir ar gyfer gweithredu ymarferol. Wrth ddefnyddio'r arbenigedd a gwybodaeth sydd gennym ledled ein sector amgylcheddol, sector preifat a thrydydd sector, gallwn sicrhau bod yr argyfyngau hinsawdd a natur, sy'n dwysáu ac yn ein hwynebu o hyd, yn cael eu hymgorffori yn y gwaith o ddatblygu cynlluniau i ymateb i'r pandemig COVID-19. Rydym wedi cael cyfle unigryw i ailosod ymddygiadau ar adeg hanfodol. Mae'n rhaid i ni fanteisio ar y foment hon i ymgorffori'r addasiad i'n hymddygiadau, a chydweithio i wneud pethau yn wahanol fel y gallwn gael effaith ystyrlon a pharhaus.

A minnau erbyn hyn yn fy nhrydedd flwyddyn fel cadeirydd, hoffwn ddiolch i aelodau ein Bwrdd am eu cefnogaeth barhaus yn ystod y cyfnod anodd hwn a chydabod gwaith Chris Blake yn benodol, a roddodd y gorau i'w rôl ym mis Chwefror, dim ond ychydig fisoedd cyn cwblhau ei ail dymor. Mae wedi gwneud cyfraniad anhygoel ar draws amryw o rolau ar y Bwrdd yn ystod ei amser gyda ni, ac rwy'n ddiolchgar iawn am ei help a'i gymorth dros y blynyddoedd.

Syr David Henshaw

Cadeirydd

13 Gorffennaf 2021

Adroddiad ar Berfformiad

Ar y tudalennau canlynol, mae Clare Pillman, ein Prif Weithredwr, yn cynnig ei safbwynt ar ein perfformiad eleni ac rydym yn amlinellu diben ein sefydliad, ein prif rolau a chyfrifoldebau, a'r risgiau a'r problemau rydym yn eu hwynebu, yn ogystal ag esbonio sut rydym wedi rheoli'r gwaith o gyflawni ein hamcanion eleni.

Datganiad y Prif Weithredwr

Mae'r flwyddyn hon wedi bod yn brawf fel na welwyd gynt. Er ein bod wedi ymateb i'r her, mae'n glir fod effaith barhaus y 12 mis diwethaf wedi rhoi pwysau aruthrol ar ein staff, ein partneriaid a'n cymunedau ehangach.

Rydym yn falch mai'r cyfrifon hyn yw'r cyntaf i beidio fod yn destun barn amodol ers 2015/16. Roedd y problemau a arweiniodd at farn amodol yn ddifrifol ac mae'r gwaith i ddod â'n gwerthiannau pren i'r safonau a ddisgwylir gan gorff cyhoeddus yn nhrydydd degawd y 21ain ganrif wedi bod yn heriol. Nid ydym mewn unrhyw ffordd yn hunanfodlon ynghylch y maes hwn o'n gwaith, na'r goblygiadau ehangach ynghylch rheoli contractau a pherfformiad, ac er ein bod yn credu ein bod wedi gwneud cynnydd da, bydd yn cymryd amser cyn iddo gael ei adlewyrchu yn y farn archwilio mewnol. Mae fy Nhîm Gweithredol a minnau yn benderfynol o sicrhau gwelliannau parhaus, fel y gallwn gyflawni ein nod – a gall eraill weld ein bod wedi cyflawni ein nod – o fod yn sefydliad perfformiad uchel ym mhob agwedd ar ein gwaith.

Yn erbyn cefndir y pandemig sy'n newid yn gyflym, rydym wedi canolbwyntio ar ddiogelu amgylchedd Cymru a'i chymunedau – gan weithio'n gyflym, yn greadigol ac yn effeithlon i gynnal gwasanaethau â blaenoriaeth. O'r cychwyn cyntaf, rydym hefyd wedi cynnal ffocws allanol, gan gefnogi ein partneriaid ac eraill sy'n delio â'r argyfwng. Mae hyn wedi cynnwys helpu busnesau rheoledig i lywio goblygiadau cyfyngiadau a rheoliadau newydd a newidiol, sicrhau'r cyflenwad parhaus o bren i gadw busnesau a danfoniadau ar agor, darparu grantiau oedd mawr eu hangen i sefydliadau amgylcheddol y trydydd sector yn gyflym, a darparu gwirfoddolwyr o ymhlith ein staff i gynorthwyo Llywodraeth Cymru ac eraill. Roeddem hefyd yn cefnogi'r rhaglen frechu drwy gynghori ar fathau o frechiadau a chategoreiddio a dosbarthiad gwastraff. Rydym yn falch o fod wedi chwarae rhan yn y frwydr bwysig iawn yn erbyn COVID-19.

Rwy'n hynod werthfawrogol o'n holl staff, yn enwedig y rhai ar ein timau digwyddiadau ac ar rotâu, sydd wedi gweithio'n ddiflino eleni, yn ein rôl fel ymatebwr Categori 1, ar ran Llywodraeth Cymru. Er y cyfyngiadau COVID-19, rydym wedi parhau i ddelio â chanlyniadau rhai o'r stormydd mwyaf difrifol a welwyd yng Nghymru am genhedlaeth. Effeithiodd tywydd anffafriol arnom ym misoedd yr haf a'r gaeaf hefyd, gyda thanau gwyllt ledled Cymru ym mis Mai yn dinistrio ardaloedd mawr o goedwigoedd ac yn lladd bywyd gwyllt. Achosodd llifogydd pellach ddinistr i gartrefi ar draws de-ddwyrain Cymru cyn y Nadolig, ac, ym mis Chwefror, gwnaethom weithio gyda'n partneriaid rheoli digwyddiadau i gefnogi trigolion Sgiwen, lle roedd glaw trwm wedi arwain at siafft cloddfa yn rhwygo. Cydymdeimlad â phawb yr effeithiwyd arnynt yn ystod beth oedd yn amser anodd iawn eisoes.

Mae'r cyhoedd yn mwynhau eu hamgylchedd lleol yn ystod y cyfyngiadau symud wedi cynyddu nifer yr adroddiadau o ddigwyddiadau llygredd rydym wedi delio â nhw. Hyd yn oed pan nad yw'r rhain yn sylweddol yn unigol, maent yn rhoi darlun i ni o gyflwr ein hamgylchedd a phwysau datblygiadau a gweithgarwch dynol cynyddol. Rydym hefyd wedi delio â'r digwyddiad llygredd gwaethaf ers trychineb y Sea Empress chwarter canrif yn ôl. Yn sgil trên nwyddau yn dod oddi ar y cledrau a thân yn Llangennech, gwelwyd arllwysiad diesel o tua 350,000 o litrau i ardal sensitif iawn gyda nifer o fesurau diogelu tirwedd a bioamrywiaeth. Rydym wedi gweithio'n galed gyda'n partneriaid i warchod y cynefin lleol, gan glirio'r safle fel bod y lein yn weithredol eto.

Er gwaethaf yr holl heriau, mae staff wedi ymgymryd â gwaith rhagorol. Gwnaethom gyflawni ein rhaglen llifogydd a gwaith cynnal a chadw cyfalaf fel y cynlluniwyd ac rydym hefyd bellach wedi cwblhau Cynllun Rheoli Perygl Llifogydd Crindai yng Nghasnewydd, Gwent. Bydd y cynllun nid yn unig yn darparu diogelwch ar gyfer cartrefi a busnesau mewn ardal sydd â hanes hir o lifogydd llanwol, ond bydd hefyd yn gatalydd ar gyfer adfywio ac yn darparu llw o fuddion eraill i'r gymuned leol.

Rydym wedi parhau i gyflawni ein dyletswyddau rheoliadol i ddiogelu amgylcheddau tir, awyr a dŵr Cymru, gan ystyried heriau cynyddol y newid yn yr hinsawdd, datblygu trefol a gwledig, rheoli gwastraff, a gollyngiadau amaethyddol a chan gwmnïau dŵr. Yn ystod y pandemig, rydym wedi gweithio ar dechnegau arloesol i gynyddu ein harolygiadau rheoliadol traddodiadol, gan ddefnyddio technoleg i gefnogi ein harchwiliadau ac i asesu'r datganiadau data rydym wedi'u derbyn gan ddeiliaid trwyddedau. Rydym yn parhau i weithio gyda'n partneriaid a'n rhanddeiliaid i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol. Rydym yn wynebu materion anodd ynghylch rheoli maethynnau, yn arbennig ffosffadau yn ein hafonydd dynodedig, a sut rydym yn gweithredu rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol newydd, sy'n cyflwyno rheolaeth ledled Cymru ar nitradau.

Yn ystod y misoedd tywyllaf o'r gaeaf, gwnaethom ganolbwyntio ar iechyd meddwl a llesiant, gan wneud yn siŵr ein bod yn gwrando ar ein staff i ddeall beth allem ei wneud i'w cefnogi yn ystod yr amser caled hwn. Rwy'n falch bod ein gwaith ynghylch gwerthoedd sefydliadol wedi dwyn ffrwyth mor gryf, gyda staff yn cefnogi cydweithwyr drwy adfyd. Rydym wedi parhau i wrando drwy gydol y gwaith i ddatblygu ein rhaglen Adnewyddu ar ôl COVID-19 i lywio dyfodol ein sefydliad, a bod y sefydliad gorau y gallwn fod.

Mae'n glir fod ein profiadau yn ystod y cyfyngiadau symud wedi ehangu ein synnwyr o bwysigrwydd yr amgylchedd naturiol ar garreg ein drws. Roedd defnyddio amryw o lwybrau a theithiau cerdded yn lleol yn sicr yn allweddol i fy llesiant i drwy gydol y cyfyngiadau symud. Ond, yn ehangach, mae wedi dod i'r amlwg pa mor werthfawr yw mynediad at fannau gwyrdd i les corfforol a meddyliol pawb, gan atgyfnerthu'r buddion iechyd aruthrol sy'n gwella ein gwydnwch – p'un a yw hynny drwy ymweld â mynyddoedd eiconig Cymru, ardaloedd o harddwch naturiol eithriadol, neu dreulio amser yn ein gerddi ac ym mharciau cyhoeddus ein cymdogaethau.

Ond mae hyn yn creu ei broblemau ei hun. Fel y gwelwyd o'r ciwiau yn nadreddu ar hyd llethrau'r Wyddfa, y cryn faint o geir sy'n parcio yn ein mannau naturiol, a'r sbwriel sylweddol ar hyd ein cefn gwlad, mae pwysau sylweddol ar ein hatyniadau naturiol ac Ystad Goetir Llywodraeth Cymru eisoes. Er y croesewir y diddordeb cynyddol hwn, mae'n codi cwestiynau ynglŷn â sut rydym yn rheoli'r angen am fynediad ac yn monitro'n hamgylchedd wrth symud ymlaen. Bydd cydbwyso gofynion hamdden, pren, ynni, yr

economi atgynhyrchiol a defnydd cymunedol yn her aruthrol wrth symud ymlaen, gyda phenderfyniadau i'w gwneud ynghylch sut rydym yn cyflawni'r cydbwysedd hwnnw mewn ffordd sy'n diogelu ein hamgylchedd ond eto sy'n bodloni dyheadau Llywodraeth Cymru, gofynion diwydiant a disgwyliadau cyhoedd Cymru.

Rydym yn edrych ymlaen at "flwyddyn ragorol" o'n blaenau, gyda momentwm y codau ymarfer ar fioamrywiaeth a'r newid yn yr hinsawdd wir yn cynyddu'r disgwyliadau ar gyfer cyflawni ein rhaglen adnewyddu, Rhaglen Lywodraethu newydd, ein gwaith ynghylch gweledigaeth newydd ar gyfer 2050, a'r cynllun corfforaethol newydd. Mae'n rhaid i ni fanteisio ar y cyfleoedd hyn i ysgogi trafodaethau a chymau gweithredu ymysg pob sector, pob sefydliad a phob cymuned yng Nghymru fel y gallwn fynd i'r afael â heriau'r argyfyngau hinsawdd a natur gyda'n gilydd yn uniongyrchol.

Clare Pillman

Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

13 Gorffennaf 2021

Cyflwyno CNC ...

Rydym yn Gorff a Noddir gan Lywodraeth Cymru. Ein diben craidd yw [Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy](#) a chymhwyso egwyddorion Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy fel y'u nodir yn Neddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Cymru yw'r wlad gyntaf yn y byd i greu un sefydliad sy'n cyfuno llawer o'r dulliau sydd eu hangen i helpu i reoli ein hadnoddau naturiol mewn ffordd integredig. Mae adnoddau naturiol yng Nghymru yn wych – mynyddoedd a choetiroedd garw, tirweddau a morlinau hardd, a bywyd gwyllt anhygoel. Maent yn hanfodol i'n goroesiad ac yn rhoi i ni y pethau sylfaenol sydd eu hangen arnom i fyw: aer glân, dŵr glân a bwyd. Maent yn creu swyddi ar gyfer llawer o filoedd o bobl, gan gynnwys ffermwyr, coedwigwyr a gweithredwyr twristiaeth – gan greu cyfoeth a ffyniant.

Swyddogaethau a chyfrifoldebau:

Mae ein swyddogaethau a'n cyfrifoldebau yn cynnwys:

- **Cynghorydd** i Lywodraeth Cymru ac i ddiwydiant, perchnogion/rheolwyr tir, y cyhoedd yn ehangach, a'r sector gwirfoddol
- **Rheoleiddiwr** safleoedd diwydiant a gwastraff, y môr, coedwigoedd a safleoedd dynodedig i amddiffyn pobl a'r amgylchedd naturiol
- **Dynodwr** Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE) a Pharciau Cenedlaethol yn ogystal â Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol
- **Ymatebwr** i fwy nag 8,000 o adroddiadau o ddigwyddiadau amgylcheddol y flwyddyn fel ymatebwr brys Categori 1
- **Ymgynghorydd statudol** ar tua 7,000 o ymgynghoriadau cynllunio bob blwyddyn
- **Rheolwr** 7% o arwynebedd tir Cymru (ac yn dylanwadu ar 23% arall), gan gynnwys Ystad Goetir Llywodraeth Cymru, Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol ac amddiffynfeydd rhag llifogydd, a rhedeg cyfleusterau hamdden a labordy dadansoddol
- **Partner, addysgwr a galluogwr** sy'n cefnogi a hwyluso gwaith sefydliadau eraill ac yn helpu pobl i ddysgu am yr amgylchedd naturiol, ynddo ac ar ei gyfer
- **Casglwr tystiolaeth**, gan fonitro'r amgylchedd, comisiynu a gwneud gwaith ymchwil, datblygu a rhannu gwybodaeth, a chadw cofnodion cyhoeddus
- **Cyflogwr** tua 2,200 o bobl, gyda chyllideb o dros £200 miliwn

Ein gwerthoedd

Mae ein gwerthoedd yn ganolog i'n diwylliant yn Cyfoeth Naturiol Cymru – gan adlewyrchu'r math o bobl ydyn ni – a'r hyn y mae'n ei olygu i fod yn rhan o #TîmCNC:

- Rydym yn frwdfrydig am amgylchedd naturiol Cymru
- Rydym yn gofalu am ein gilydd a'r bobl rydym yn gweithio gyda nhw
- Rydym yn gweithio gydag uniondeb
- Rydym yn gwneud gwahaniaeth nawr ac ar gyfer y dyfodol
- Rydym yn falch o wasanaethu pobl Cymru

CNC mewn niferoedd

Hyrwyddo amgylchedd Cymru a rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy

- Aelod o bob un o'r 19 Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru

Sicrhau bod tir a dŵr yng Nghymru yn cael eu rheoli'n gynaliadwy ac mewn ffordd integredig

- Wedi prosesu 3,229 o geisiadau am drwyddedau¹
- Yn meddu ar achrediad [Safon Sicr Coetiroedd y Deyrnas Unedig](#)
- Yn rheoli 7% o dir Cymru

Gwella gwydnwch ac ansawdd ein hecosystemau

- Yn gyfrifol am y 12 milltir forol o'r morlin
- Wedi cyhoeddi 1,712 o drwyddedau rhywogaethau
- Yn rheoli 58 o [Warchodfeydd Natur Cenedlaethol](#)

Lleihau'r risg i bobl a chymunedau o beryglon amgylcheddol fel llifogydd a llygredd

- Cynnal a chadw 455 o gilometrau o amddiffynfeydd perygl llifogydd
- Mae 132,581 o adeiladau wedi eu cofrestru i dderbyn ein [rhybuddion llifogydd](#)
- Wedi derbyn ac ymateb i 8,676 o adroddiadau o [ddigwyddiadau amgylcheddol](#)

Helpu pobl i fyw bywydau iachach a mwy cyflawn

- Cyn y pandemig, wedi hwyluso tua 3 miliwn o ymwelwyr bob blwyddyn i rai o'n safleoedd mwy o faint a mwyaf poblogaidd
- Yn rheoli pum [canolfan ymwelwyr](#)
- Yn gyfrifol am 25 o [lwybrau gradd hygyrch sydd wedi'u harwyddo](#)

Hybu busnes llwyddiannus a chyfrifol, gan ddefnyddio adnoddau naturiol heb eu difrodi

- Wedi ymateb i 6,970 o [ymgyngoriadau cynllunio](#)
- £30.6 miliwn o incwm pren
- 57 o erlyniadau am droseddau amgylcheddol yn 2020

Datblygu CNC yn sefydliad rhagorol sy'n darparu gwasanaeth cwsmeriaid o'r radd flaenaf

- Wedi cyflawni [Safon Iechyd Corfforaethol](#) Arian
- [Bwlch cyflog rhwng y rhywiau](#) o 2.5%
- Gwariant o £225 miliwn

¹ *drwy ein Gwasanaeth Trwyddedu

Ein Hamcanion Llesiant a Blaenoriaethau Strategol

Disgrifir ein Hamcanion Llesiant yn ein [Cynllun Corfforaethol hyd at 2022](#):

- Hyrwyddo amgylchedd Cymru a rheoli adnoddau naturiol Cymru mewn modd cynaliadwy
- Sicrhau bod tir a dŵr Cymru yn cael eu rheoli'n gynaliadwy mewn modd integredig
- Gwella cydnerthedd ac ansawdd ein hecosystemau
- Lleihau'r risg i bobl a chymunedau o beryglon amgylcheddol fel llifogydd a llygredd
- Helpu pobl i fyw bywydau iachach a mwy cyflawn
- Hybu busnes llwyddiannus a chyfrifol, gan ddefnyddio adnoddau naturiol heb eu difrodi
- Datblygu CNC yn sefydliad rhagorol sy'n darparu gwasanaeth cwsmeriaid o'r radd flaenaf

Ar gyfer 2020/21, roeddem yn canolbwyntio ar bum blaenoriaeth strategol fel a amlinellir yn ein [Cynllun Busnes](#) blynyddol i gyflawni ein Hamcanion Llesiant:

- Ymateb i'r argyfwng hinsawdd
- Ymateb i'r argyfwng ym myd natur
- Datblygu a defnyddio ein tystiolaeth gyda phartneriaid i eirioli dros reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy a'i gyflawni
- Datblygu CNC i fod yn sefydliad rhagorol sy'n cefnogi cymunedau Cymru
- Ymateb i'r pandemig COVID-19 a'r DU yn ymadael â'r Undeb Ewropeaidd, gan fanteisio ar gyfleoedd i sicrhau adferiad gwyrdd

I gael gwybodaeth am sut mae'n sefydliad wedi'i strwythuro i gyflawni, gweler ein Hadroddiad Atebolrwydd '[Ein Gweithrediaeth](#)' (neu ein gwefan [yma](#) am ragor o fanylder).

Crynodeb o risgiau allweddol

Fel sefydliad â swyddogaethau a chyfrifoldebau amrywiol, rydym yn rheoli sawl risg a mater allweddol er mwyn lliniaru eu heffaith ar gyflawni ein gwaith. Fel yr amlinellwyd yn ein Hadroddiad Atebolrwydd, mae'r risgiau i gyflawni'n hamcanion wedi'u nodi, eu hasesu, eu rheoli, eu hadolygu a'u cofnodi drwy gofrestrau risg ar lefelau amrywiol o'r busnes.

Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol hon, gwnaethom ganolbwyntio ein hymdrechion ar beth oedd angen inni ei wneud i reoli'r risg o COVID-19 – i ni'n fewnol ac i'n gwasanaethau a chwsmeriaid allanol. Sefydlodd ein Grŵp Ymateb ac Adfer Digwyddiadau gofrestr risg sy'n ymwneud â'r pandemig a'i chynnal. Ein ffocws cychwynol oedd sicrhau parhad ein gweithgareddau blaenoriaeth wrth warchod ein staff, gan ystyried yr effeithiau ar eu hiechyd a'u llesiant. Dilynasom gyngor y llywodraeth, gan weithio gyda staff, cwsmeriaid a phartneriaid i sicrhau diogelwch pawb. Ystyriwyd ein cofrestr risg strategol ar gyfer effeithiau'r pandemig, ond roedd yr effeithiau'n bennaf ar gyflawni'r camau lliniaru yn hytrach na'r risgiau eu hunain. Mae ein cofrestr risg strategol yn cynnwys y risgiau allweddol canlynol:

- **Methiant asedau** – Mae ein hasedau yn cynnwys seilwaith mawr megis cronfeydd dŵr ac asedau llifogydd, yn ogystal ag asedau ar ystad goetir Llywodraeth Cymru. Gallai methiant yn yr asedau hyn gael effaith fawr ar y cyhoedd cyffredinol, felly rydym yn rhoi llawer o ymdrech i reoli ein hasedau i'r safonau gofynnol. Mae lleihau'r potensial am fethiant asedau drwy raglenni rheolaidd a chadarn o waith archwilio, cynnal a chadw, a monitro yn flaenoriaeth, a bydd hyn yn helpu i sicrhau diogelwch y bobl rydym yma i'w diogelu.
- **Llesiant, iechyd a diogelwch ein staff, contractwyr, ymwelwyr a thenantiaid** – Mae rhywfaint o'n gwaith gweithredol yn cynnwys risgiau iechyd a diogelwch sylweddol, er enghraifft yn ystod cynaeafu coedwigoedd, sy'n gydnabyddedig ar draws y sector gan yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch. Rydym yn darparu hyfforddiant a chefnogaeth i staff a'r sail i hyn yw'r polisïau a'r gweithdrefnau sydd gennym ar waith, gan gynnwys asesiadau risg a Strategaeth Llesiant, Iechyd a Diogelwch. Yn ystod 2021/22, byddwn yn parhau i weithio tuag at gyflawni achrediad llawn ISO 45001 ym mis Ebrill 2022.
- **Cyllid** – Rydym yn dibynnu ar gymorth grant Llywodraeth Cymru ar gyfer ychydig dros hanner ein cyllid, yn ychwanegol i incwm masnachol ac incwm o daliadau rheoliadol. Rydym wedi gwella ein prosesau rheoli a darogan cyllid, ond rydym yn parhau i flaenoriaethu'r gweithgareddau y gallwn eu cyflawni ac i gydbwysu'r galw am ein gwasanaethau. Rydym yn cysylltu â Llywodraeth Cymru, gan egluro ein gweithgareddau a'r buddion i Gymru drwy ein gwaith ac yn mynegi'r lefel o wasanaeth y gellir ei darparu am y cyllid sydd ar gael.
- **Ymateb i ddigwyddiadau** – Mae gennym ddyletswyddau statudol ar gyfer rheoli digwyddiadau fel ymatebwr Categori 1 o dan y Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl gyda chyfrifoldebau i gydweithio â'n partneriaid i reoli a lliniaru effeithiau digwyddiadau amgylcheddol fel llifogydd, sychder a llygredd amgylcheddol ar bobl a'r amgylchedd. Rydym yn dibynnu ar ein staff medrus, systemau a gweithdrefnau i gynnal ein hymateb i ddigwyddiadau ac rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod y gwasanaeth hwn yn wydn yn wyneb effeithiau tebygol y newid yn yr hinsawdd.
- **Ymgorffori rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy** – Ein diben statudol yw rheoli ein hadnoddau naturiol yn gynaliadwy. Mae angen i ni arddangos gweithredu'r diben hwn ym mhob rhan o'r sefydliad, drwy ffyrdd arloesol o weithio yn seiliedig ar leoedd a

gwneud penderfyniadau yn seiliedig ar dystiolaeth. Rydym yn hyfforddi ein staff i sicrhau bod hyn yn cael ei gyflawni ac rydym hefyd yn annog ein partneriaid/rhanddeiliaid i gynnwys hyn yn eu cynlluniau hyfforddi.

Crynodeb o berfformiad

Mae ein fframwaith perfformiad yn adlewyrchu'r canllawiau statudol rydym wedi'u derbyn ar reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy, y ddyletswydd bioamrywiaeth sydd gan bob awdurdod cyhoeddus, a chanllawiau eraill.

Mae pob mesur yn ein fframwaith perfformiad yn ymwneud â'n Hamcanion Llesiant. Mae adrodd a craffu ar bynciau a mesurau yn ein dangosfwrdd Cynllun Busnes blynyddol yn digwydd mewn sesiwn gyhoeddus agored mewn cyfarfodydd o Fwrdd CNC bedair gwaith y flwyddyn, gyda chraffu pellach ar yr adrodd hyn drwy Lywodraeth Cymru.

Roedd ein dangosfwrdd Cynllun Busnes yn adlewyrchu 35 o fesurau eleni, ar draws 20 o bynciau. Ar ddiwedd y flwyddyn, o'r mesurau hynny roedd:

- 21 yn wyrdd – wedi cyflawni'r nod neu garreg filltir
- 12 yn felyn – yn agos at y nod neu garreg filltir
- 2 yn goch – wedi methu'r nod neu garreg filltir

Roedd effaith COVID-19 yn golygu y newidiwyd nifer o fesurau yn ystod y flwyddyn (ar gyfer chwarter dau ymlaen), gyda chymeradwyaeth ein Bwrdd. Wrth ddiweddarau'r mesurau, gwnaethom anelu at sicrhau eu bod yn adlewyrchu targedau realistig, gan ystyried effaith hysbys, a disgwylidig, COVID-19 yn y flwyddyn ar unigolion a sefydliadau, a'u gallu cyflawni, gyda 15 o fesurau wedi'u diweddarau.

O gymharu perfformiad â'r flwyddyn flaenorol (2019/20), yn 2020/21 roedd yna 11 mesur gwyrdd yn fwy ac un mesur coch yn llai, heb unrhyw fesurau yn parhau i fod yn goch rhwng 2019/20 a 2020/21 (a naw o fesurau yn ychwanegol i gyd yn 2020/21).

I weld mwy ar safle perfformiad pob un o'r 35 o fesurau, gweler ein dangosfwrdd Cynllun Busnes, sydd wedi'i gyhoeddi ([yma](#)), a'n papurau Bwrdd ar gyfer y dangosfyrddau yn ystod y flwyddyn. Gellir gweld adroddiadau ar gyfer blynyddoedd blaenorol hefyd drwy ein tudalen [Adroddiad blynyddol a chyfrifon](#) ar y we.

Crynodeb ariannol

Cyllid a sut y gwnaethom wario ein harian: Roedd cyfanswm ein hincwm ar gyfer y flwyddyn yn £78 miliwn. Yn ogystal, gwnaeth Llywodraeth Cymru ddarparu £105 miliwn mewn cymorth grant a grantiau eraill tuag at amrywiaeth o ganlyniadau, y dyrannwyd £35 miliwn o'r arian hwnnw i reoli perygl llifogydd a risgiau arfordirol. Yn y datganiadau ariannol, caiff cymorth grant ei ystyried yn gyfraniad gan awdurdod â rheolaeth ac nid yn ffynhonnell incwm. Roedd cyfanswm ein gwariant ar gyfer y flwyddyn yn £225 miliwn, cynnydd o £207 miliwn yn 2019/20. Mae'r newid o ganlyniad i sawl rheswm, gan gynnwys cynnydd mewn costau staff ar ôl cwblhau cynllun ein sefydliad, ymgymryd â rhaglen gyfalaf newydd sy'n canolbwyntio ar fuddion bioamrywiaeth ac ansawdd dŵr, rhaglen gyfalaf rheoli perygl llifogydd fwy, a mwy o arian yn cael ei wario ar ein rhaglenni grantiau. Dyma ddosbarthiad cyfanswm ein cyllid a gwariant:

- Cyllid yn ôl math: Grantiau Llywodraeth Cymru (57% / £105 miliwn), Taliadau (20% / £37 miliwn), Masnachol ac incwm arall (22% / £39 miliwn), Ewropeaidd ac allanol arall (1% / £2 miliwn)
- Gwariant yn ôl math: Costau staff (47% / £106 miliwn), Gwaith cyfalaf a osodwyd fel treuliau yn ystod y flwyddyn (9% / £20 miliwn), Gwariant arall (44% / £99 miliwn)

Rheoli ein harian: Yn 2020/21, er y cafodd ein cyllid 'craidd' gan Lywodraeth Cymru ei ostwng o ganlyniad i gyfyngiadau'r pandemig COVID-19 a phwysau ehangach ar gyllideb y llywodraeth, darparodd Llywodraeth Cymru gyllid gwahanol ar ddechrau ac yn ystod y flwyddyn ariannol, a helpasom ni i fforddio ein cynlluniau presennol a gwario £11 miliwn ar raglen gyfalaf newydd ar draws 70 o brosiectau sy'n cyflawni buddion bioamrywiaeth sylweddol. Cynyddodd ein hincwm pren hefyd o ganlyniad i'r farchnad fywiog ac ailfuddsoddiwyd yr incwm hwnnw i gyd mewn coedwigaeth. Rydym hefyd wedi defnyddio cronfeydd wrth gefn ac, o ganlyniad, mae ein balansau arian parod wedi gostwng yn gyfatebol. Cafodd yr holl ddyraniadau i gyllidebau eu craffu a'u cymeradwyo gan y Tîm Gweithredol a'r Bwrdd.

Edrych i'r dyfodol: Rydym wedi cyhoeddi ein Cynllun Busnes ar gyfer 2021/22, sy'n nodi'n blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn ariannol i ddod. Mae ein Cynllun Corfforaethol cyfredol yn parhau tan 2023. Rydym wedi gosod ein cynlluniau yn seiliedig ar adnoddau disgwylid, gan gynnwys cymorth grant, taliadau, a dyraniadau ac amcangyfrifon incwm masnachol. Mae incwm taliadau'n dueddol o fod yn weddol sefydlog, ond mae ein hincwm masnachol yn llai rhagweladwy gan ei fod yn sensitif iawn i newidiadau i'r gyfradd gyfnewid, sy'n effeithio ar brisiau pren. Nid ydym yn gwybod ein dyraniadau cymorth grant ar gyfer 2022/23 ymlaen ond byddwn yn gweithio'n agos â Llywodraeth Cymru ar yr hyn y gallwn ei gyflawni gyda'r lefelau posibl o gyllid sydd ar gael. Mae Llywodraeth Cymru yn cynllunio i gyhoeddi cyllid dangosol dros y tymor hwy yn y dyfodol, a fydd yn helpu ein gwaith cynllunio.

Asedau anghyfredol: Roedd ein hasedau anghyfredol yn werth £2,103 miliwn ar 31 Mawrth 2021, sef 69.5% (£862 miliwn) yn fwy o'u cymharu â'r flwyddyn ariannol ddiwethaf. Y gydran fwyaf arwyddocaol yw gwerth yr ystad goedwig ac asedau biolegol, sy'n cyfri am £1,773 miliwn o'r cyfanswm, a phrasiad cryf y cynyddau ar yr ystad oedd y prif reswm dros y cynnydd mawr.

Taliadau masnachol a thaliadau eraill: Mae gan Lywodraeth Cymru ymrwymiad i dalu 95% o gyflenwyr o fewn 30 diwrnod, ac rydym yn ceisio mynd y tu hwnt i'r targed hwn pan fo'n bosibl. Disgynnodd y perfformiad ar gyfer y flwyddyn gyfan ychydig o dan hynny (94%). Yn chwech o'r 12 mis, roeddem uwchben y trothwy 95% a disgynnwyd o dan y targed ar gyfer y flwyddyn oherwydd y newid mewn trefniadau gweithio staff yn ystod cyfyngiadau'r pandemig COVID-19.

Perfformiad dyledwyr: Mae ein rheolaeth barhaus o ddyled fasnachol wedi gweld cynnydd bach mewn dyled fasnachol, gyda nifer y diwrnodau ar gyfartaledd i gwsmeriaid dalu ostwng i un diwrnod o'i gymharu â thri diwrnod yn 2019/20. Mae ein rheolaeth o ddyled reoleiddiol wedi gweld cynnydd o 3.7% yn 2019/20 i 5.6% ar ddiwedd 2020/21. Nid ydym wedi cychwyn unrhyw achosion cyfreithiol yn ystod y pandemig COVID-19, gan yn hytrach roi llythyrau atgoffa a siarad â chwsmeriaid, gan wneud trefniadau ar gyfer adfer dyled. Wrth i ni ddod allan o'r pandemig, bydd angen i ni addasu ein dull i wella sefyllfa ein dyled. Roedd y ddarpariaeth dyled ddrwg ar gyfer dyled reoleiddiol yn £0.8 miliwn ar 31 Mawrth 2021.

Busnes hyfyw: Mae'r datganiad o'r sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth 2021 yn dangos ecwiti trethdalwyr cadarnhaol o £1,951 miliwn. Bydd ein rhwymedigaethau yn y dyfodol yn cael eu hariannu gan gymorth grant Llywodraeth Cymru a thrwy gymhwyso incwm yn y dyfodol. Rydym wedi cymeradwyo Cynllun Busnes ar gyfer 2021/22. Felly, mae'n briodol mabwysiadu dull busnes hyfyw wrth baratoi'r datganiadau ariannol.

Pensiynau: Datgelir y rhwymedigaeth pensiwn yn y datganiadau ariannol ar sail Safon Cyfrifyddu Ryngwladol 19. Mae'r rhwymedigaeth ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol wedi cynyddu o £1.5 miliwn i £105.8 miliwn yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn wahanol i'r sylfaen a ddefnyddir ar gyfer cyfrifiadau cyllido. Roedd Cronfa Bensiwn Asiantaeth yr Amgylchedd wedi amcangyfrif bod ganddi ddigon o asedau i fodloni 111% o'i rhwymedigaethau disgwylidig yn y dyfodol ar 31 Mawrth 2021.

Archwilwyr: Caiff ein cyfrifon eu harchwilio gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. Y ffi archwilio ar gyfer 2020/21 oedd £188,000.

Adroddiadau eraill: Fel sefydliad, rydym yn cyhoeddi nifer o adroddiadau yn rheolaidd, gan gynnwys [Adroddiad Blyneddol ar Gydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant](#), [Adroddiad Amgylcheddol Corfforaethol](#), a [Datganiadau Ardal](#), y gellir cael mynediad atynt oll [yma](#). Gellir hefyd cael mynediad at adroddiadau tystiolaeth ac ymchwil a gyhoeddwyd [yma](#) (gan gynnwys [Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020 ar gyfer Cymru](#)).

Clare Pillman

Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

13 Gorffennaf 2021

Adroddiad Atebolrwydd

Mae ein Hadroddiad Atebolrwydd yn amlinellu prif nodweddion o ran sut rydym yn rheoli ein sefydliad. Mae ganddo dair adran.

Yn y tudalennau canlynol, bydd ein Hadroddiad Llywodraethu Corfforaethol yn egluro pwy yw ein Bwrdd a'n tîm uwch-reoli, sut maen nhw'n gweithio, a'r trefniadau llywodraethu sydd ar waith i sicrhau bod ein hadnoddau yn cael eu rheoli a'u goruchwylio'n effeithiol er mwyn cyflawni ein hamcanion.

Mae ein Hadroddiad Cyflogau a Staff yn disgrifio sut rydym yn ymdrin â chyflogau'r Bwrdd ac uwch-reolwyr yn ogystal â darparu trosolwg o gyfansoddiad ein staff.

Mae ein Hadroddiad Atebolrwydd Seneddol ac Archwilio yn dwyn ynghyd gofynion ychwanegol y gofynnir amdanynt i ddangos ein hatebolrwydd i Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru, rheoleidd-dra gwariant, a'r farn a roddwyd gan ein harchwilydd.

Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol

Adroddiad y Cyfarwyddwyr

Caiff y Prif Weithredwr ei gefnogi gan dîm o Gyfarwyddwyr Gweithredol a Chyfarwyddwyr sy'n dod ynghyd i ffurfio'n Tîm Gweithredol. Ymunodd dau Gyfarwyddwr Gweithredol newydd â ni ym mis Medi 2020: Rachael Cunningham, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol, a Sarah Jennings, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol.

Swydd	Deiliad y swydd	Hyd gwasanaeth yn y Tîm Gweithredol
Prif Weithredwr	Clare Pillman	26 Chwefror 2018 – presennol
Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu	Ceri Davies	1 Ebrill 2013 – presennol
Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol	Kevin Ingram	1 Ebrill 2013 – 9 Ebrill 2020
Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol	Rachael Cunningham	7 Medi 2020 – presennol
Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau	Gareth O'Shea	27 Ebrill 2015 – presennol
Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Corfforaethol	Prys Davies	1 Ebrill 2019 – presennol
Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol	Sarah Jennings	7 Medi 2020 – presennol

Mae Cofrestr Buddiannau ein Tîm Gweithredol fel ym Mawrth 2021 wedi'i chynnwys yma.

Enw	Swydd	Buddiant	Unigolyn	Rôl
Clare Pillman	Prif Weithredwr	Dim buddiannau i'w datgan		
Ceri Davies	Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu	Aelodaeth weithredol neu anweithredol o fwrdd, pwyllgor neu ymddiriedolaeth	Personol	Aelod o Fwrdd Cyngori FLEXIS, prosiect a ariennir gan Swyddfa Gyllid Ewropeaidd Cymru sy'n cefnogi ymchwil i ynni yng Nghymru.
Ceri Davies	Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu	Arall	Personol	Aelod o'r Sefydliad Siartredig Rheoli Gwastraff
Prys Davies	Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Corfforaethol	Aelodaeth weithredol neu anweithredol o fwrdd, pwyllgor neu ymddiriedolaeth	Personol	Llywodraethwr Ysgol, Ysgol Pen-cae, Caerdydd
Gareth O'Shea	Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau	Aelodaeth weithredol neu anweithredol o fwrdd, pwyllgor neu ymddiriedolaeth	Personol	Aelod o banel cyllido annibynnol yn ardal Merthyr Tudful i werthuso ac argymhell ceisiadau prosiect ar ran y rhaglen Buddsoddi Lleol a ariennir gan yr UE.
Rachael Cunningham	Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol	Aelodaeth weithredol neu anweithredol o fwrdd, pwyllgor neu ymddiriedolaeth	Personol	Ymddiriedolwr elusen Chwarae Teg
Sarah Jennings	Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol	Aelodaeth weithredol neu anweithredol o fwrdd, pwyllgor neu ymddiriedolaeth	Personol	Ymddiriedolwr Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru

Enw	Swydd	Buddiant	Unigolyn	Rôl
Sarah Jennings	Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol	Aelodaeth weithredol neu anweithredol o fwrdd, pwyllgor neu ymddiriedolaeth	Personol	Ymddiriedolwr Sefydliad Cymunedol Cymru

Mae'r Gofrestr Buddiannau ar gyfer aelodau o'n Bwrdd ar gael ar ein gwefan, [yma](#).

Clare Pillman
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

13 Gorffennaf 2021

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

Mae paragraff 23 (1) o'r Atodlen i Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012 yn ei gwneud yn ofynnol i Cyfoeth Naturiol Cymru gynhyrchu, ar gyfer pob blwyddyn ariannol, Ddatganiad o Gyfrifon ar y ffurf a sail a amlinellir yn y Cyfarwyddyd Cyfrifon. Caiff y cyfrifon eu paratoi ar sail croniadau, a rhaid iddynt roi darlun gwir a theg o sefyllfa Cyfoeth Naturiol Cymru ac o'r incwm a gwariant, y newidiadau yn ecwiti trethdalwyr, a'r llifoedd arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, rhaid i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth a gwneud y canlynol:

- cadw at y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Drysorlys ei Mawrhydi, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisïau cyfrifyddu priodol yn gyson
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon rhesymol
- nodi a ddilynydd y safonau cyfrifyddu perthnasol a nodwyd yn y Llawlyfr Adroddiadau Ariannol, a datgelu ac egluro unrhyw amrywiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol
- paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes hyfyw
- cadarnhau nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad oedd archwilwyr Cyfoeth Naturiol Cymru yn ymwybodol ohoni, a chymryd pob cam i wneud ei hunan yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol a sicrhau bod archwilwyr Cyfoeth Naturiol Cymru yn ymwybodol o'r wybodaeth honno
- cadarnhau bod yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon yn eu cyfanrwydd yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy, a chymryd cyfrifoldeb personol amdanynt ac am y dyfarniadau sydd eu hangen i bennu eu bod yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Mae Swyddog Cyfrifyddu Ychwanegol Llywodraeth Cymru wedi dynodi Prif Weithredwr Cyfoeth Naturiol Cymru fel ei Swyddog Cyfrifyddu. Cyfrifoldebau'r Prif Weithredwr, fel Swyddog Cyfrifyddu, yw sicrhau priodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'n atebol amdano; cadw cyfrifon priodol; gweinyddu mewn modd darbodus ac economaidd; osgoi gwastraff a gorwario; a sicrhau bod yr holl adnoddau'n cael eu defnyddio mewn modd effeithlon ac effeithiol, fel y nodwyd yn y Memorandwm ar gyfer Swyddog Cyfrifyddu Cyfoeth Naturiol Cymru.

Datganiad Llywodraethu

Mae'r datganiad hwn yn nodi'r strwythurau llywodraethu, rheolaethau mewnol a fframweithiau sicrwydd sydd wedi bod ar waith yn CNC yn ystod y flwyddyn ariannol 2020/21 ac mae'n cyd-fynd â chanllawiau Trysorlys ei Mawrhydi a Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru.

Fel y Swyddog Cyfrifyddu dynodedig ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru, fy rôl hefyd yw diogelu arian cyhoeddus ac asedau sefydliadol drwy roi trefniadau ar waith ar gyfer llywodraethu ein materion ac arfer ein swyddogaethau mewn modd effeithiol. Cadarnhaf fod yr wybodaeth yn ein Hadroddiad Blynyddol a Chyfrifon yn ddarlun gwir a theg o sut mae'r sefydliad wedi cyflawni ei swyddogaethau yn ystod y flwyddyn hon. Cadarnhaf hefyd nad oes gwybodaeth heb ei chasglu sydd wedi dod i'm sylw, neu wybodaeth yr wyf yn ymwybodol ohoni, nad yw wedi cael ei chyflwyno er sylw Archwilio Cymru.

Ein strwythur llywodraethu

Mae ein strwythur sefydliadol yn dangos sut rydym wedi'n sefydlu i weithio a chyflawni ein hamcanion.

Penodir aelodau ein Bwrdd gan Weinidogion Cymru, yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Penodiadau gan Weinidogion i Gyrrff Cyhoeddus, ac felly mae ein cadeirydd yn atebol i'n Gweinidog nawdd yn Llywodraeth Cymru.

Ar hyn o bryd, mae gennym 12 o aelodau bwrdd sy'n cael cyflogau, dan arweiniad ein cadeirydd, Syr David Henshaw, gyda deg aelod anweithredol a finnau fel aelod gweithredol o'r Bwrdd. Yr Athro Steve Ormerod yw is-gadeirydd penodedig CNC a Julia Cherrett yw'r Uwch-gyfarwyddwr Annibynnol. Cyflwynwyd y rôl Uwch-gyfarwyddwr Annibynnol i gefnogi'r cadeirydd yn ei rôl, gweithredu fel cyfryngwr ar gyfer cyfarwyddwyr anweithredol pan fo angen, arwain y cyfarwyddwyr anweithredol wrth oruchwylio'r cadeirydd, a sicrhau bod cyfrifoldeb yn cael ei rannu'n glir rhwng y cadeirydd a'r Prif Weithredwr. Roedd un newid i'n Bwrdd eleni, sef ymddiswyddiad Mr Chris Blake o'i rôl fel cyfarwyddwr anweithredol y Bwrdd ym mis Chwefror 2021.

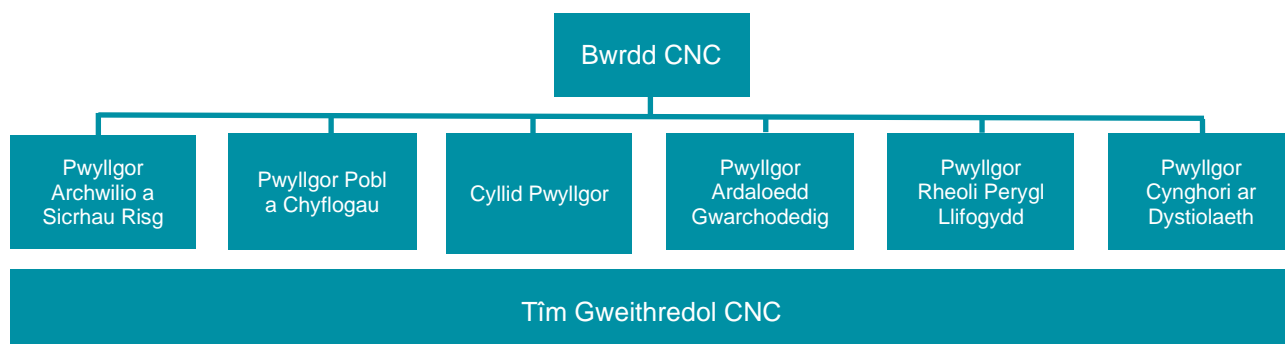
Yn dilyn proses recriwtio allanol, penodwyd Colette Fletcher i'r rôl Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd o fis Hydref 2020.

I wneud ein dyletswyddau, rydym yn cwrdd fel Bwrdd llawn gyda chraffu ychwanegol yn cael ei wneud gan chwe phwyllgor. Mae ein Tîm Gweithredol yn darparu diweddariadau strategol a gweithredol i'n Bwrdd a'n pwyllgorau o ran craffu a gwneud penderfyniadau yn ôl y gofyn.

Caiff pob pwyllgor ei gadeirio gan aelod o'r Bwrdd ac, heblaw am y Pwyllgor Cyngori ar Dystiolaeth, mae pob un yn cynnwys o leiaf tri aelod anweithredol arall o'r Bwrdd. Mae gan aelodau anweithredol eraill o'r Bwrdd wahoddiad agored i fynychu cyfarfodydd pwyllgorau heb hawliau pleidleisio. Nid oes gennym Bwyllgor Enwebu, gan fod ein haelodau bwrdd anweithredol yn cael eu penodi gan Weinidogion Cymru. Mae'r adrannau canlynol yn amlinellu meysydd ffocws gwaith a phresenoldeb ar ein Bwrdd a'n pwyllgorau.

Aelodau anweithredol	Cyfnod	Dyddiad dechrau	Dyddiad gorffen cyfredol
Syr David Henshaw (cadeirydd)	1	1 Tachwedd 2018	31 Hydref 2023
Yr Athro Steve Ormerod	1	1 Tachwedd 2018	31 Hydref 2022
Karen Balmer	2	9 Tachwedd 2015	8 Tachwedd 2022
Chris Blake	2	9 Tachwedd 2015	24 Chwefror 2021
Catherine Brown	1	1 Tachwedd 2018	31 Hydref 2022
Julia Cherrett	1*	1 Tachwedd 2018	31 Hydref 2025
Geraint Davies	1	1 Ionawr 2019	31 Hydref 2024
Howard Davies	2	9 Tachwedd 2015	31 Awst 2021
Dr Elizabeth Haywood	2	9 Tachwedd 2015	31 Awst 2021
Zoe Henderson	2	9 Tachwedd 2015	8 Tachwedd 2022
Dr Rosie Plummer	1*	1 Tachwedd 2018	31 Hydref 2024
Yr Athro Peter Rigby	1*	1 Tachwedd 2018	31 Hydref 2023

* Lle mae cyfnod dilynol wedi'i gymeradwyo, mae wedi'i adlewyrchu yn y 'Dyddiad gorffen cyfredol' yn y tabl.

Cyfarfodydd y Bwrdd

Cynhaliom chwe chyfarfod deuddydd ac un diwrnod datblygu eleni – cynhaliwyd pob un ohonynt yn rhithwir. Mae'r eitemau sefydlog ar ein agenda yn cynnwys y canlynol: cyllid yn ystod y flwyddyn; adrodd ar berfformiad; ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur; a diweddariadau strategol a gweithredol gan y cadeirydd, y Prif Weithredwr a phwyllgorau.

Rydym yn cyhoeddi amrywiaeth eang o wybodaeth ynghylch ein gwaith ar ein gwefan, gan gynnwys papurau i'w hystyried gan y Bwrdd cyn y cyfarfodydd hynny a gynhelir yn gyhoeddus. Mae papurau Bwrdd yn cael eu paratoi gan ddefnyddio'r dystiolaeth ddiweddaraf sydd ar gael ac maent yn destun craffu a chymeradwyaeth fewnol cyn cyfarfodydd Bwrdd.

Mae holl ddyddiadau cyfarfodydd yn y dyfodol ac agendâu blaenorol ar gael ar ein gwefan, yn ogystal â'r papurau a'r cofnodion o'n sesiynau cyhoeddus. Mae Tîm Gweithredol CNC, ein Bwrdd a'n pwyllgorau wedi parhau i gyfarfod drwy gydol y cyfyngiadau symud COVID-19 yn rhithwir. O ganlyniad y cyfyngiadau symud, nid ydym wedi gallu cwrdd yn gyhoeddus, ond o fis Medi 2020 rydym wedi caniatáu'r cyhoedd i arsylwi cyfarfodydd rhithwir. Mae'r diffyg cyfarfodydd wyneb yn wyneb wedi golygu nad yw'r Bwrdd wedi gallu symud o amgylch rhanbarthau gwahanol yng Nghymru fel sy'n digwydd fel arfer neu gynnig sesiynau ymgysylltu â rhanddeiliaid fel a gynlluniwyd. Ymgysylltu allanol yw un o elfennau ein gwaith yr effeithiwyd arni fwyaf, gan arwain at oedi mewn rhaglenni ymgysylltu a hyfforddi ar raddfa fawr.

Presenoldeb aelodau Bwrdd 2020/21

Enw	Presenoldeb yn y cyfarfod	Presenoldeb ar ddiwrnodau datblygu
Syr David Henshaw (cadeirydd)	6/6	1/1
Yr Athro Steve Ormerod	6/6	1/1
Karen Balmer	6/6	1/1
Chris Blake	4/5	1/1
Catherine Brown	6/6	1/1
Julia Cherrett	6/6	1/1
Geraint Davies	6/6	1/1
Howard Davies	6/6	1/1
Dr Elizabeth Haywood	6/6	1/1
Zoe Henderson	6/6	1/1
Dr Rosie Plummer	6/6	1/1
Yr Athro Peter Rigby	6/6	1/1
Clare Pilman (Prif Weithredwr)	6/6	1/1

Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg

Prif rôl y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yw cynghori'r Bwrdd a chynorthwyo'r Swyddog Cyfrifyddu yn y gwaith o fonitro, craffu a herio'r trefniadau sydd ar waith ar gyfer archwilio, llywodraethu, rheolaethau mewnol a rheoli risg. Cadeirydd y pwyllgor hwn yw Catherine Brown. Mae'r Prif Weithredwr yn mynychu pob cyfarfod fel Swyddog Cyfrifyddu CNC, ynghyd â'n Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol Mae aelodau'r Tîm Gweithredol bellach yn mynychu'r pwyllgor i drafod unrhyw adroddiadau archwilio mewnol â sicrwydd cyfyngedig.

Y flwyddyn hon, rhoddodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg sylw i amrediad o faterion, gan gynnwys y canlynol:

- Trosolwg a llywodraethu gwerthiannau pren
- Gwelliannau i'n dull rheoli risg
- Cynllun Archwilio Mewnol 2020/21
- Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol 2019/20 a chynlluniau ar gyfer yr adroddiad hwn, 2020/21
- Adroddiad Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth, gan gynnwys seibergadernid

Presenoldeb aelodau'r Bwrdd ar y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn 2020/21

Enw	Nifer y cyfarfodydd	Nifer y cyfarfodydd llawn a fynychwyd
Catherine Brown (cadeirydd)	7	7
Karen Balmer	7	7
Dr Rosie Plummer	7	7
Yr Athro Peter Rigby	7	5

Pwyllgor Pobl a Chyflogau

Mae'r Pwyllgor Pobl a Chyflogau yn ystyried materion sy'n ymwneud â rheoli pobl, taliadau, a newid sefydliadol. Mae hyn yn cynnwys cyfrifoldeb dros oruchwylio tâl ac amodau cyflogaeth staff ar y lefel uchaf, strategaeth dâl gyffredinol ar gyfer yr holl staff a gyflogir gan Cyfoeth Naturiol Cymru, darparu cynllun pensiwn, cynllun y sefydliad, llesiant, iechyd a diogelwch, gofal cwsmeriaid, cydraddoldeb ac amrywiaeth, a datblygu cynllun y Gymraeg. Mae'r Prif Weithredwr yn mynychu pob cyfarfod.

Aeth y pwyllgor i'r afael ag amrywiaeth o faterion yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys y canlynol:

- Cynllunio'r Sefydliad
- Llesiant, Iechyd a Diogelwch ac Adolygiadau o Ddigwyddiadau Difrifol
- Gwaith craffu ar bolisïau Rheoli Pobl arfaethedig

- Recriwtio a'r broses recriwtio
- Cynllunio ar gyfer olyniaeth sefydliadol

Presenoldeb aelodau'r Bwrdd ar y Pwyllgor Pobl a Chyflogau yn 2020/21

Enw	Nifer y cyfarfodydd	Nifer y cyfarfodydd llawn a fynychwyd
Zoe Henderson (cadeirydd)	4	4
Karen Balmer	4	3
Howard Davies	4	2
Julia Cherrett	4	3

Pwyllgor Cyllid (Pwyllgor Cyllid, Cynllunio a Pherfformiad ynghynt)

Yn ystod 2020, ymgorfforwyd gwaith sawl is-grŵp y Bwrdd i'r Pwyllgor Cyllid, Cynllunio a Pherfformiad ac mae enw'r pwyllgor bellach wedi cael ei ddiwygio i'r Pwyllgor Cyllid. Mae'r pwyllgor yn darparu cyngor, trosolwg a gwaith craffu ar strategaeth, rheolaeth a pherfformiad mewn perthynas â chyllid, cynllunio busnes a pherfformiad, cynlluniau codi tâl, a materion masnachol. Wrth gyflawni ei rôl, mae'r pwyllgor yn canolbwyntio ar gyfeiriad a datblygu strategol, ond mae hefyd yn chwarae rôl wrth graffu ar berfformiad a chyflawniad. Yn dilyn ymddiswyddiad Chris Blake fel aelod o'r Bwrdd, mae Syr David Henshaw yn gweithredu fel cadeirydd dros dro y pwyllgor nes y penodir cadeirydd newydd.

Eleni, gwnaeth y pwyllgor ystyried y canlynol:

- Monitro perfformiad ariannol yn ystod y flwyddyn
- Adolygu cyflawniad a pherfformiad 2019/20
- Cynllunio ariannol a busnes 2021/22
- Adolygiad strategol o godi tâl
- Datblygu'r Strategaeth Fasnachol
- Cynllun Corfforaethol 2022 – 2027

Presenoldeb aelodau'r Bwrdd ar y Pwyllgor Cyllid yn 2020/21

Enw	Nifer y cyfarfodydd	Nifer y cyfarfodydd llawn a fynychwyd
Chris Blake (cadeirydd, hyd at Chwefror 2021)	7	6
Syr David Henshaw (cadeirydd dros dro, o Chwefror 2021)	1	1
Julia Cherrett	7	7

Enw	Nifer y cyfarfodydd	Nifer y cyfarfodydd llawn a fynychwyd
Dr Elizabeth Haywood	7	6
Dr Rosie Plummer	7	6

Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig

Mae'r Bwrdd wedi dirprwyo ei gyfrifoldebau statudol mewn perthynas â deddfwriaeth sy'n ymwneud â chadwraeth natur a thirweddau gwarchodedig i'r Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig. Mae aelodau o'r Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig hefyd yn cefnogi'r Tîm Gweithredol a'r Bwrdd drwy ddarparu cyngor ar faterion ehangach yn ymwneud ag ardaloedd gwarchodedig a gwaith achos strategol, gan gynnwys rheoli tirwedd, tirweddau dynodedig, a Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol.

Presenoldeb aelodau'r Bwrdd ar y Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig yn 2020/21

Enw	Nifer y cyfarfodydd	Nifer y cyfarfodydd llawn a fynychwyd
Howard Davies (cadeirydd)	4	4
Geraint Davies	4	4
Dr Elizabeth Haywood	4	4
Yr Athro Steve Ormerod	4	4
Dr Rosie Plummer	4	3

Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd (Grŵp Cyngori gynt)

Mae'r pwyllgor yn gynghorol ac mae'n adrodd i Fwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru. Ei brif gyfrifoldebau yw craffu ar raglenni buddsoddi Rheoli Perygl Llifogydd presennol a rhai ar gyfer y blynyddoedd i ddod, ac ystyried materion allweddol a allai effeithio ar gyflawni gwaith sy'n ymwneud â rheoli perygl llifogydd yng Nghymru. Ym mis Mai 2020, newidiwyd yr enw, er mwyn sicrhau ei fod yn unol â phwyllgorau eraill y Bwrdd.

Mae'r pwyllgor fel arfer yn cynnwys pedwar aelod anweithredol o'r Bwrdd ynghyd â'r Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu, y Pennaeth Rheoli Perygl Llifogydd a Digwyddiadau, a'r Pennaeth Cyllid.

Gwnaeth y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd adolygu meysydd, gan gynnwys:

- blaenoriaethu gweithgareddau rheoli perygl llifogydd
- llywodraethu rhaglen gyfalaf rheoli perygl llifogydd
- y cynllun tymor canolig diweddaraf ar gyfer ein rhaglen gyfalaf

- y dangosyddion perfformiad cyfredol sy'n ymwneud â chyflwr yr asedau perygl llifogydd a gedwir gan CNC
- ardrethi a phraeseptau Ardaloedd Draenio Mewnol ar gyfer 2021/22

Presenoldeb aelodau'r Bwrdd ar y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd yn 2020/21

Name	Number of meetings	Number of full meetings attended
Dr Elizabeth Haywood (cadeirydd)	3	3
Chris Blake (hyd at Chwefror 2021)	3	2
Julia Cherrett	3	3
Geraint Davies	3	2

Pwyllgor Cyngori ar Dystiolaeth

Sefydlwyd y Pwyllgor Cyngori ar Dystiolaeth yn 2020 i ddarparu cyngor annibynnol a her mewn perthynas â swyddogaeth tystiolaeth CNC. Mae'r pwyllgor hefyd yn helpu i gryfhau dealltwriaeth yn y gymuned ymchwil ehangach, a chyda defnyddwyr tystiolaeth yn y llywodraeth, o brosesau tystiolaeth a blaenoriaethau.

Mae'r pwyllgor yn cynnwys dau aelod anweithredol o'r Bwrdd, saith aelod allanol annibynnol, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu, a Phennaeth Gwybodaeth a Thystiolaeth.

Yn ei gyfarfod cyntaf ym mis Rhagfyr 2020, trafododd y pwyllgor feysydd a oedd yn cynnwys llywodraethu tystiolaeth yn CNC a gwaith yr Adran Gwybodaeth a Thystiolaeth a'r Grŵp Tystiolaeth Integredig, a derbyniwyd cyflwyniadau yn arddangos ehangder y gweithgareddau ledled y sefydliad ynghylch meysydd o bryder cyhoeddus.

Presenoldeb aelodau'r Bwrdd ar y Pwyllgor Cyngori ar Dystiolaeth yn 2020/21

Enw	Nifer y cyfarfodydd	Nifer y cyfarfodydd llawn a fynychwyd
Yr Athro Peter Rigby (cadeirydd)	1	1
Yr Athro Steve Ormerod	1	1

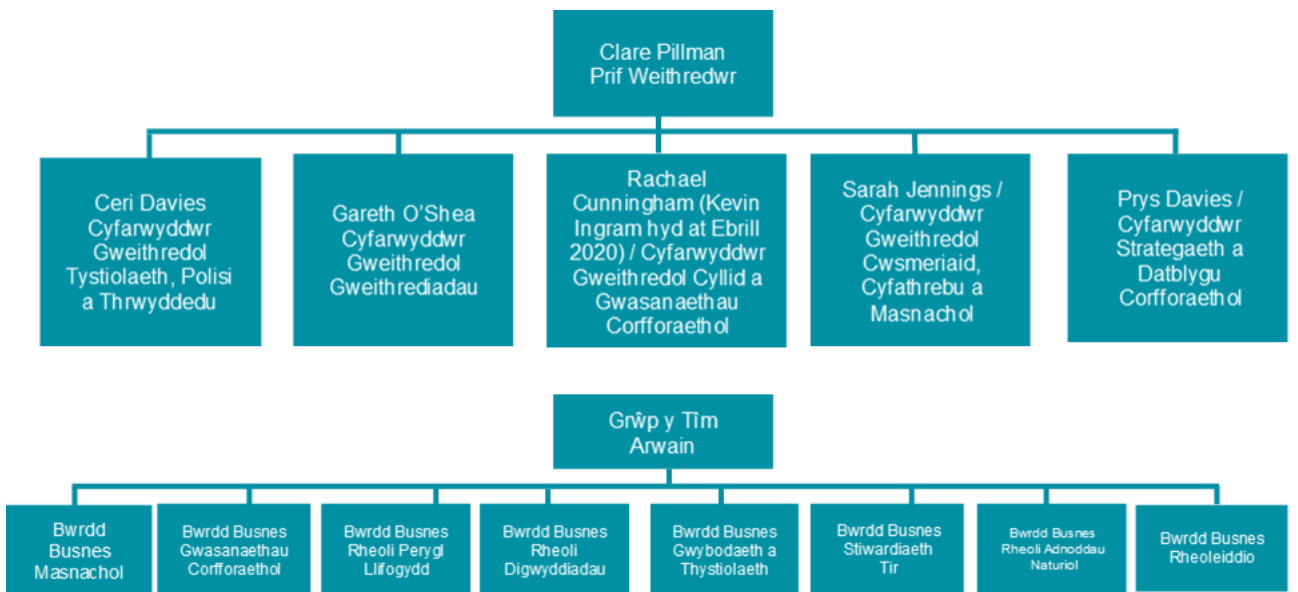
Effeithiolrwydd y Bwrdd

Cafodd y Bwrdd sesiwn wedi'i hwyluso'n allanol ym mis Hydref 2020, lle trafodwyd y cynnydd a wnaed tuag at eu gweledigaeth gyfunol gytunedig. Gwnaethant hefyd rannu'r hyn oeddent wedi ei ddysgu am eu harweinyddiaeth eu hunain ac arweinyddiaeth eraill yn ystod COVID-19.

Mae sesiwn ar y cyd, gyda'r Bwrdd a'r Tîm Gweithredol, wedi cael ei gohirio ddwywaith o ganlyniad i gyfyngiadau COVID-19 oherwydd y dewis y dylid cynnal y sesiwn wyneb yn wyneb.

Ein gweithrediaeth

Caiff rheolaeth feunyddiol ein sefydliad ei chyflawni drwy'r Tîm Gweithredol, sy'n fy nghynnwys i fel Prif Weithredwr a phum Cyfarwyddwr Gweithredol a chyfarwyddwyr sy'n atebol i mi. Mae'r Tîm Gweithredol yn cyfarfod ddwywaith y mis i ystyried busnes corfforaethol craidd, er enghraifft diweddariadau cyllid, gwybodaeth am berfformiad, llesiant, iechyd a diogelwch, y gofrestr risg strategol, ac ati. Maent hefyd yn craffu ac yn ystyried penderfyniadau sy'n ymwneud â materion strategaeth, polisi a gweithredol.

Ffynhonnell CNC: Strwythur Llywodraethu Mewnol Medi 2020

Islaw ein Tîm Gweithredol, mae ein Tîm Arwain yn chwarae rôl arweiniol wrth reoli'r busnes o ddydd i ddydd. Mae ei aelodau'n benaethiaid adrannau sy'n atebol i'r Tîm Gweithredol, gan gynnwys y rheiny yn ein swyddogaethau corfforaethol (megis Cyllid, Adnoddau Dynol, Cyfathrebu). Mae Grŵp y Tîm Arwain yn cwrdd yn fisol i ddatrys materion trawstoriadol, er enghraifft, y gwaith cychwynnol o amgylch blaenoriaethau'r gyllideb, ac i adolygu perfformiad manwl, megis ein gwybodaeth reoli fisol.

Mae ein strwythur yn pwysleisio cyflawni ar sail lleoedd: saith Pennaeth Lleoedd o fewn Cyfarwyddiaeth Gweithrediadau unigol i oruchwylio cyflawniad ein holl swyddogaethau mewn rhanbarth penodol yng Nghymru. Yna mae gennym Benaethiaid Gwasanaeth enwebedig (y mae pob un ohonynt yn Bennaeth Lle hefyd) sy'n arwain ar oruchwylio cyflawniad swyddogaeth benodol ledled Cymru. Mae'r Pensaethiaid Gwasanaeth yn

gweithio'n agos gyda'n harweinwyr polisi – o'r enw Penaethiaid Busnesau – sy'n goruchwyllo cyfeiriad strategol ein gwaith ledled Cymru.

Er mwyn sicrhau cydlyniant rhwng meddwl strategol a chyflawniad gweithredol, mae gennym gyfres o Fyrddau Busnes sy'n nodi'r gofynion polisi ac sy'n cynllunio natur weithredol ein gwaith ar draws y strwythur lleoedd newydd. Mae pob un o'r rhain yn cael ei arwain gan y Pennaeth Busnes / Pennaeth Gwasanaeth.

Rydym yn cynhyrchu cynllun busnes blynyddol sy'n amlinellu camau y byddwn yn eu cymryd i fodloni ymrwymadau yn ein Cynllun Corfforaethol tymor hirach, ac rydym wedi cytuno gyda Llywodraeth Cymru y bydd hwn yn cael ei symud ymlaen i 2023. Mae'r Cynllun Busnes yn cynnwys targedau a chanlyniadau corfforaethol yr ydym yn monitro cyflawniad yn eu herbyn. Caiff gwybodaeth reoli fanwl ei hadolygu yng nghyfarfodydd Grŵp y Tîm Arwain, gyda dangosfwrdd perfformiad cryno ar gyfer y Cynllun Busnes yn cael ei adolygu gan y Tîm Gweithredol cyn craffu arno gan Fwrdd CNC a Llywodraeth Cymru ar sail chwarterol.

Mae COVID-19 wedi cael effaith ar ein gallu i gyflawni rhai amcanion yn y tymor byr – er enghraifft, rydym wedi gorfod ailfeddwl ein dull ar gyfer ymgysylltu â'r gymuned. Nid oeddem wedi cyhoeddi ein Cynllun Busnes blynyddol eto ar gyfer 2020/21 pan roddwyd cyfyngiadau symud sylweddol ar waith, felly cytunom gyda Llywodraeth Cymru i ohirio cyhoeddi tra oeddem yn adolygu ein cynllun cyflawni yng ngoleuni COVID-19.

Cyhoeddwyd y cynllun diwygiedig hwn ym mis Tachwedd 2020. Yn dilyn yr etholiadau diweddar i'r Senedd, byddwn yn adolygu'r Cynllun Busnes Dros Dro ar gyfer 2021/22 yng ngoleuni'r cyllid a llythyrau cylch gwaith disgwylidig gan Lywodraeth Cymru.

Rydym yn ffodus nad yw absenoldeb o ganlyniad i COVID-19 wedi bod yn broblem sylweddol. Fodd bynnag, gwnaethom roi cynlluniau parhad busnes ar waith i sicrhau bod modd cyflenwi ar gyfer unigolion allweddol neu i ddelio â nifer o absenoldebau, a chytunwyd ar y rhain gyda Llywodraeth Cymru.

Fel ymatebwr Categori 1 o dan Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004, mae gennym brofiad o ymateb i ddigwyddiadau a all gael effaith ar sawl rhan o'r sefydliad. Gwnaethom drin ein hymateb i COVID-19 fel digwyddiad, gan sefydlu Grwpiau Ymateb i Ddigwyddiadau Tactegol a Strategol gyda chynrychiolwyr o bob rhan o CNC i reoli'r sefyllfa a darparu canllawiau a chyfeiriad i weddill y sefydliad. Drwy ein Grŵp Ymateb i Ddigwyddiadau Tactegol, gwnaethom sefydlu 'celloedd' a oedd yn cysylltu â'n holl fyrddau busnes a meysydd gwasanaeth eraill i ddarparu cyngor ac arweiniad yn fewnol, er mwyn llywio cydweithwyr ar yr hyn i'w wneud, ac yn allanol i'n partneriaid a'n cwsmeriaid ar sut roeddem yn rheoli'r sefyllfa. Rydym wedi defnyddio'r Grŵp Ymateb i Ddigwyddiadau Tactegol a'r Grŵp Ymateb i Ddigwyddiadau Strategol i ystyried hefyd ein gwaith adfer ac wedi penderfynu cynnwys ein rheolaeth o oblygiadau ymadael â'r UE i ni o fewn y fframwaith llywodraethu hwn hefyd.

Cyfarwyddiadau Gweinidogol

Nid ydym wedi derbyn unrhyw Gyfarwyddiadau Gweinidogol eleni.

Ein Fframwaith Rheoli Mewnol

Mae ein fframwaith rheoli mewnol yn cynnwys polisïau, gweithdrefnau, mesurau ac achrediadau rydym wedi'u rhoi ar waith i warchod ein hadnoddau tra ein bod yn cyflawni ein hamcanion.

Mae cyflymder y newidiadau i addasu i gyfyngiadau'r pandemig wedi bod yn gyflym ond dan reolaeth hefyd. Mae ein rheoliadau ariannol allweddol o fewn systemau awtomatig a'n cynlluniau dirprwyo i sicrhau y caiff dyletswyddau eu gwahanu'n briodol yn parhau i fod ar waith ac yn gyfredol. Cafodd y dogfennau 'Rheoli ein Harian' a 'Cynllun Statudol a Chyfreithiol CNC' eu hadolygu a'u cymeradwyo gan y Bwrdd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Nodwyd rheolaethau newydd lle gweithredwyd newidiadau sylweddol – er enghraifft gofynnwyd i reolwyr gynnal rhestrau o asedau TGCh ar gyfer eitemau ychwanegol yr aethpwyd â nhw adref i gefnogi cynnydd parhaus mewn gweithio gartref.

Rheoli Risg

Mae fframwaith rheoli risg cadarn yn elfen hanfodol wrth reoli ein busnes a diogelu ein hadnoddau a'n henw da. Yn 2020, gwnaethom fabwysiadu fframwaith rheoli risg gwell ac, eleni, rydym wedi parhau i ymgorffori'r fframwaith hwnnw, gyda gwelliannau sylweddol yn y gwaith o reoli risgiau ac adrodd amdanynt, ac rydym wedi cael sawl trafodaeth ystyrlon yn y Tîm Gweithredol, y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau, ac mewn pwyllgorau eraill.

Y Tîm Gweithredol sydd berchen ar y gofrestr risg strategol, ac mae gan bob risg strategol gyfarwyddwr sy'n berchen arni. Islaw'r Tîm Gweithredol, mae pob Pennaeth Lle a Phennaeth Busnes yn berchen ar risgiau penodol ac yn eu monitro, ac mae'r rhain yn cael eu craffu a'u herio gan y Bwrdd Busnes perthnasol. Mae Grŵp y Tîm Arwain sydd gennym yn archwilio materion trawsbynciol ac yn nodi unrhyw risgiau sydd i'w huwchgfyfeirio i'r gofrestr risg strategol.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn craffu ar y gofrestr risg strategol ac yn ei herio. Mae'n cael sicrwydd ar effeithiolrwydd y fframwaith rheoli risg ac yn darparu cyngor i'r Bwrdd i'w alluogi i sicrhau ei hun o effeithiolrwydd y fframwaith rheoli risg. Mae pwyllgorau eraill y Bwrdd yn adolygu risgiau strategol perthnasol. Mae'r Bwrdd wedi cytuno datganiadau ar y parodrwydd i dderbyn risg ar gyfer y mwyafrif o'n risgiau strategol ac mae'n cynnal adolygiad blynyddol o'n risgiau strategol.

Sicrhau gwybodaeth

Rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod data a gwybodaeth yn cael eu llywodraethu a'u rheoli'n dda, ac ein bod yn parhau i gyflawni cydbwysedd rhwng bod yn agored a diogelwch, gan sicrhau bod staff a chwsmeriaid yn cael eu sicrhau bod lefelau diogelwch priodol ar waith. Mae'r Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth yn parhau i arwain rhaglen integredig o waith i gryfhau ein hymateb i wydnwch yn erbyn bygythiadau seiberddiogelwch a gwybodaeth. Unwaith eto, rydym wedi ennill ein hachrediad Cyber Essential Plus blynyddol, sy'n cael ei gymeradwyo gan y Ganolfan Seiberddiogelwch Genedlaethol a'i archwilio'n annibynnol gan arbenigwr trydydd parti cymwys. Byddwn yn parhau i gyflawni rhaglen seiberddiogelwch o waith yn seiliedig ar ein strategaeth

seiber gyfredol. Mae hyn yn cynnwys mentrau ar gyfer gwella ymwybyddiaeth staff, gan gynnwys hyfforddiant seiberddiogelwch ar-lein.

Bob blwyddyn, mae gennym gyrsiau dysgu ar-lein gorfodol i'r staff ar y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data ac ar ddiogelu gwybodaeth i sicrhau bod pawb yn ymwybodol ac yn gwybod y diweddaraf am sut rydym yn rheoli'r wybodaeth rydym yn ei derbyn a'i chadw. Rydym yn ymwybodol nad yw cyfraddau cwblhau ar gyfer dysgu ar-lein gorfodol yn 100% ar hyn o bryd (er eu bod wedi gwella yn sylweddol dros y misoedd diwethaf), a bydd hyn yn ffocws ar gyfer y flwyddyn nesaf.

Eleni, roeddwn yn falch na chawsom unrhyw doriadau diogelwch gwybodaeth yr oedd yn rhaid eu hadrodd i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth.

Nifer yr achosion yr adroddwyd amdanynt i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth

2020/21	2019/20	2018/19
0	0	1

Datganiad o Fuddiannau

Mae ein polisi a'n harweiniad Rheoli Gwrthdaro Buddiannau'n cefnogi'r holl staff ac aelodau'r Bwrdd gyda'n proses barhaus i ddatgan buddiannau personol perthnasol i'n helpu i reoli unrhyw wrthdaro posib neu ganfyddiedig o fewn eu rolau proffesiynol. Mae adolygiadau gan archwilwyr mewnol a gynhaliwyd dros y flwyddyn ddiwethaf wedi amlygu bod angen gwelliannau sylweddol i'n polisi, gweithdrefnau, hyfforddiant a mecanweithiau adrodd mewn perthynas â gwrthdaro buddiannau. Mae'r gwaith hwn wedi cychwyn ac i ddod i ben ym mis Medi 2021.

Chwythu'r Chwiban

Rydym yn ymrwymedig i'r safonau uchaf o gywirdeb ac atebolrwydd ac o fod yn agored. Felly, rydym wedi sefydlu mesurau i godi pryderon difrifol am gamymddwyn neu amhriodoldeb. Mae ein fframwaith yn cynnwys mynediad i linell adrodd allanol lle mae modd codi pryderon yn ddienw. O 2020/21, daeth CNC yn 'berson rhagnodedig', wedi'i ychwanegu at restr o sefydliadau ac unigolion y gall gweithiwr ddod atynt y tu allan i'w weithle i adrodd camymddwyn hysbys neu bosibl.

Number of whistleblowing cases reported

2020/21	2019/20	2018/19
0	2	0

Twyll

Cefnogir ein Strategaeth Gwrth-dwyll gan Bolisi Gwrth-dwyll, Llwgwrwbrwyo a Llygredigaeth a Gweithdrefn Ymateb i Dwyll, Llwgwrwbrwyo a Llygredigaeth. Mae gennym gyrsiau blynyddol gorfodol ar-lein ar gyfer staff ar wrth-dwyll a llwgwrwbrwyo a llygredigaeth i helpu staff i nodi digwyddiadau o dwyll, llwgwrwbrwyo a llygredigaeth ac i sicrhau bod staff yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau proffesiynol. Rydym yn ymwybodol nad yw cyfraddau cwblhau ar gyfer dysgu ar-lein yn 100% ar hyn o bryd (er eu bod wedi gwella yn sylweddol dros y misoedd diwethaf), a bydd hyn yn ffocws ar gyfer y flwyddyn nesaf.

Mae deg honiad o dwyll wedi dod i law, ac ymdriniwyd â'r rhain yn unol â phroses gwrth-dwyll, llwgwrwbrwyo a llygredigaeth CNC. Caiff y rhain eu hadrodd i'n Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Mae pob ymchwiliad wedi'i reoli un ai gan arbenigwr gwrth-dwyll achrededig neu ymchwilwyr allanol â chymwysterau tebyg. Caiff yr adroddiad terfynol ar bob achos ei gyfeirio at uwch-staff annibynnol.

Nifer yr honiadau yr adroddwyd amdanynt

2020/21	2019/20	2018/19
10	7	23

Cydymffurfio â Chod Llywodraethu Corfforaethol y Deyrnas Unedig

Rydym wedi cwblhau adolygiad sylfaenol ac wedi sicrhau bod ein strwythur, ein polisïau a'n gweithdrefnau sefydliadol yn unol â Chod Llywodraethu Corfforaethol y DU.

Mae ein harweinyddiaeth yn gweithredu'n unol â rolau a chyfrifoldebau uwch-reoli disgwylidig; mae gweithdrefnau cefnogol ar waith i sicrhau y gall rolau'r Bwrdd weithredu'n effeithiol; mae ein llwybrau adrodd yn glir i sicrhau atebolrwydd a rhannu dyletswyddau'n briodol a bod rheolaethau mewnol allweddol ar waith; caiff cyflogau uwch-staff eu hystyried gan aelodau anweithredol i sicrhau annibyniaeth; ac rydym yn cynnal cyfarfodydd rheolaidd gyda'n rhanddeiliaid allweddol i feithrin perthnasoedd gwaith adeiladol.

Ein Fframwaith Sicrwydd

Mae ein fframwaith sicrwydd yn cynnwys y mesurau canlynol, sydd ar waith i sicrhau fy mod yn derbyn tystiolaeth amserol i ddangos bod y rheolaethau gofynnol ar waith ac yn gweithio'n briodol.

Archwilio Mewnol

Mae gennym dîm Archwilio Mewnol sy'n gweithredu yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Bob blwyddyn, caiff cynllun archwilio blynyddol ei ddatblygu yn seiliedig ar flaenoriaethu meysydd risg allweddol mewn perthynas â gweithgareddau

hanfodol Cyfoeth Naturiol Cymru, a'i gynllun corfforaethol, gan ystyried ffynonellau sicrwydd eraill.

Caiff y cynllun ei gynllunio drwy ymgynghoriad â mi fy hun a'm Tîm Gweithredol a Grŵp y Tîm Arwain, ac mewn trafodaeth â'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Yn dilyn ymadawiad y Rheolwr Archwilio Mewnol ym mis Hydref 2020, mae dau uwchaelod o staff yn y tîm wedi goruchwyllo cyflawniad y cynllun fel datrysiad dros dro cyn recriwtio rheolwr newydd. Rydym wedi penodi Pennaeth Archwilio Mewnol newydd yn ddiweddar, ar lefel Arweinyddiaeth, a ymunodd â'r sefydliad ar 1 Gorffennaf 2021.

O ganlyniad i COVID-19, gwnaeth y tîm Archwilio Mewnol ddilyn cyngor gan y cyrff proffesiynol (Sefydliad Siartredig yr Archwilwyr Mewnol (CIIA) a Chymdeithas y Cyfrifwyr Ardystiedig Siartredig (ACCA)). Gwnaethom adolygu'r cynllun archwilio gweddilliol ar gyfer y flwyddyn i sefydlu'r archwiliadau mwyaf hanfodol, a oedd yn debygol o gael dylanwad sylweddol ar farn yr archwiliad, y gwnaethom eu blaenoriaethu, a'r rheiny y gallai fod modd eu hoedi, eu gohirio neu eu canslo. Gwnaeth y tîm Archwilio Mewnol hefyd ystyried gallu'r busnes i fynd i'r afael ag archwiliadau ynghyd â mynd i'r afael â'r digwyddiad ei hun. Mae pob newid i'r cynllun archwilio wedi cael ei gadarnhau gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. O ganlyniad, mae adolygiadau allweddol o gynllun 2020/21 wedi cael eu cyflawni, heb unrhyw effaith berthnasol ar y farn gyffredinol ar ddiwedd y flwyddyn.

Nifer yr archwiliadau yn 2020/21	Gradd archwilio sylweddol	Gradd sicrwydd cymedrol	Gradd sicrwydd cyfyngedig	Gradd sicrwydd anfoddhaol	Ar ffurf ddrafft
18	1	11	5	0	1

Statws	Diffiniad
Sylweddol	Mae'r fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth yn ddigonol ac yn effeithiol.
Cymedrol	Mae angen rhai gwelliannau i wella digonolrwydd ac effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth.
Cyfyngedig	Mae gwendidau sylweddol yn y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fel y gallai fod yn annigonol ac yn aneffeithiol neu ddod felly.
Anfoddhaol	Mae gwendidau sylfaenol yn y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fel ei fod yn annigonol ac yn aneffeithiol neu'n debygol o fethu.

Mae ein tîm Archwilio Mewnol yn cyflawni'r cynllun archwilio, gan roi diweddariadau ar gynnydd ac adborth rheolaidd i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Dyma farn y Rheolwr/Rheolwyr Archwilio Mewnol Dros Dro, fel a nodir yn yr adroddiad sicrwydd blynyddol:

Yn ystod 2020/21, mae CNC wedi wynebu'r heriau a godwyd gan y pandemig COVID-19 ac wedi gweithredu ei gynlluniau parhad busnes yn llwyddiannus. Caniataodd ei fuddsoddiad mewn technoleg i'r busnes addasu'n gyflym i staff yn gweithio gartref. Mae gwaith sylweddol wedi parhau dros y flwyddyn hon i wella cysondeb a chadernid rheolaethau ar draws y sefydliad – er enghraifft, mae wedi datblygu fel y bwriedir trwy sefydlu Swyddfa Rheoli Rhaglenni.

Mae'r farn archwilio flynyddol wedi'i llywio'n bennaf gan y gwaith o gyflawni'r Cynllun Archwilio Mewnol. Eleni gwnaethom ddarparu sicrwydd cyfyngedig ar dri maes archwilio: Cerdyn Prynu Cymru, Grantiau, a Rheoli Perfformiad Staff. Rydym hefyd wedi darparu barn o 'rywfaint o gynnydd' ar ddau archwiliad dilynol, lle roeddem ynghynt wedi rhoi barn 'gyfyngedig'; y rhain oedd Contractau Gwerthiannau Pren a Gwrthdaro Buddiannau.

Roedd gwaith yr archwiliad hefyd yn cynnwys: Seiberddiogelwch, Perchnogion Asedau Gwybodaeth, Rheoli Cyllidebau, Gweithio Unigol, Rheoli Tomennau Sbwriel Glofeydd, Rheoli Risg, Llywodraethu Mewnol, Adolygiadau o Ddigwyddiadau Difrifol, Cydymffurfiaeth GDPR, Ansawdd Adroddiadau Tystiolaeth, Rheoleiddio a Gwastraff a Gorfodi. Derbyniodd pob un o'r rhain sicrwydd 'cymedrol'. Derbyniodd archwiliad o Gaffael o dan £25,000 farn sicrwydd 'sylweddol'. Rydym wedi cynnal un darn o waith ymgynghorol, sef yr Adolygiad o Brosesau Oddi ar y Gyflogres (IR35). Gan ei fod yn waith ymgynghori, ni chafodd hwn farn sicrwydd.

Canfuwyd problemau diwylliannol parhaus yn yr archwiliad Rheoli Perfformiad Staff, gyda pherfformiad gwael yn parhau heb ei herio a diffyg cydymffurfiaeth â'r broses benodol pan gaiff ei herio. Roedd absenoldeb ail linell amddiffyn i fonitro cydymffurfiaeth a sicrhau ansawdd rheoli perfformiad.

Nodwyd materion tebyg o fewn archwiliad Cerdyn Prynu Cymru. Ar adeg yr archwiliad, roedd gan 39% gerdyn gwario ac roedd y gwariant blynyddol tua £2 miliwn. Canfuwyd gwendidau sylweddol yng ngoruchwyliaeth y tîm rheoli, a oedd yn arddangos diffyg dealltwriaeth gan reolwyr o'u dyletswyddau. Hefyd, yn dilyn Cynllunio'r Sefydliad yn 2019/20, mae gostyngiad mewn adnoddau wedi arwain at wiriadau cydymffurfiaeth gan yr ail linell amddiffyn yn peidio â chael eu cynnal.

Ar gyfer yr archwiliad Grantiau, amlygodd fod cynnydd ar weithredu'r strwythur newydd wedi bod yn araf, er bod CNC wedi cydnabod nad oedd ganddo'r strwythur staffio ac arbenigedd cywir i gefnogi'r gwaith o gyflawni ei raglen grantiau yn gynnar yn 2020/21. Mae hyn wedi cael ei liniaru i raddau gan recriwtio arbenigedd ariannol dros dro, ond mae'r rhaglen grantiau wedi parhau i fod â diffyg adnoddau sylweddol. Problem gyffredin drwy gydol yr archwiliad oedd yr angen i gryfhau tystiolaeth penderfyniadau a llwybrau archwilio ar gyfer gweithgareddau, sy'n thema fynych ar gyfer CNC. Nododd yr archwiliad wendidau hefyd wrth wahanu dyletswyddau a rheoli gwrthdrawiadau buddiannau (yn fewnol ac yn allanol). Tra oedd yr archwiliad yn cydnabod bod rheolaethau wedi'u cynllunio i fod yn gymesur, mae angen rhagor o waith i ddatblygu meini prawf risg mwy cyflawn sy'n dangos cysylltiad â'r prosesau grantiau sydd i'w dilyn.

Ar gyfer Rheoli Tomennau Sbwriel Glofeydd, er ein bod wedi darparu barn sicrwydd 'cymedrol' o ganlyniad i'r rheolaethau a'r gwaith goruchwyllo a oedd yn cael eu gweithredu, arddangoswyd eto fod diffyg trosolwg gan reolwyr cyn y digwyddiadau llifogydd ym mis Chwefror 2020. Canfuwyd hefyd fod llwybrau archwilio gwael yn cael eu cadw fel

tystiolaeth fod CNC wedi cyflawni ei ddyletswyddau. Yn yr un modd, roedd yr archwiliad 'cymedrol' o Weithio Unigol yn dangos tystiolaeth o ddiffyg trosolwg gan reolwyr i wirio bod y bobl iawn yn defnyddio'r offer iawn i weithio'n ddiogel ar eu pen eu hun.

Canfuwyd ein harchwiliadau dilynol o Gontractau Gwerthiannau Pren a Gwrthdaro Buddiannau, er bod camau wedi'u cymryd i fynd i'r afael ag argymhellion, fod problemau o hyd gyda chydymffurfiaeth a throsolwg. Amlygodd yr archwiliad Gwrthdaro Buddiannau eto fod cynnydd wedi cael ei effeithio gan ddiffyg adnoddau cydnabyddedig yn y Tîm Llywodraethu, sydd yn dal i gael ei ddatrys. Rydym yn gweithio gyda rheolwyr ar yr angen i berchnogion camau gweithredu sicrhau bod unrhyw newidiadau a wneir yn gweithio fel y bwriedir iddynt, eu bod wedi'u hymgorffori a bod risgiau wedi'u lliniaru, cyn adrodd bod argymhellion wedi'u cwblhau.

Yn ogystal, mae cynnydd wrth ddelio â gwendidau hirdymor sylweddol yn y gwaith o ddefnyddio prosesau rheoli contractau o safbwynt caffael yn effeithiol wedi bod yn araf ac, ar adeg ysgrifennu, mae dal angen penderfyniad ar adnoddau i yrru gwelliannau.

Mae CNC ei hun yn cydnabod bod ei risg weddilliol ar gyfer Risg Strategol 07 – Cydymffurfiaeth yn uchel o hyd, gyda'r effaith yn 'fawr' a'r tebygolrwydd yn 'debygol', gyda'r achosion o bosibl o ganlyniad i ddiffyg dealltwriaeth o bolisiâu a phrosesau, diwylliant o ragfarn optimistiaeth, methiant wrth ddysgu gwersi, a swyddogaethau ail linell amddiffyn wan.

Mae sefydlu'r Gweithgor Tair Llinell Amddiffyn yn mynd i'r afael â'r risg hon yn rhannol, sef gweithgor sy'n ceisio adeiladu ar y gwaith sydd eisoes wedi'i wneud yn rhan o'r Cynllun Gwella Llywodraethu a Risg i ddelio â llywodraethu a chydymffurfio gwael. Mae hwn yn gam cadarnhaol ac, wrth i waith y grŵp hwn a grwpiau eraill ddatblygu, dylai arwain at welliannau yn yr amgylchedd rheoli, llywodraethu a rheoli risg yn y blynyddoedd i ddod.

Mae'r tîm Archwilio Mewnol wedi cael eu gwahodd i fod yn arsylwyr ar y grŵp hwn, sy'n cefnogi'r berthynas waith well â rheolwyr a'r gwerth mwy a osodir ar y gwaith a wneir gan Archwilio Mewnol. Rydym bellach yn rhoi diweddariadau rheolaidd i Grŵp y Tîm Arwain a'r Tîm Gweithredol ar gynnydd yn erbyn y cynllun ac unrhyw faterion sydd ar y gweill. Wrth symud ymlaen, bydd dull newydd yn cael ei fabwysiadu i rannu dysgu o archwiliadau o bob rhan o'r sefydliad.

I gloi, mae ein gwerthusiad proffesiynol o reolaethau mewnol, llywodraethu a rheoli risg wedi ein harwain i'n casgliad fod gwendidau sylweddol o hyd yn 2020/21 yn y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fel y gallai fod neu gallai ddod yn annigonol ac yn aneffeithiol. Felly, gallwn gynnig barn sicrwydd cyfyngedig yn gyffredinol am y flwyddyn ddiwethaf.

Archwilio allanol

Mae craffu annibynnol yn ffurfio rhan bwysig o'n gwaith sicrwydd, gan ddarparu tystiolaeth o'n ffyrdd o weithio mewn perthynas ag arfer gorau a safonau'r diwydiant. Yn rhai rhannau o'r sefydliad, rydym yn destun archwiliadau neu adolygiadau allanol o'n gwaith neu'n dewis eu cael. Mae rhai'n flynyddol, er enghraifft Cynllun Sicrwydd Coetiroedd y DU neu ISO

14001:2015 i gynnal ein system rheoli amgylcheddol. Rydym yn gofyn am rai eraill fel un o lawer o ddarnau o waith i roi mwy o wybodaeth i ni am feysydd gwaith neu weithgareddau penodol.

Yn dilyn ein cyhoeddiad o adolygiad annibynnol Grant Thornton o'n gweithrediadau gwerthiannau pren a'i rannu gyda Phwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus Senedd Cymru, mae gwaith yn datblygu i ymgorffori newidiadau a gwelliannau o fewn busnes fel arfer ym mhob rhan o'r sefydliad. Yn ystod 2020/21 derbynion incwm o £0.1 miliwn (£2.6 miliwn yn 2019/20) o ran gwerthiannau sefydlog a chontractau pren. Rydym yn parhau i ymgorffori newidiadau a gwelliannau yn ein gweithrediadau gwerthiannau pren, a arweinir gan ein Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol. Caiff y gwaith hwn ei oruchwyllo gan y Pwyllgor Cyllid a chaiff cynnydd ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Effeithiolrwydd rheolaethau mewnol

Er mwyn darparu sicrwydd ychwanegol fod y rheolaethau hyn ar waith ac yn gweithio'n dda yn CNC, mae aelodau'r Tîm Gweithredol a chadeiryddion Byrddau Busnes i gyd wedi llofnodi Tystysgrif Sicrwydd a chwblhau Rhestr Gwirio Rheolaethau Mewnol a oedd yn gofyn iddynt gynnal asesiad yn seiliedig ar dystiolaeth o effeithiolrwydd y fframwaith rheolaeth sydd ar waith ar gyfer eu cyfarwyddiaeth / Bwrdd Busnes. Eleni cyflawnom gyfradd dychwelyd o 100% i'r rhestrau gwirio a thystysgrifau, er bod lefel y manylder yn amrywio rhwng cyflwyniadau. Rydym wedi adolygu'r broses yn llawn ar gyfer y flwyddyn nesaf i wella cysondeb manylder ac i gael gwybodaeth gan ystod ehangach o staff o fewn CNC wrth gwblhau'r datganiad.

Yn gyffredinol, mae canlyniadau eleni wedi dangos gwelliant ar y flwyddyn ddiwethaf, er bod angen gwneud llawer o waith o hyd. Ceir teimlad yn y datganiadau fod y sefydliad yn gyfforddus â'i flaenoriaethau corfforaethol strategol ac amcanion busnes a bod polisïau a gweithdrefnau yn parhau i gael eu hadolygu fel y bo angen i addasu i newidiadau allanol neu fylchau mewnol a nodwyd. Mae cyfarfodydd arweinyddiaeth rheolaidd yn caniatáu cyfle i ledaenu a thrafod materion corfforaethol, cynnydd, a chynllunio ar gyfer y dyfodol. Fodd bynnag, cydnabyddir bod angen gwneud rhagor o welliannau yn y dyfodol mewn prosesau mewnol a monitro, a bod y sefydliad yn gwneud newidiadau i brosesau amrywiol i gryfhau'r rheolaethau.

Y maes pryder mwyaf a amlygwyd yn y rhestrau gwirio rheolaethau mewnol oedd gallu staff i gyflawni eu llwyth gwaith mewn ffordd sy'n ein galluogi i barhau i gydymffurfio'n llwyr a rheoli ein rheolaethau yn effeithiol. Bydd hyn yn flaenoriaeth fawr ar gyfer y flwyddyn nesaf wrth i ni geisio mynd i'r afael â'r heriau a grëwyd gan ddealltwriaeth anghyson o ofynion cydymffurfiaeth, a chreu'r amser a'r gofod sydd eu hangen ar ein staff a'n rheolwyr i ymgymryd â'u gweithgareddau cydymffurfio. Her fawr arall ar gyfer y flwyddyn nesaf fydd gwella'r gwaith o fonitro ein cydymffurfiaeth ac ehangu'r dangosyddion rhybudd cynnar sydd ar gael ar gyfer materion cydymffurfio. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, rydym ar hyn o bryd yn adolygu ein gwybodaeth rheoli perfformiad ac yn archwilio swyddogaeth ymgynghori well i ategu gwaith y tîm Archwilio Mewnol.

Mae cyfran fawr o staff CNC wedi bod yn gweithio gartref yn sgil y pandemig. Mae ein galluedd TGCh wedi ein gwasanaethu'n dda, gyda'r rhan fwyaf o staff â mynediad parod at gyfarfodydd rhithiwr ac ati, ac rydym wedi gallu parhau i gynnal y cyfarfodydd llywodraethu ffurfiol drwy gydol y cyfnod. Mae staff wedi cael eu hannog i gwblhau'r hyfforddiant diogelwch angenrheidiol, ymgysylltu â'r polisïau priodol, a chwblhau'r pecynnau e-ddysgu perthnasol. Fodd bynnag, nodwyd, o ganlyniad i flaenoriaethau'n newid dros y pandemig, fod rhai meysydd o'r sefydliad wedi cael trafferth i gwblhau'r holl hyfforddiant e-ddysgu a gorfodol, a ddylai fod yn ffocws ar gyfer y flwyddyn nesaf.

Bu gwelliant sylweddol yn effeithiolrwydd y fframwaith rheoli risg, sydd bellach yn cael ei ddefnyddio yn fwy cyson ym mhob rhan o'r sefydliad. Mae risgiau a chamau lliniaru yn cael eu nodi yn effeithiol. Ym mhob rhan o'r sefydliad, mae rheoli risg bellach yn cael ei gydnabod a'i drafod yn amlach ac yn ehangach, gan gynnwys yng nghyfarfodydd Byrddau Busnes, a caiff materion eu huwchgyfeirio pan fo'n briodol i Grŵp y Tîm Arwain, y Tîm Gweithredol a'r Bwrdd. Fodd bynnag, mae mwy o waith i'w wneud o hyd i sicrhau bod CNC yn dod yn sefydliad aeddfed o ran risgiau. Y ffocws ar gyfer y flwyddyn nesaf fydd gwella cysondeb sgorio risg ym mhob rhan o'r sefydliad a sicrhau bod risgiau'n cael eu hatgyfeirio'n briodol i sicrhau bod herio'n digwydd ar y lefel gywir.

Er bod COVID-19 wedi cyflwyno sawl her ac amgylchedd anodd, mae'r sefydliad wedi gallu parhau i ymgysylltu â'i staff a goresgyn nifer o rwystrau. Drwy ddarparu diweddariadau rheolaidd, cyfarfodydd tîm rhithwir rheolaidd, a chyfathrebu ysgrifenedig, rydym wedi gallu rhannu gwybodaeth ac ymddygiadau enghreifftiol ym mhob rhan o CNC ac addasu ein ffyrdd o ymgysylltu â gweithwyr. Mae llesiant, iechyd a diogelwch yn parhau i fod yn flaenoriaeth. Fodd bynnag, rydym yn rhagweld y bydd y flwyddyn nesaf yn eithriadol o heriol, a byddwn yn parhau i addasu a mireinio ein fframwaith sicrwydd i sicrhau ein bod yn gallu ymateb yn briodol a bod gennym y rheolaethau mewmol angenrheidiol ar waith ar gyfer amgylchedd sy'n datblygu'n gyflym.

Clare Pillman
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

13 Gorffennaf 2021

Adroddiad Cyflogau a Staff (wedi'i archwilio)

Adroddiad Cyflogau

Polisi cyflogau

Mae'r Bwrdd wedi sefydlu Pwyllgor Pobl a Chyflogau i ystyried materion sy'n ymwneud â chyflogau ac amodau cyflogaeth staff ar y lefel uchaf a'r strategaeth gyflog gyffredinol ar gyfer yr holl staff a gyflogir gan CNC. Mae'r Pwyllgor Pobl a Chyflogau yn cynnwys pedwar aelod anweithredol o'r Bwrdd. Mae Cadeirydd y Bwrdd yn aelod ex officio o'r pwyllgor.

Gosodir cyflogau'r Cadeirydd ac aelodau'r Bwrdd gan Weinidogion Cymru. Mae telerau contractau gweithwyr uwch (aelodau o'r Tîm Gweithredol) yn seiliedig ar delerau ac amodau CNC. Ni ellir cydfargeinio'r polisi cyflogau ar gyfer y staff ar y lefel uchaf, a chytunir ar y pecyn cyflog trwy gyfeirio at gyfres o rolau wedi'u meincodi yng ngwasanaeth cyhoeddus Cymru ac at sefydliadau cyffelyb yn y DU.

Mae cytundeb partneriaeth gymdeithasol ar waith gyda phum undeb lafur, a chaiff y telerau ac amodau ar gyfer staff sydd o dan yr aelodau o'r Tîm Gweithredol eu gosod trwy gydgytundeb â'r partneriaid cymdeithasol. Mae Llywodraeth Cymru'n cymeradwyo unrhyw newidiadau i gyflogau, telerau ac amodau ac yn gosod cylch cyflog y mae'n rhaid i CNC eu cyflawni o'i fewn. Fel rhan o gynnis cyflog eleni, gwnaethom gytuno, drwy ymgynghoriad ffurfiol, ar gytundeb cyflog blynedd o 2.5% am y cyfnod rhwng 1 Gorffennaf 2020 a 30 Mehefin 2021. Nid oedd y cynnis hwn, fel y cytunwyd eisoes drwy'r ymgynghoriad ar y cynllun Gwerthuso Swyddi, yn berthnasol i'r rheiny oedd wedi cyn hyn dewis peidio â bod yn rhan o'r cynllun hwn.

Contractau gwasanaeth

Gwneir pob penodiad i'r Bwrdd ar ran Gweinidog nawdd CNC yn Llywodraeth Cymru.

Disgwylir i'r Prif Weithredwr ac aelodau'r Tîm Gweithredol gael eu cyflogi o dan contractau parhaol. Caiff penodiadau eu gwneud yn unol â'n polisi recriwtio, sy'n gofyn i benodiad gael ei wneud yn ôl haeddiant ac yn seiliedig ar gystadleuaeth deg ac agored.

Oni nodir yn wahanol isod, mae gan yr aelodau o'r Tîm Gweithredol a gynhwysir yn yr adroddiad hwn benodiadau penagored. Rhaid i'r swyddogion a'r aelodau Bwrdd hyn ddarparu tri mis o rybudd o'u bwriad i adael.

Cyflog a hawliau pensiwn

Mae'r adrannau canlynol yn darparu manylion cyflog aelodau'r Bwrdd a chyflogau a buddiannau pensiwn aelodau'r Tîm Gweithredol. Nid oes gan aelodau'r Bwrdd yr hawl i ymuno â Chynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil nac i dderbyn buddion eraill. Pe bai aelodaeth yn cael ei therfynu'n gynnar, am reswm heblaw am gamymddwyn, byddai'r aelod hwnnw o'r Tîm Gweithredol yn derbyn iawndal sy'n gyson â Chynllun Iawndal y Gwasanaeth Sifil. Nid oes gan aelodau'r Bwrdd yr hawl i gael iawndal.

Cyflogau aelodau'r Bwrdd

Aelod y Bwrdd	Contract cyflogaeth	Cyflog 2020/21 (ystod £5,000)	Cyflog 2019/20 (ystod £5,000)
Karen Balmer	9-11-15 to 8-11-22	10-15	10-15
Chris Blake ²	9-11-15 to 24-2-21	10-15	10-15
Catherine Brown ³	1-11-18 to 31-10-22	15-20	15-20
Julia Cherrett ¹	1-11-18 to 31-10-25	10-15	10-15
Geraint Davies	1-1-19 to 31-10-24	10-15	10-15
Howard Davies	9-11-15 to 31-08-21	10-15	10-15
Elizabeth Haywood	9-11-15 to 31-08-21	10-15	10-15
Sir David Henshaw (Chair) ⁴	1-11-18 to 31-10-23	45-50	45-50
Zoë Henderson ⁵	9-11-15 to 8-11-22	15-20	15-20
Steve Ormerod (Deputy Chair) ⁶	1-11-18 to 31-10-22	15-20	15-20
Rosie Plummer ¹	1-11-18 to 31-10-24	10-15	10-15
Peter Rigby ¹	1-11-18 to 31-10-23	10-15	10-15

¹ Mae telerau'r aelodau hyn o'r Bwrdd wedi cael eu hymestyn.

² Ymddiswyddodd Chris Blake fel aelod o Fwrdd CNC yn weithredol o 24 Chwefror 2021.

³ Catherine Brown yw cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

⁴ Syr David Henshaw yw cadeirydd y Bwrdd.

⁵ Zoë Henderson yw cadeirydd y Pwyllgor Pobl a Chyflogau.

⁶ Steve Ormerod yw dirprwy gadeirydd y Bwrdd.

Cyflogau'r Tîm Gweithredol

Aelod o'r Tîm Gweithredol	Cyflog		Buddion mewn nwyddau		Buddion pensiwn ⁸		Cyfanswm	
	(ystod £5,000)		(i'r £100 agosaf)		(i'r £1,000 agosaf)		(ystod £5,000)	
	2020/21	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21	2019/20
Clare Pillman ¹ (Prif Weithredwr)	140-145	140-145	0	0	49,000	112,000	185-190	250-255
Rachael Cunningham ²	65-70	0	0	0	71,000	0	135-140	0
Ceri Davies	105-110	105-110	0	0	62,000	33,000	170-175	135-140
Prys Davies	85-90	85-90	0	0	31,000	59,000	115-120	140-145
Kevin Ingram ³	5-10	95-100	0	0	16,000	36,000	20-25	120-125
Sarah Jennings ⁴	65-70	0	0	0	27,000	0	95-100	0
Tim Jones ⁵	0	50-55	0	0	0	7,000	0	55-60
Catherine Love ⁶	0	10-15	0	0	0	5,000	0	15-20
Gareth O'Shea	95-100	95-100	0	0	44,000	32,000	140-145	125-130
Niall Reynolds ⁷	0	5-10	0	0	0	0	0	5-10

¹ Derbyniodd Clare Pillman ddyfarniad cyflog yn 2019/20 a gynyddodd ei buddion pensiwn cronus fel a ddatgelir yn y tabl uchod. Roedd gwir gyfraniad gan y cyflogwr i'w phensiwn yn 30.3% o'i chyflog.

² Penodwyd Rachael Cunningham yn Gyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau a Corfforaethol ar 7 Medi 2020. Ei chyflog cyfwerth blwyddyn gyfan ar gyfer 2020/21 yw £115,000 i £120,000. Mae'r amcangyfrif buddion pensiwn wedi ystyried bod Rachael Cunningham wedi newid ei chyflogwr yn ystod y flwyddyn. Roedd gwir gyfraniad gan y cyflogwr i'w phensiwn yn 30.3% o'i chyflog.

³ Gorffennodd Kevin Ingram ar 9 Ebrill 2020. Ei gyflog cyfwerth blwyddyn gyfan ar gyfer 2020/21 oedd £95,000 i £100,000.

⁴ Penodwyd Sarah Jennings yn Gyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol ar 7 Medi 2020. Ei chyflog cyfwerth blwyddyn gyfan ar gyfer 2020/21 yw £120,000 i £125,000.

⁵ Daeth cyflogaeth Tim Jones fel cyfarwyddwr i ben ar 10 Hydref 2019. Ei gyflog cyfwerth blwyddyn gyfan fel cyfarwyddwr ar gyfer 2019/20 oedd £90,000 i £95,000. Cafodd ei gyflogi eto yn ystod 2020/21 o dan gontract newydd am gyfnod penodol a chafodd ei dalu £5,000 i £10,000. Roedd y contract newydd i ddarparu cymorth digwyddiadau ac mewn argyfwng yn ystod yr argyfwng COVID-19. Nid oedd ganddo gyfrifoldebau cyfarwyddol, ac ni dderbyniodd unrhyw fuddion pensiwn yn ystod 2020/21.

⁶ Gorffennodd Catherine Love ar 31 Mai 2019. Ei chyflog cyfwerth blwyddyn gyfan am 2019/20 oedd £75,000 i £80,000.

⁷ Daeth cyflogaeth Niall Reynolds fel cyfarwyddwr i ben ar 30 Ebrill 2019. Ei gyflog cyfwerth blwyddyn gyfan am 2019/20 oedd £75,000 i £80,000. Dewisodd optio allan o'r cynllun pensiwn o 30 Mawrth 2019 ac felly ni wnaeth gronni unrhyw fuddion pensiwn yn ystod 2019/20. Cafodd ei gyflogi eto yn ystod 2020/21 o dan gontract newydd am gyfnod penodol a chafodd ei dalu £5,000 i £10,000. Roedd y contract newydd i ddarparu cymorth digwyddiadau ac mewn argyfwng yn ystod yr argyfwng COVID-19. Nid oedd ganddo gyfrifoldebau cyfarwyddol, ac ni dderbyniodd unrhyw fuddion pensiwn yn ystod 2020/21.

⁸ Cyfrifir gwerth buddion pensiwn a gronwyd yn ystod y flwyddyn fel y cynnydd pensiwn gwirioneddol wedi'i luosi ag 20, a'r cynnydd gwirioneddol mewn unrhyw gyfandaliad, llai y cyfraniadau a wnaed gan yr unigolyn. Mae'r cynnydd gwirioneddol yn eithrio cynnydd o ganlyniad i chwyddiant neu unrhyw newidiadau o ganlyniad i drosglwyddo hawliau pensiwn. Nid yw'r gwerth hwn yn cynrychioli'r swm a fydd yn cael ei dderbyn gan yr unigolyn. Bwriad y cyfrifiad yw cyfleu i ddarllen y cyfrifon amcangyfrifiad o'r budd y gallai fod yn aelod o'r cynllun pensiwn ei ddarparu. Mae'r tabl buddion pensiwn yn rhoi mwy o wybodaeth am y buddion pensiwn sy'n cael eu cronni gan yr unigolyn.

Cyflog

Mae cyflog yn ymwneud â symiau pensiynadwy a symiau nad ydynt yn bensiynadwy ac mae'n cynnwys cyflog gros, goramser, ac unrhyw lwfansau neu daliadau sy'n ddarostyngedig i drethiant yn y DU. Nid yw'n cynnwys symiau sy'n ad-daliad o dreuliau sydd wedi deillio'n uniongyrchol o gyflawni dyletswyddau unigolyn.

Cyflog cysylltiedig â pherfformiad

Mae'r symudiad rhwng y pwyntiau cyflog yn ddarostyngedig i berfformiad yn cael ei asesu fel 'rhagorol' gan y Prif Weithredwr a chaiff ei gymedroli gan y Pwyllgor Pobl a Chyflogau.

Buddion mewn nwyddau

Mae gwerth ariannol buddion mewn nwyddau'n cynnwys unrhyw fuddion a ddarperir gan y cyflogwr ac a ymdrinnir fel enillion y gellir eu trethu gan Gyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Ni wnaeth yr un aelod o'r Bwrdd na'r Tîm Gweithredol dderbyn buddion mewn nwyddau yn ystod 2020/21 a 2019/20.

Ni wnaeth yr un aelod o'r Bwrdd na'r uwch-staff dderbyn unrhyw daliadau eraill ar wahân i'r symiau a ddangosir uchod.

Buddion pensiwn

Aelod o'r Tîm Gweithredol	Pensiwn cronus ar oed pensiwn fel ag yr oedd ar 31/03/21	Cyfundaliad cronus ar oed pensiwn fel ag yr oedd ar 31/03/21	Cynnydd gwirioneddol I mewn pensiwn ar oed pensiwn	Cynnydd gwirioneddol I yn y cyfundaliad cronus ar oed pensiwn	Gwerth oedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth h ag Arian Parod ar 31/03/21	Gwerth oedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth h ag Arian Parod ar 31/03/20	Cynnydd gwirioneddol mewn Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth h ag Arian Parod
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Clare Pillman (Prif Weithredwr)	55-60	135-140	2.5-5	0	1,187	1,115	29
Rachael Cunningham ¹	30-35	0	2.5-5	0	436	371	49
Ceri Davies	50-55	70-75	2.5-5	0-2.5	958	876	46
Prys Davies	25-30	50-55	0-2.5	0	459	425	15
Kevin Ingram ²	35-40	45-50	0-2.5	2-2.5	603	579	18
Sarah Jennings ¹	0-5	0	0-2.5	0	21	0	16
Gareth O'Shea	50-55	80-85	2.5-5	0-2.5	912	849	27

¹ O 7 Medi 2020.

² Hyd at 9 Ebrill 2020.

Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod

Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod yw gwerth cyfalafol buddion y cynllun pensiwn a gronnwyd gan aelod ar bwynt penodol o amser fel ei fod wedi'i asesu ar sail tybiaethau actwaraidd. Y buddion a werthusir yw'r buddion a gronnwyd gan yr aelod ac unrhyw bensiwn priod dibynnol sy'n daladwy o'r cynllun. Mae Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod yn daliad a wneir gan gynllun neu drefniant pensiwn er mwyn diogelu buddion pensiwn mewn cynllun neu drefniant pensiwn arall pan fydd yr aelod yn gadael cynllun ac yn penderfynu trosglwyddo'r buddion y mae wedi'u cronni yn ei gynllun blaenorol. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn ymwneud â'r buddion y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i gyfanswm ei aelodaeth o'r cynllun pensiwn, ac nid ei wasanaeth mewn swydd uwch y mae'r datganiad yn ymwneud ag ef yn unig.

Mae'r ffigurau yn cynnwys gwerth unrhyw fuddion pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r aelod wedi'u trosglwyddo i drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddion pensiwn ychwanegol a gronnwyd gan yr aelod o ganlyniad i brynu buddion pensiwn ychwanegol ar ei gost ei hun. Caiff Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod eu cyfrifo yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygio) 2008, ac nid ydynt yn cynnwys unrhyw ostyngiad gwirioneddol na phosibl i fuddion a ddaw yn sgil Treth Lwfans Gydol Oes a allai fod yn ddyledus pan gaiff buddion pensiwn eu cymryd.

Cynnydd real mewn Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod

Mae hyn yn dangos y cynnydd mewn Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod a ariennir gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys cynnydd mewn pensiwn a gronnwyd oherwydd chwyddiant neu gyfraniadau a dalwyd gan y cyflogai (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall), ac mae'n defnyddio ffactorau prisio'r farchnad cyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Iawndal ar gyfer colli swydd

Ni gytunwyd ar iawndal ar gyfer colli swydd yn ystod 2020/21.

Datgelu cyflog teg

Rhaid i CNC a chyrrff tebyg ddatgelu'r berthynas rhwng cyflog y cyfarwyddwr a delir fwyaf yn eu sefydliad a chyflog canolrifol gweithlu'r sefydliad. Mae cyfanswm y cyflog yn cynnwys cyflog a buddion mewn nwyddau pan fo'n berthnasol. Nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr, na'r Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod.

Yn 2020/21, cafodd chwe aelod o staff dan gontract (2019/20: tri) eu talu ar gyfradd uwch na'r cyfarwyddwr a delir fwyaf. Band cyflog y cyfarwyddwr a dalwyd uchaf yn ystod y flwyddyn ariannol 2020/21 oedd £140,000 i £145,000 (2019/20: £140,000 i £145,000). Roedd hyn bedair gwaith (2019-20: pedair gwaith) yn fwy na chyflog canolrifol y gweithlu, a oedd yn £35,288 (2019/20: £35,503). Mae graddfeydd cyflog staff yn amrywio o £18,391 i £68,696. Dangosir cyflogau cyfarwyddwyr yn y tabl uchod.

Adroddiad staff

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi gwybodaeth am gyfansoddiad a chostau ein gweithlu. Cynhwysir staff sydd wedi'u cyflogi'n uniongyrchol yn y tablau isod (cyflogeion parhaol, penodiadau cyfnod penodol, prentisiaid) yn ogystal â staff eraill (asiantaeth, contractwyr, secondeion).

Nifer y staff fesul pen a chyfwerth ag amser llawn fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2021

	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Fesul pen	Cyfwerth ag amser llawn	Fesul pen	Cyfwerth ag amser llawn	Fesul pen	Cyfwerth ag amser llawn
Pob cyflogai	1,366	1,338	1,086	1,009	2,452	2,347
o'r rhain:						
Tîm Arwain	10	10	13	12.5	23	22.5
Tîm Gweithredol	2	2	4	4	6	6

Nifer y staff fesul pen a chyfwerth ag amser llawn fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2020

	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Fesul pen	Cyfwerth ag amser llawn	Fesul pen	Cyfwerth ag amser llawn	Fesul pen	Cyfwerth ag amser llawn
Pob cyflogai	1,221	1,196	966	896	2,187	2,092
o'r rhain:						
Tîm Arwain	11	11	11	9	22	20
Tîm Gweithredol	3	3	2	2	5	5

Nifer cyfartalog yr unigolion cyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd yn ystod y flwyddyn oedd:

	2020/21		2019/20	
	Staff parhaol	Eraill	Cyfanswm	Cyfanswm
Wedi'u cyflogi'n uniongyrchol	1,986	84	2,070	1,839
Staff asiantaeth a chontract	0	161	161	168
Cyfanswm	1,986	245	2,231	2,007

Nifer cyfartalog y staff cyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd ar brosiectau cyfalaf oedd 237.1 (2019/20: 178.9).

Trosiant staff

Trosiant staff yn ystod 2020/21 oedd 3.79%.

Costau staff

	2020/21		2019/20	
	Staff parhaol £'000	Staff eraill £'000	Cyfanswm £'000	Cyfanswm £'000
Taliadau a chyflogau	70,812	16,526	87,338	77,605
Costau nawdd cymdeithasol a threthi eraill	7,488	601	8,089	7,295
Costau pensiwn eraill	13,344	556	13,900	21,267
Cyfanswm costau cyflogau net	91,644	17,683	109,327	106,167
Gwariant arall ar gyfer staff		Noder		
Costau pecynnau ymadael			204	1,470
Tâl gwasanaeth Safon Cyfrifyddu Ryngwladol 19 (pensiynau)		14	9,191	12,513
Heb gostau pensiwn ymddeoliadau cynnar			(88)	(260)
Heb gyfraniadau pensiwn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn ystod y flwyddyn			(1,948)	(11,699)
Trosglwyddiadau i ddarparu ar gyfer Taliadau lawndal Blynnyddol			0	39
Symudiad mewn cyflog gwyliau a gronnwyd			942	(59)
Cyfanswm gwariant arall ar gyfer staff			8,301	2,004
Heb symiau a godwyd ar brosiectau cyfalaf			(11,130)	(7,919)
Cyfanswm costau staff			<u>106,498</u>	<u>100,252</u>

Gellir gweld manylion rhwymedigaethau pensiwn CNC yn Nodyn 14.

Mae manylion cyflogau aelodau'r Bwrdd a chyfarwyddwyr yn yr adroddiad cyflogau. Mae'r gwasanaethau a brynwyd i mewn yn Nodyn 5 (gwariant arall) yn cynnwys £10.3 miliwn o wariant ar ymgynghorwyr (2019/20: £7.7 miliwn).

Cynlluniau pensiwn

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn aelod o ddau gynllun pensiwn. Mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) yn gynllun agored, ac mae Cyfoeth Naturiol Cymru'n aelod

caeedig o Gronfa Bensiwn Asiantaeth yr Amgylchedd o dan gytundeb derbyn cymunedol. Dangosir rhagor o fanylion am y cynlluniau pensiwn hyn isod.

Cyfraniadau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil

Cynlluniau buddion diffiniedig aml-gyflogwr na chânt eu hariannu yw PCSPS a'r Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill (CSOPS) – a elwir yn "Alpha". Ond nid yw'r cynlluniau yn nodi cyfran sefydliadau unigol o'r asedau a rhwymedigaethau sylfaenol. Gwnaeth actiwari'r cynllun brisio'r PCSPS fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2016. Gallwch weld y manylion yng nghyfrifon adnoddau Swyddfa'r Cabinet: Blwydd-daliadau Sifil yn www.civilservicepensionscheme.org.uk/about-us/resource-accounts/

Ar gyfer 2020/21, roedd £11,846,000 o gyfraniadau cyflogwr yn ddyledus i'r PCSPS (2019/20: £9,472,000) ar un o bedair cyfradd yn yr amrediad 26.6% i 30.3% o enillion pensiynadwy (26.6% i 30.3% ar gyfer 2019/20), yn seiliedig ar fandiau cyflog. Fel arfer, mae actiwari'r cynllun yn adolygu cyfraniadau cyflogwyr bob pedair blynedd yn dilyn prisiad o'r cynllun llawn. Mae'r cyfraddau cyfrannu wedi'u gosod er mwyn talu costau'r buddion a gronnwyd yn ystod 2020/21, sydd i gael eu talu pan fydd yr aelod yn ymddeol, ac nid y buddion a dalwyd yn ystod y cyfnod hwn i bensiwnwyr cyfredol.

Pensiynau partneriaeth rhanddeiliaid

Gall cyflogeion ddewis agor cyfrif pensiwn partneriaeth, sef pensiwn rhanddeiliaid gyda chyfraniad cyflogwr. Talwyd cyfraniadau cyflogwr gwerth £137,000 (2019/20: £97,000) i'r darparwr pensiwn rhanddeiliaid penodedig. Mae cyfraniadau'r cyflogwr yn seiliedig ar oedran ac yn amrywio o 8% i 14.75%. Mae cyflogwyr hefyd yn talu cyfraniadau cyflogeion hyd at 3% o enillion pensiynadwy. Yn ogystal, roedd cyfraniadau cyflogwr gwerth £5,000, sef 0.5% o gyflog pensiynadwy (2019/20: £4,000), yn daladwy i'r PCSPS i dalu costau darparu buddion cyfandaliad yn y dyfodol yn sgil marw yn y swydd neu ymddeoliad oherwydd salwch y cyflogeion hyn.

Nid oedd unrhyw gyfraniadau'n ddyledus i'r darparwyr pensiwn partneriaeth ar ddyddiad y fantolen, ac ni chafodd unrhyw gyfraniadau eu talu ymlaen llaw.

Cyfraniadau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gwneud taliadau i Gronfa Bensiwn Asiantaeth yr Amgylchedd (EAPF), fel yr awdurdod gweinyddu ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS), trwy Capita, gweinyddwyr y gronfa bensiwn.

Cynllun pensiwn statudol i'r gwasanaethau cyhoeddus yw'r LGPS, sydd wedi'i ariannu ac sy'n gwneud cyfraniadau diffiniedig. Bob tair blynedd, mae'r EAPF yn prasio'r pensiwn ar y cyd ag actiwari'r cynllun. Ar 31 Mawrth 2019, asesodd y prisiad fod sefyllfa ariannol yr EAPF ar lefel ariannu o 106% (2016: 103%). Prif ddiben y prisiad actiwaraidd yw adolygu sefyllfa ariannol y gronfa a phennu faint bydd cyflogwyr yn cyfrannu at y gronfa yn y dyfodol.

Cyflwynodd Llywodraeth y DU reoliadau yn 2016 a oedd yn ei gwneud hi'n ofynnol i gronfeydd LGPS gyfuno buddsoddiadau er mwyn gwella effeithlonrwydd. Crëwyd Partneriaeth Bensiwn Brunel, a oedd yn cynnwys yr EAPF a naw cronfa LGPS arall, er mwyn cyflawni'r rhwymedigaeth hon.

Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru gytundeb derbyn cymunedol gyda'r EAPF i gymryd rhan yn yr LGPS, a gymeradwywyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Gymunedau a Llywodraeth Leol mewn perthynas â staff yr hen Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru, a drosglwyddodd i CNC ar 1 Ebrill 2013. Cafodd y rhwymedigaethau ar gyfer cyn-aelodau a gyflogwyd gan Asiantaeth yr Amgylchedd o ran swyddogaethau Cymru (pensiynau mewn taliad ac aelodau gohiriedig) eu trosglwyddo hefyd. Mae Llywodraeth Cymru wedi cael gwarant gan yr EAPF i'w hindemnio am unrhyw rwymedigaethau a ddaw yn sgil cyfranogiad CNC yn yr EAPF.

Cyfradd y cyfraniad cyflogwr yn ystod 2020/21 oedd 23.08% (2019/20: 23.9%). Yn ystod 2020/21, talwyd £1,948,000 o gyfraniadau cyflogwr i'r LGPS (2019/20: £11,699,000), a oedd yn cynnwys taliad ychwanegol i leihau'r balans ar gronfa pensiwn Safon Cyfrifyddu Ryngwladol 19. Yn ychwanegol, talwyd £88,000 o gostau straen ymddeoliad cynnar fel rhan o becynnau ymadael.

Pecynnau ymadael

Cyfanswm nifer y pecynnau ymadael yn ôl band cost:	2020/21	2019/20
Llai na £10,000	1	3
£10,001 - £25,000	3	7
£25,001 - £50,000	0	6
£50,001 - £100,000	2	15
£100,001 - £150,000	0	0
Cyfanswm	6	31
Cost adnoddau	£204,000	£1,470,000

Nid oedd unrhyw ddiswyddiadau gorfodol yn 2020/21 nac yn 2019/20.

Mae costau ymadael gwirfoddol wedi'u talu yn unol â darpariaethau Cynllun Iawndal y Gwasanaeth Sifil, sef cynllun statudol a sefydlwyd o dan Ddeddf Blwydd-daliadau 1972. Mae'r tabl uchod yn dangos cyfanswm cost y pecynnau ymadael y cytunwyd arnynt ac y cafodd eu cyfrif yn 2020/21. Mewn gwirionedd, talwyd costau ymadael o £252,000 yn 2020/21, sef y flwyddyn ymadael. Mae'r swm hwn yn cynnwys £9,000 o daliadau ychwanegol ar gyfer saith pecyn a ddatgelwyd yn 2019/20. Pan fo CNC wedi cytuno ar ymddeoliadau cynnar, caiff y costau ychwanegol eu talu gan CNC ac nid gan Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Caiff costau ymddeol oherwydd salwch eu talu gan y cynllun pensiwn ac nid ydynt wedi'u cynnwys yn y tabl.

Pan gytunodd y cyrff etifeddol ar ymddeoliadau cynnar, cyfrifwyd y costau yn llawn yn y flwyddyn y'u cytunwyd, a gwnaed darpariaeth ar gyfer ymrwymadau yn y dyfodol. Dengys y taliadau iawndal blyneddol o ran y rhain yn Nodyn 13 (Darpariaethau).

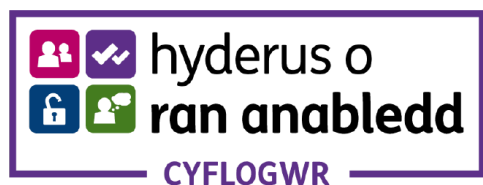
Absenoldeb oherwydd salwch (nad yw'n cael ei archwilio)

Dangosodd cyfradd ein habsenoldebau oherwydd salwch ar gyfer y flwyddyn dreigl (1 Ebrill 2020 i 31 Mawrth 2021) y collodd pob cyflogai 4.9 o ddiwrnodau ar gyfartaledd, sy'n cyfateb i 2.2%.

Polisi Anabledd (nad yw'n cael eu harchwilio)

Cyflogwr Hyderus o ran Anabledd

Ar 26 Ebrill 2021, gwnaethom gwblhau'n llwyddiannus ein hymarfer hunanasesu ac, o ganlyniad, mae'r Adran Gwaith a Phensiynau wedi ailachredu CNC fel Cyflogwr Hyderus o ran Anabledd nes 22 Ebrill 2024.

Cynllun Gwarantu Cyfweliad 'Tic Dwbl'

Yn ystod y flwyddyn galendr 2020, gwnaethom barhau i gydymffurfio 100% â'n cynllun gwarantu cyfweliad 'Tic Dwbl', lle mae ymgeiswyr sy'n datgan bod ganddynt anabledd, yn unol â diffiniad Deddf Cydraddoldeb 2010, ac sy'n bodloni'r meini prawf sylfaenol ar gyfer y rôl y gwneir cais amdani, yn derbyn cyfweliad yn awtomatig.

Yn allanol, gwnaethom dderbyn ceisiadau gan 3,554 o bobl, yr oedd 59 (1.66%) ohonynt yn gofyn am gyfweliad gwarantedig. Yn fewnol, gwnaethom dderbyn ceisiadau gan 312 o bobl, yr oedd pedwar (1.28%) ohonynt yn gofyn am gyfweliad gwarantedig.

Rhwydweithiau Staff (nad yw'n cael eu harchwilio)

Mae rhwydweithiau staff yn cael eu cynnal gan staff ar gyfer staff, ac maent yn dod â phobl o bob rhan o'r gweithle ynghyd sy'n uniaethu ag eraill o gefndir neu grŵp tebyg. Mae'r rhwydweithiau yn cyflawni swyddogaethau amrywiol, gan gynnwys darparu cyfleoedd ar gyfer rhyngweithio yn gymdeithasol, cefnogaeth gan gymheiriaid, a datblygiad personol. Gallant hefyd gyfrannu at y gwaith o ddatblygu ein polisïau a'n harferion gweithio.

Rydym yn cydnabod gwerth grwpiau sy'n trefnu eu hunain o ran creu amgylchedd sy'n parchu amrywiaeth ymhlith staff ac sy'n eu galluogi i ddwyn y budd a mwynhad gorau posibl o gymryd rhan yn y gweithle.

Anelwn at gefnogi'r rhwydweithiau hyn drwy wneud y canlynol:

- Annog rheolwyr i ryddhau gweithwyr er mwyn iddynt allu cymryd rhan ynddynt;
- Hyrwyddo'r rhwydweithiau i weithwyr newydd ac i'r bobl sydd eisoes yn gweithio i'r sefydliad;
- Gwrando, mewn ffordd gadarnhaol, i unrhyw bryderon gan weithwyr a godir trwy'r rhwydweithiau staff;
- Cymryd rhan mewn mentrau a ddatblygir gan y rhwydweithiau staff.

Mae gennym saith rhwydwaith staff ar hyn o bryd, fel a ganlyn:

- Grwpiau Defnyddwyr a Gynorthwyr (TGCh a Theleffoni)
- Calon LHDT+
- Y Gymdeithas Gristnogol
- Cwtsh (Rhwydwaith Gofalwyr)
- Cyfeillion Dementia
- Rhwydwaith Mwslimiaid
- Niwroamrywiaeth

Grŵp Defnyddwyr a Gynorthwyr

Mae gennym rwydwaith staff gweithredol, sef y Grŵp Defnyddwyr a Gynorthwyr, sy'n cynnig cyngor a barn ar faterion TG a theleffoni cyfredol a newydd i aelodau o'r staff sydd wedi cael addasiadau rhesymol wedi'u gwneud i'w lleoliadau gwaith. Rydym wedi canfod bod y grŵp hwn yn arbennig o ddefnyddiol oherwydd ei allu i brofi mentrau newydd, fel hygyrchedd ein harolygon staff a letyir yn allanol. Mae'r rhwydwaith yn allweddol wrth sicrhau bod ein holl staff yn gallu defnyddio'n systemau ac mae'n rhannu arferion gorau gydag aelodau'r grŵp defnyddwyr ac yn profi systemau newydd arfaethedig yn rheolaidd i ddefnyddwyr ar ran y sefydliad.

Cyfeillion Dementia

Er gwaethaf y cyfyngiadau symud, daeth 140 o weithwyr a mwy yn Gyfeillion Dementia newydd yn CNC rhwng mis Mawrth a mis Rhagfyr 2020, gydag CNC yn cynnal sesiynau rhithwir a gysylltwyd â'r rhaglen gynefino ar gyfer gweithwyr newydd ynghyd â'n gweminarau #TîmCNC i staff. Mae'n holl weithwyr newydd yn mynychu sesiwn cyfaill dementia rithwir yn ystod eu misoedd cyntaf gyda ni.

Mae dwy sesiwn 'Codi Ymwybyddiaeth o Gyfeillion Dementia' wedi'u cynnal, ynghyd â sesiwn fer am daith CNC tuag at ddod yn gymuned sy'n deall dementia, yr adnoddau sydd ar gael i staff, a'r disgwyliadau sydd gennym ohonynt i fod yn ystyriol o ddementia yn eu gwaith.

Mae gan CNC bum Hyrwyddwr Dementia bellach, sy'n gallu cyflwyno sesiynau gwybodaeth naill ai wyneb yn wyneb neu drwy ddefnyddio'r platfform rhithwir newydd. Mae gwaith Cyfeillion Dementia yn parhau i gael ei gynrychioli yn ystod cyfarfodydd ein

Fforwm Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, a bu paned rhithwir 'gofalu am bobl hŷn' yn rhan o raglen wythnos o ddigwyddiadau gan ein rhwydwaith Cwtsh yn ddiweddar.

Materion cyflogeion eraill (nad ydynt yn cael eu harchwilio)

Yn ystod 2020/21, gwnaethom gwblhau, mewn partneriaeth â'r undebau llafur, ein polisi Taliadau a Thaliadau Chwyddo newydd.

Swyddi oddi ar y gyflogres (nad ydynt yn cael eu harchwilio)

Mae gofyn i CNC gyhoeddi gwybodaeth am benodi ymgynghorwyr neu aelodau staff sy'n para'n hwy na chwe mis a lle mae unigolion yn ennill mwy na £245 y dydd, lle'r ydym yn talu drwy anfonebu ac nid y gyflogres. Cynlluniwyd y rheolau gweithio oddi ar y gyflogres i sicrhau, os bydd rhywun yn gweithio drwy gyfryngwr a byddai wedi cael ei ystyried, at ddibenion cyfraniadau treth incwm ac yswiriant gwladol, fel cyflogai pe bai'n cael ei gyflogi'n uniongyrchol gan y cleient (CNC), ei fod yn talu tua'r un cyfraniadau treth incwm ac yswiriant gwladol fel petai wedi'i gyflogi. Nid yw'r rheolau hyn yn berthnasol i bobl sydd wir yn hunangyflogedig.

Cyfrifoldeb y cleient (CNC) yw cynnal yr asesiad at ddibenion treth yn hytrach na'r cyfryngwr. Os penderfyniad yr asesiad yw bod y rôl o fewn cwmplas IR35, bydd y cyfryngwr yn talu yr un dreth cyflogai a fyddai cyflogai ar y gyflogres.

Mae'r tablau canlynol yn dangos ein sefyllfa mewn perthynas â'r gofynion hyn-

Swyddi oddi ar y gyflogres ar 31 Mawrth 2021, am fwy na £245 y dydd ac sy'n para'n hwy na chwe mis

Nifer y swyddi presennol ar 31 Mawrth 2021 sydd wedi bodoli am:	Nifer y contractwyr
llai na blwyddyn	12
rhwng un a dwy flynedd	43
rhwng dwy a thair blynedd	19
rhwng tair a phedair blynedd	10
pedair blynedd neu'n fwy	20
Cyfanswm	104

Mae mwyafrif y contractwyr yn cefnogi'r tîm Trawsnewid wrth ddatblygu a thrawsnewid ein systemau TGCh.

Swyddi newydd oddi ar y gyflogres, neu'r rhai a gyrhaeddodd chwe mis o hyd, rhwng 1 Ebrill 2020 a 31 Mawrth 2021, am fwy na £245 y dydd ac sy'n para'n hwy na chwe mis

	Nifer y contractwyr
Nifer y swyddi newydd, neu'r rhai a gyrhaeddodd chwe mis o hyd, rhwng 1 Ebrill 2020 a 31 Mawrth 2021.	104
o'r rhain:	
Y nifer a aseswyd fel rhai sy'n dod o dan drefniadau IR35	0
Y nifer a aseswyd fel rhai nad ydynt yn dod o dan drefniadau IR35	104
Y nifer a gyflogwyd yn uniongyrchol ac sydd ar gyflogres CNC	0
Nifer y swyddi a gafodd eu hailasesu at ddibenion cysondeb/sicrwydd yn ystod y flwyddyn	88
Nifer y swyddi a welodd newid i'w statws IR35 ar ôl yr adolygiad cysondeb	0

Adroddiad Seneddol ac Archwilio (wedi'i archwilio)

Colledion a thaliadau arbennig

Mae rheolau Rheoli Arian Cyhoeddus Llywodraeth Cymru yn gofyn i ni ddatgelu colledion a thaliadau arbennig yn ôl categori, math a gwerth pan fydd eu cyfanswm yn fwy na £300,000 ac ar gyfer unrhyw eitemau unigol sy'n werth £300,000 neu ragor.

Colledion unigol o £300,000 neu ragor

Nid oedd unrhyw golledion na thaliadau arbennig o £300,000 neu'n fwy yn ystod 2020/21.

Colledion a thaliadau arbennig yn ôl categori

Mae'r tabl isod yn nodi nifer y ceisiadau am ddiddymu taliadau a thaliadau arbennig a gymeradwywyd yn ystod y flwyddyn.

Categori neu fath o golled	2020/21 Nifer	2020/21 £'000	2019/20 Nifer	2019/20 £'000
Diddymu dyledion na ellir eu hadennill	0	0	16	23
Asedau a gollwyd	15	18	14	294
Colledion eraill (colledion ariannol, taliadau ofer, hawliadau na ellir eu gorfodi, neu anrhegion)	34	104	10	6
Taliadau arbennig	5	17	2	2
Cyfanswm	54	139	42	325

Yn ychwanegol i'r uchod, cafodd gwariant cyfalaf ei ailddosbarthu, a arweiniodd at ostyngiad mewn datblygu meddalwedd anniriaethol o £451,000, sydd bellach yn cael ei gydnabod fel gwariant refeniw, fel y disgrifir yn Nodyn 5 i'r cyfrifon.

Clare Pillman
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

13 Gorffennaf 2021

Tystysgrif ac adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer y Senedd

Barn ar y datganiadau ariannol

Tystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Cyfoeth Naturiol Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021 o dan baragraff 23 o'r Atodlen i Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012 Mae'r rhain yn cynnwys y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr, Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, y Datganiad o Lif Arian Parod, Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr a nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifyddu sylweddol. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â'r polisiâu cyfrifyddu a nodir ynddynt. Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan Lawlyfr Adroddiadau Ariannol Trysorlys EM.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa Cyfoeth Naturiol Cymru ar 31 Mawrth 2021 ac o'i gostau gweithredu net am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny;
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan Lawlyfr Adroddiadau Ariannol Trysorlys EM; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru a gyhoeddwyd o dan Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012.

Barn ar reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob agwedd berthnasol, mae'r gwariant a'r incwm yn y datganiadau ariannol wedi eu cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd ac mae'r trafodiadau ariannol a gofnodir yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli nhw.

Sail y barnau

Cynhaliiais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Mae disgrifiad pellach o'm cyfrifoldebau o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol o'r corff yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesebol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barnau.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a gyflawnais, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r corff i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y Swyddog Cyfrifyddu mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol ar wahân i'r datganiadau ariannol a rhannau eraill o'r adroddiad a archwilir ac adroddiad fy archwilydd ar hynny. Nid yw deddfwriaeth a chyfarwyddiadau a roddir i Gyfoeth Naturiol Cymru yn nodi cynnwys a ffurf y wybodaeth arall sydd i'w chyflwyno gyda'r datganiadau ariannol. Y Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny. Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn berthnasol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a gyflawnais, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol imi sôn am y ffaith honno.

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd amdano i'r perwyl hwn.

Adroddiad ynghylch gofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Oherwydd nad yw deddfwriaeth na chyfarwyddiadau a roddir i Gyfoeth Naturiol Cymru yn nodi cynnwys na ffurf yr wybodaeth arall sydd i'w chyflwyno gyda'r datganiadau ariannol, ni allaf gadarnhau bod Adroddiad Blynyddol wedi ei pharatoi yn unol â'r canllawiau.

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad, mae'r wybodaeth a roddir yn yr Adroddiad Blynyddol yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Er nad oes unrhyw ofynion deddfwriaethol ar gyfer Adroddiad Taliadau Cydnabyddiaeth, mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi paratoi adroddiad o'r fath ac yn fy marn i, mae'r rhan y mae'n ofynnol ei harchwilio fel arfer wedi ei pharatoi'n briodol yn unol â chanllawiau Trysorlys EM.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth y corff a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod y gwaith archwilio, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Blynyddol neu y Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol yr adroddaf i chi, os, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu priodol wedi eu cadw, neu ni dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nad yw'r datganiadau ariannol na rhan archwiliedig yr Adroddiad Taliadau Cydnabyddiaeth yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu;
- na ddatgelir gwybodaeth a bennir gan Weinidogion Cymru ynghylch taliadau cydnabyddiaeth a thrafodiadau eraill; neu
- nad wyf wedi cael yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, y Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol yn unol â chyfarwyddiadau Gorchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012 a Gweinidogion Cymru a wnaed yno, i fod yn fodlon eu bod yn rhoi darlun gwir a theg ac am y fath reolaeth fewnol y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn penderfynu sy'n angenrheidiol er mwyn gallu paratoi datganiadau ariannol sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiadau ariannol, y Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol am asesu gallu'r corff i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yw achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau. Rwy'n cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Cyfoeth Naturiol Cymru mewn cysylltiad â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig;
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried, gan weithredu fel tîm archwilio, sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl.
- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Cyfoeth Naturiol Cymru yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Cyfoeth Naturiol Cymru;

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfedd â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg ynghylch cyfreithiad a honiadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a'r Bwrdd;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a
- gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i bob tîm archwilio, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Cyfoeth Naturiol Cymru, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities.

Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau rheoleidd-dra

Y Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol am sicrhau rheoleidd-dra y trafodiadau ariannol. Rwy'n derbyn digon o dystiolaeth i roi sicrwydd rhesymol imi fod y gwariant a'r incwm wedi eu cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd a bod y trafodiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli nhw.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ynghylch y datganiadau ariannol hyn.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
14 Gorffennaf 2021

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio'r cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyfoeth Naturiol Cymru sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

DATGANIADAU ARIANNOL
a
NODIADAU I'R CYFRIFON

ar gyfer 2020/21

Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021

	Nodyn	2020/21 £'000	Ail-ddatganwyd 2019/20 £'000
Costau staff	3	106,498	100,252
Gwaith cyfalaf a wariwyd yn ystod y flwyddyn	4	19,657	11,751
Gwariant arall	5	98,788	95,139
Cyfanswm gwariant gweithredu		224,943	207,142
Incwm taliadau	6	(36,721)	(38,223)
Incwm masnachol ac arall	6	(39,467)	(34,333)
Cyllid Ewropeaidd a chyllid allanol arall	6	(2,218)	(1,141)
Cyfanswm incwm gweithredu		(78,406)	(73,697)
Gwariant gweithredu net cyn enillion ar ailbrisiu asedau ariannol biolegol		146,537	133,445
Enillion ar ailbrisiu asedau biolegol	7.1	(231,689)	(17,693)
Enillion ar ailbrisiu asedau ariannol		(8,607)	(859)
Gwariant net ar gyfer y flwyddyn ar ôl enillion ar ailbrisiu asedau biolegol ac ariannol		(93,759)	114,893
Cyllido ar asedau a rhwymedigaethau cynlluniau pensiwn	14.2.5	117	1,369
Enillion/colledion net ar ailbrisiu		18	(108)
(Diffyg)/Gwarged ar gyfer y flwyddyn		(93,624)	116,154
Gwariant net cynhwysfawr arall			
Ailfesuriadau actiwaraidd pensiynau	14.2.5	97,861	(56,500)
Enillion ar ailbrisiu eiddo, peiriannau ac offer		(637,477)	(200,906)
Cyfanswm gwariant net ar gyfer y flwyddyn		(633,240)	(141,252)

Ail-ddatganwyd ffigurau 2019/20 i adnabod enillion ar ailbrisiu eiddo, peiriannau ac offer o dan Gwariant net cynhwysfawr arall. Mae enillion ar ailbrisiu asedau biolegol ac ariannol nawr yn cael ei ddangos cyn Gwariant net ar ol enillion ailbrisiu asedau biolegol ac ariannol.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 61 i 98 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o Sefyllfa Ariannol

Fel yr oedd ar 31 Mawrth 2021

		31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2020
	Nodyn	£'000	£'000
Asedau anghyfredol			
Eiddo, peiriannau ac offer	7.1	1,688,090	1,066,515
Asedau treftadaeth	7.1	7,403	7,099
Asedau biolegol	7.1	360,940	135,744
Asedau anniriaethol	7.2	27,308	22,049
Asedau ariannol	9	14,128	5,521
Symiau derbyniadwy hirdymor	10	3,342	3,982
Cyfanswm asedau anghyfredol		2,101,211	1,240,910
Asedau cyfredol			
Asedau a gedwir i'w gwerthu		703	1,133
Rhestrau eiddo		2,082	1,295
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	10	19,456	16,111
Arian parod a'r hyn sy'n gyfwerth ag arian parod	11	7,855	25,101
Cyfanswm asedau presennol		30,096	43,640
Cyfanswm asedau		2,131,307	1,284,550
Rhwymedigaethau cyfredol			
Masnach a symiau taladwy eraill	12	(32,026)	(27,904)
Darpariaethau	13	(73)	(412)
Cyfanswm rhwymedigaethau cyfredol		(32,099)	(28,316)
Asedau llai rhwymedigaethau cyfredol		2,099,208	1,256,234
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Rhwymedigaethau pensiwn	14.2.5	(106,644)	(1,511)
Rhwymedigaethau ariannol	8	(39,897)	(39,942)
Symiau taladwy hirdymor	12	(4,055)	(4,722)
Cyfanswm rhwymedigaethau cyfredol		(150,596)	(46,175)
Asedau llai rhwymedigaethau		1,948,612	1,210,059
Ecwiti trethdalwyr a chronfeydd eraill wrth gefn			
Cronfa gyffredinol	DoNET	459,285	234,407
Cronfa ailbrisió	DoNET	1,595,971	977,163
Cronfa pensyniau	DoNET	(106,644)	(1,511)
Cyfanswm ecwiti trethdalwyr		1,948,612	1,210,059

Mae'r nodiadau ar dudalennau 61 i 98 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Clare Pillman
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Dyddiad: 13 Gorffennaf 2021

Datganiadau Llifoedd Arian

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021

		2020/21	2019/20
	Nodyn	£'000	£'000
Llifoedd arian o weithgareddau gweithredu			
Gwariant gweithredu net	DoWNC	(146,537)	(133,445)
Addasu trafodiadau anariannol		39,053	26,868
Symudiad mewn masnach a symiau derbyniadwy eraill	10	(2,705)	(1,835)
Symudiad mewn masnach a symiau taladwy eraill	12	3,455	4,977
Symudiad mewn rhwymedigaethau ariannol	DoSA	(45)	0
Symudiad mewn darpariaethau	DoSA	(339)	(54)
Llif arian parod net o weithgareddau gweithredu		<u>(107,118)</u>	<u>(103,489)</u>
Llifoedd arian parod o weithgareddau buddsoddi			
Prynu asedau diriaethol	7.1	(7,344)	(3,411)
Prynu asedau anniriaethol	7.2	(8,827)	(7,508)
Enillion o gael gwared ar eiddo, peiriannau ac offer		730	436
Llif arian parod net o weithgareddau gweithredu		<u>(15,441)</u>	<u>(10,483)</u>
Llifoedd arian parod o weithgareddau buddsoddi			
Grantiau gan Lywodraeth Cymru	DoNET	105,313	90,048
Cyllido net		<u>105,313</u>	<u>90,048</u>
Cynnydd/(gostyngiad) net mewn arian parod a'r hyn sy'n gyfwerth ag arian parod yn y cyfnod			
Arian parod a'r hyn sy'n gyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod		<u>25,101</u>	<u>49,025</u>
Arian parod a'r hyn sy'n gyfwerth ag arian parod ar ddiwedd y cyfnod	11	<u>7,855</u>	<u>25,101</u>

Mae'r nodiadau ar dudalennau 61 i 98 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o newidiadau mewn ecwiti trethdalwyr

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021

	Cronfa gyffredinol £'000	Cronfa ailbriso £'000	Cronfa Bensiwn £'000	Cyfanswm £'000
Balans agoriadol	234,407	977,163	(1,511)	1,210,059
Gwariant net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn	633,240	0	0	633,240
Symudiad yn ystod y flwyddyn				
Ailbriso eiddo, peiriannau ac offer	(637,477)	637,477	0	0
Ailbrisiad a wireddwyd	18,669	(18,669)	0	0
Symudiad actiwaraidd ar y cynllun pensiwn	97,861	0	(97,861)	0
Cynnydd mewn rhwymedigaethau pensiwn	7,272	0	(7,272)	0
Cyfanswm symudiad yn ystod y flwyddyn	(513,675)	618,808	(105,133)	0
Cyllid				
Grantiau gan Lywodraeth Cymru	105,313	0	0	105,313
Balans ar 31 Mawrth 2021	459,285	1,595,971	(106,644)	1,948,612

Cronfa gyffredinol – yn adlewyrchu sefyllfa gronnus gwariant net a chyllid gan Lywodraeth Cymru.

Cronfa ailbriso – yn adlewyrchu balans cronus ailbriso a mynegeoio asedau anghyfredol.

Cronfa bensiwnau – yn adlewyrchu sefyllfa gronnus rhwymedigaethau net y cynllun pensiwn.

Ffigurau cymharol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 (Ail-ddatganwyd)

	Cronfa gyffredinol £'000	Cronfa ailbriso £'000	Cronfa Bensiwn £'000	Cyfanswm £'000
Balans agoriadol	242,669	792,178	(56,088)	978,759
Gwariant net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn	141,252	0	0	141,252
Symudiad yn ystod y flwyddyn				
Ailbriso eiddo, peiriannau ac offer	(200,906)	200,906	0	0
Ailbrisiad a wireddwyd	15,921	(15,921)	0	0
Symudiad actiwaraidd ar y cynllun pensiwn	(56,500)	0	56,500	0
Cynnydd mewn rhwymedigaethau pensiwn	1,923	0	(1,923)	0
Cyfanswm symudiad yn ystod y flwyddyn	(239,562)	184,985	54,577	0
Cyllid				
Grantiau gan Lywodraeth Cymru	90,048	0	0	90,048
Balans ar 31 Mawrth 2021	234,407	977,163	(1,511)	1,210,059

Ail-ddatganwyd Gwariant net cynhwysfawr am y flwyddyn i gynnwys enillion ar ailbriso eiddo, peiriannau ac offer o £200,906k. Mae'r swm yma yna yn cael ei drosglwyddo o'r gronfa gyffredinol i'r gronfa ailbriso yn ystod y flwyddyn.

Nodyn 1 Polisiau cyfrifyddu

1.1 Gofyniad i baratoi cyfrifon

Paratowyd y datganiadau ariannol yn unol â llawlyfr adroddiadau ariannol y Llywodraeth (FReM) 2020/21 a gyhoeddwyd gan Drysorlys Ei Mawrhydi, a gyda'r cyfarwyddyd cyfrifon a roddwyd gan Lywodraeth Cymru yn unol â pharagraff 23(1) Gorchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012.

Mae'r polisiau cyfrifyddu sydd wedi'u cynnwys yn y FReM yn cymhwyso'r safonau adroddiadau ariannol rhyngwladol (IFRS) fel y'u haddaswyd neu eu dehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Lle mae'r FReM yn caniatáu dewis polisi cyfrifyddu, mae'r cyfrifon hyn yn dilyn y polisi sydd fwyaf priodol i roi golwg gwir a theg ar Cyfoeth Naturiol Cymru.

Disgrifir y polisiau a fabwysiadwyd isod ac yn y gwahanol nodiadau i'r cyfrifon. Fe'u cymhwyswyd yn gyson wrth ymdrin ag eitemau yr ystyrir eu bod yn ddeunyddiau i'r cyfrifon.

Wrth baratoi datganiadau ariannol, mae'n ofynnol gwneud amryw amcangyfrifon a rhagdybiaethau sy'n effeithio ar gymhwyso polisiau cyfrifyddu a symiau yr adroddir amdanynt. Mae'r holl amcangyfrifon a dyfarniadau o'r fath yn cael eu hadolygu'n barhaus. Cydnabyddir diwygiadau i amcangyfrifon cyfrifyddu yn y cyfnod y caiff yr amcangyfrif ei ddiwygio ac mewn unrhyw gyfnod yn y dyfodol yr effeithir arno. Mae'r holl amcangyfrifon yn seiliedig ar wybodaeth o ffeithiau ac amgylchiadau cyfredol, rhagdybiaethau ynghylch digwyddiadau'r gorffennol a rhagolygon am ddigwyddiadau yn y dyfodol.

Dangosir y meysydd amcangyfrif a dyfarniadau beirniadol mwyaf arwyddocaol yn erbyn y nodiadau perthnasol. Sylwer y gall y gwir ganlyniadau yn y dyfodol fod yn wahanol i'r amcangyfrifon hyn.

1.2 Confensiwn cyfrifyddu

Mae'r cyfrifon hyn wedi cael eu paratoi ar sail croniadau, o dan y confensiwn cost hanesyddol, a addaswyd i roi cyfrif am ailbriso eiddo, offer a chyfarpar, asedau biolegol, anniriaethol ac ariannol i werth teg fel y pennwyd gan y safon cyfrifo berthnasol.

Mae'r datganiadau ariannol hyn wedi'u seilio ar egwyddor busnes hyfyw.

1.3 Cymorth grant

Mae cymorth grant a grantiau eraill a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru yn cael eu trin fel cyllid a dderbynnir gan barti rheoli. Fe'u cofnodir fel trafodiad cyllido ac fe'u credydir yn uniongyrchol i'r gronfa gyffredinol yn y datganiad sefyllfa ariannol ac nid trwy'r datganiad o wariant net cynhwysfawr.

1.4 Incwm, gwariant a grantiau

Mae sail croniadau cyfrifyddu yn golygu bod incwm a gwariant a ddatgelir yn y cyfrifon yn cael eu cyfrif yn y flwyddyn y mae'r gweithgaredd perthnasol yn cael ei gynnal, yn hytrach na phan fydd taliadau arian parod yn cael eu gwneud neu eu derbyn.

Ffioedd opsiynau ac incwm cysylltiedig a dderbynnir gan weithredwyr ffermydd gwynt yw'r unig eithriad, y rhoddir cyfrif amdanynt yn y flwyddyn y cawsant eu derbyn. Mae'r incwm a gynhrychir gan ffermydd gwynt sy'n ddarostyngedig i nodyn cyngor technegol 8: Cynllunio ar gyfer Ynni adnewyddadwy (TAN 8) yn daladwy i Lywodraeth Cymru. Cesglir yr incwm gan Cyfoeth Naturiol Cymru, tynnir y gwariant perthnasol o'r incwm a throsglwyddir y balans i Lywodraeth Cymru. Mae'r brydles ar gyfer fferm wynt Cefn Croes yn eithriad yn yr ystyr bod yr incwm a gynhrychir gan y brydles hon yn cael ei gadw gan Cyfoeth Naturiol Cymru. I gyfateb i'r ffordd y mae Llywodraeth Cymru yn cyfrifyddu, dangosir gwerth net incwm fferm wynt ar ôl didynnu'r taliad i Lywodraeth Cymru yn yr incwm ynni adnewyddadwy yn nodyn 6.

Mae incwm a dderbynnir cyn gwneud y gwaith yn cael ei drin fel incwm gohiriedig.

Pan gydnabuwyd incwm a gwariant ond na dderbyniwyd na thalwyd arian parod, cofnodir swm taladwy neu dderbyniadwy am y swm perthnasol yn y datganiad sefyllfa ariannol. Pan na fydd dyledion yn cael eu setlo o bosibl, mae balans y symiau derbyniadwy yn cael ei gofnodi a chodir tâl ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr am yr incwm na fyddai o bosibl yn cael ei gasglu.

Mae trafodion gwerthu a phrynu sydd â chysylltiad cynhenid, ac y derbynnir neu a wneir un taliad ar eu cyfer, yn cael eu cyfrif fel un trafodiad. Cymhwysir y polisi cyfrifyddu sy'n briodol i brif elfen y trafodiad.

Cydnabyddir cyfraniadau grant a dderbynnir nad ydynt yn gymorth grant neu a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru fel incwm yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.

1.5 Stocrestrau

Mae stocrestr yn cynnwys stociau coed sydd wedi cwmpo ac sy'n cael eu priso fel gwerth teg llai y costau gwerthu amcangyfrifedig y disgwylir iddynt gael eu cwblhau a'u gwaredu. Amcangyfrifir gwerth teg gan ddefnyddio prisiau gwerthu disgwyliedig.

1.6 Treth ar werth

Dosberthir Cyfoeth Naturiol Cymru fel corff y mae adran 33 Deddf Treth Ar Werth (TAW) 1994 yn berthnasol iddo, ac yn unol â hynny, mae'n adennill treth a dalwyd ar weithgareddau busnes a gweithgareddau nad ydynt yn fusnes. Mae adennill TAW ar gyflenwadau eithriedig yn dibynnu ar y trothwy ar gyfer gweithgareddau eithriedig. Ym mhob achos, pan godir treth allbwn, neu y gellir adennill treth fewnbwn, nodir y symiau a gynhwysir yn y cyfrifon hyn yn net o TAW.

1.7 Ardaloedd draenio mewnol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gweithredu fel y bwrdd draenio sy'n cynnal 13 o ardaloedd draenio mewnol yng Nghymru. Ariennir y gwaith a wneir ym mhob ardal drwy gyfuniad o gyfraddau draenio a godir ar ddeiliaid tir amaethyddol ac ardollau arbennig a delir y mae awdurdodau lleol yn eu talu mewn perthynas â thir nad yw'n amaethyddol.

Mae'n ofynnol, o dan adran 40 Deddf Draenio Tir 1991, i Cyfoeth Naturiol Cymru bennu cyfraddau draenio, a thrwy reoliad 7 Rheoliadau Byrddau Draenio Mewnol (Cyllid) 1992, i gyhoeddi ardollau arbennig cyn 15 Chwefror y flwyddyn ariannol cyn y flwyddyn y maent yn ymwneud â hi.

Gosodwyd y cyfraddau draenio, ardollau arbennig a phraeseptau ar gyfer 2020/21 gan Cyfoeth Naturiol Cymru, sy'n gweithredu fel y bwrdd draenio. Mae'r incwm hwn wedi'i gynnwys yn nodyn 6.

1.8 Mabwysiadu dehongliadau safonau adrodd ariannol rhyngwladol (IFRS) neu lawlyfr adroddiadau ariannol y Llywodraeth (FRoM) newydd a diwygiedig a newidiadau mewn polisiau cyfrifyddu

Newidiadau mewn polisiau cyfrifyddu

Nid oedd unrhyw newidiadau mewn polisiau cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021.

Newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu

Mae tir ac adeiladau a strwythurau cyhoeddus (a adroddir amdanynt mewn strwythurau gweithredol) yn cael prisiad proffesiynol bob pum mlynedd yn unol â safonau gwerthuso a phrisio Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS) (y Llyfr Coch). Cafodd yr asedau hyn eu priso'n llawn ddiwethaf ar 31 Mawrth 2016 gan syrfewyr siartredig, a'u llofnodi gan brisiwr cofrestredig.

Penderfynwyd sefydlu rhaglen dreigl ar gyfer Prisiadau bob Pum Mlynedd (gweler nodyn 7). Rhwng prisiadau llawn, mae asedau'n cael eu priso'n rheolaidd bob blwyddyn. Ar gyfer 2020/21, darparwyd y prisiadau hyn gan gwmnïau perthnasol o syrfewyr siartredig neu gan brisiwr mewnol. Cwblhawyd y prisiadau ar gyfer yr asedau hyn hefyd yn unol â gofynion Llyfr Coch RICS fel y cyfeiriwyd atynt uchod.

Lle nad oes prisiad wedi'i gwblhau, cymhwysir cyfraddau mynegeio, a bu newid ar y cyd â'n priswyr mewn perthynas â strwythurau gweithredol, o fynegeion adeiladu BCIS i fynegeion prisiau allbwn adeiladu'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) – Seilwaith. Credir bod y mynegai hwn yn fwy perthnasol i'r math o asedau a gynhwysir yn y categori hwn. Mae'r mynegai wedi'i gymhwyso i'r gwerthoedd asedau ar 1 Ebrill 2020. Yr asedau hyn yw:

- Dyfrdyllau
- Gorsafoedd mesur
- Llociau a choredau
- Gorsafoedd pwmpio
- Strwythurau'r môr ac afonydd
- Llifdoraau
- Tramwyfeydd pysgod
- Asedau gweithredol eraill

Safonau adrodd ariannol rhyngwladol sy'n effeithiol yn y datganiadau ariannol hyn

Mae'r holl Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS), dehongliadau a diwygiadau sy'n effeithiol yn ystod y cyfnod adrodd hwn wedi'u mabwysiadu yn y datganiadau hyn.

Safonau adrodd ariannol rhyngwladol sy'n effeithiol ar gyfer blynyddoedd ariannol yn y dyfodol

IAS 8 – Mae angen datgelu Polisiau Cyfrifyddu, newidiadau mewn Amcangyfrifon a Gwallau Cyfrifyddu mewn perthynas ag IFRS newydd, diwygiadau a dehongliadau sydd, neu a fydd yn berthnasol ar ôl y cyfnod adrodd. Mae nifer o IFRS, diwygiadau a dehongliadau a gyhoeddwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol yn effeithiol mewn cyfnodau adrodd yn y dyfodol. Amlinellir y rhai sy'n berthnasol i Cyfoeth Naturiol Cymru isod. Nid yw Cyfoeth Naturiol Cymru wedi mabwysiadu unrhyw safonau IFRS newydd yn gynnar a byddant yn defnyddio'r safonau wrth eu mabwysiadu'n ffurfiol yn y FRoM.

IFRS 16 – Prydlesi

Gohiriwyd y gwaith o weithredu'r safon hon, ac mae bellach yn effeithiol yn y sector cyhoeddus o 1 Ebrill 2022. Bydd yn disodli'r holl safonau IFRS presennol ar brydlesi. Y brif effaith yw bod IFRS 16 yn cyflwyno model cyfrifo prydlesai sengl ac yn ei gwneud yn ofynnol i brydlesai gydnabod asedau a rhwymedigaethau ar gyfer bron pob prydles. Disgwylir i IFRS 16 gael effaith sylweddol yn nhermau adrodd ariannol sy'n cael ei asesu ar hyn o bryd.

IFRS 17 – Contractau Yswiriant

Bydd y safon hon yn berthnasol i bob math o gontract yswiriant ac yn cynnig dull blociau adeiladu yn seiliedig ar werth presennol disgwylidig llif arian yn y dyfodol i fesur rhwymedigaethau contract yswiriant. Mae IFRS 17 yn effeithiol am gyfnodau blynyddol sy'n dechrau ar 1 Ionawr 2023, neu ar ôl hynny.

Mae Bwrdd Cyngori Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth (FRAB) yn cael sawl diweddariad gan Drysorlys Ei Mawrhydi ar y gwaith sy'n mynd rhagddo i weithredu IFRS 17. Hysbyswyd FRAB o'r trafodaethau sy'n mynd rhagddynt fel rhan o'r gweithgor technegol ar gyfer gweithredu IFRS 17, gan gynnwys ceisio deall ac amlinellu cwrmpas IFRS 17 yn llawn. Mae FRAB yn awyddus i ddeall cwrmpas ac effaith y safon hon ar y sector cyhoeddus, yn enwedig gan mai hon fydd y safon gyntaf a fabwysiadwyd yn y DU ar ôl i'r DU adael yr UE. Felly, bydd FRAB yn parhau i weithio ochr yn ochr â'r awdurdodau perthnasol a'r gweithgor technegol i sicrhau bod IFRS yn cael ei gweithredu'n effeithiol. Byddwn yn parhau i adolygu'r datblygiadau a'r effaith bosibl.

1.9 Darpariaethau ariannol (safleoedd tirlenwi)

Ar gyfer pob safle tirlenwi, mae angen sefydlu trefniadau darpariaeth ariannol cyn cyflwyno trwydded. Rhaid i'r trefniadau darpariaeth ariannol fod ar waith cyn dechrau camau gweithredu gwaredu, ac mae angen i ddarpariaethau o'r fath fod yn ddigonol (mewn termau ariannol), yn ddiogel ac ar gael pan fo angen. Mae safleoedd tirlenwi yn cynnwys yr holl safleoedd gwastraff sy'n ddarostyngedig i'r gyfarwyddeb tirlenwi.

Mae'r canlynol yn brif systemau y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn eu derbyn ar gyfer dangos trefniadau darpariaeth ariannol:

- Bondiau adnewyddadwy (dangosir yn nodyn 12)
- Blaendaliadau arian parod gyda Cyfoeth Naturiol Cymru (dangosir yn nodyn 12)
- Cyfrifon Escrow
- Cytundebau gweithredoedd awdurdodau lleol
- Gwarantau rhiant-gwmni
- Cytundebau ymbarél (yn ymwneud â nifer o safleoedd)

1.10 Nodiadau i'r cyfrifon

Mae nodyn 2 yn cynnig dadansoddiad o incwm a gwariant i segmentau gweithredu.

Mae nodiadau 3 i 14 yn cynnig dadansoddiad o'r ffigurau materol a adroddir yn y datganiadau o wariant net cynhwysfawr, sefyllfa ariannol a llif arian.

Mae nodiadau 15 i 23 yn ymwneud â ffigurau na ddatgelwyd mewn man arall yn y cyfrifon hyn.

2. Dadansoddiad o wariant gweithredu net fesul segment

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021

Mae'r segmentau hyn yn gydrannau er mwyn rheoli ac adrodd am wybodaeth ariannol yn fewnol. Priodolwyd incwm a gwariant a ddangosir isod yn uniongyrchol i'r segmentau.

	Cyllid a gwasanaethau corfforaethol	Gweithrediadau	Tystiolaeth, polisi a thrwyddedu	Cyfathrebu â chwsmeriaid a masnachol	Datblygu a strategaeth gorfforaethol	Rheolir yn ganolog	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Adroddwyd fesul segment							
Gwariant gweithredu	7,730	94,851	56,300	17,433	8,081	40,548	224,943
Incwm gweithredu	(37,150)	(35,706)	(1,462)	(4,004)	(84)	0	(78,406)
Cyfanswm	(29,420)	59,145	54,838	13,429	7,997	40,548	146,537
Gwariant cyfalaf	11,147	4,160	864	0	0	0	16,171

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn penderfynu y gellir defnyddio'r categorïau canlynol i fodloni'r gofyniad datgelu dadgyfuno yn IFRS 15.

	Cyllid a gwasanaethau corfforaethol	Gweithrediadau	Tystiolaeth, polisi a thrwyddedu	Cyfathrebu â chwsmeriaid a masnachol	Datblygu a strategaeth gorfforaethol	Rheolir yn ganolog	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Adroddwyd fesul segment							
Ffioedd a chostau	36,526	119	72	0	4	0	36,721
Masnachol	623	33,932	828	4,004	80	0	39,467
Cyllid Ewropeaidd a chyllid allanol arall	1	1,655	562	0	0	0	2,218
Cyfanswm	37,150	35,706	1,462	4,004	84	0	78,406
Adroddwyd fesul segment							
Llywodraeth	1,263	3,009	353	0	66	0	4,691
Anllywodraethol	35,887	32,697	1,109	4,004	18	0	73,715
Cyfanswm	37,150	35,706	1,462	4,004	84	0	78,406

Dadansoddiad o wariant gweithredu net fesul segment (parhad)

Disgrifiad o segmentau

Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol	Mae'r Gyfarwyddiaeth Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol yn darparu gwasanaethau ariannol, archwilio a sicrhau risg, gwasanaethau TGCh, rheoli adeiladau a fflyd.
Gweithrediadau	Y Gyfarwyddiaeth Gweithrediadau sy'n bennaf gyfrifol am reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy yn ardal ddaearyddol Cymru, gan gynnwys ei hamgylchedd morol, ar draws ystod o gylch gwaith Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae hefyd yn rheoli rhaglenni cyfalaf, gweithrediadau masnachol a gwasanaethau cynllunio a morol ar gyfer Cymru gyfan.
Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu	Mae'r Gyfarwyddiaeth Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu yn darparu cydgyssylltiad canolog blaengar i'r sefydliad, gan arwain ar y gwaith o ddatblygu polisi a strategaeth, tystiolaeth, offer, safonau, arweiniad a chynghor i alluogi timau eraill Cyfoeth Naturiol Cymru, cydweithwyr a phartneriaid Llywodraeth Cymru i gyflawni eu cylch gwaith. Mae hefyd rhai rolau cyflawni uniongyrchol yn y gyfarwyddiaeth fel y gwasanaeth trwyddedu a'r gwasanaeth rhagweld llifogydd.
Cyfathrebu â Chwsmeriaid a Masnachol.	Canolfan cysylltiadau allanol, cyfathrebu a chyswllt â chwsmeriaid. Yn 2020/21 ysgwyddodd y gyfarwyddiaeth hon y cyfrifoldeb dros wasanaethau masnachol a chymorth caffael a oedd eisoes wedi'u cynnwys yn y gwasanaeth cyllid a gwasanaethau corfforaethol.
Datblygu a Strategaeth Gorfforaethol	Mae'r Gyfarwyddiaeth Datblygu a Strategaeth Gorfforaethol yn arwain nifer o swyddogaethau trawsbynciol Cyfoeth Naturiol Cymru, gan gynnwys cynllunio strategol a pherfformiad; gwelliant parhaus a rheoli rhaglenni; datblygu sefydliadol ac ymgysylltu â staff; a llywodraethu corfforaethol. Mae hefyd yn cefnogi bwrdde a phrif weithredwr Cyfoeth Naturiol Cymru.
Rheolir yn Ganolog	Incwm a gwariant a reolir yn ganolog ac na ddyrennir i gyfarwyddiaethau. Mae'n cynnwys dibrisiant, gwerth llyfr torri coed, cronladau diwedd blwyddyn ar gyfer darpariaethau.

Ffigurau cymharol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020

	Cyllid a gwasanaethau corfforaethol	Gweithrediadau	Tystiolaeth, polisi a thrwyddedu	Cyfathrebu â chwsmeriaid, a masnachol	Datblygu a strategaeth gorfforaethol	Rheolir yn ganolog	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Adroddwyd fesul segment							
Gwariant gweithredu	40,029	87,803	44,897	2,311	4,847	27,255	207,142
Incwm gweithredu	(42,064)	(31,061)	(528)	0	(44)	0	(73,697)
Cyfanswm	(2,035)	56,742	44,369	2,311	4,803	27,255	133,445
Gwariant cyfalaf	5,138	1,028	6,420	0	0	0	12,586

3. Costau staff

Mae manylion pellach am gostau a niferoedd staff bellach yn cael eu datgelu ar dudalen 43 yn yr adroddiad taliadau a staff.

	2020/21			2019/20
	Staff parhaol £'000	Staff arall £'000	Cyfanswm £'000	Cyfanswm £'000
Cyflogau	70,812	16,526	87,338	77,605
Nawdd cymdeithasol a chostau trethu eraill	7,488	601	8,089	7,295
Costau pensiwn eraill	13,344	556	13,900	21,267
Cyfanswm costau cyflog net	91,644	17,683	109,327	106,167
Gwariant arall ar gyfer staff			8,301	2,004
Llai symiau a delir i brosiectau cyfalaf			(11,130)	(7,919)
Cyfanswm costau staff			106,498	100,252

4. Gwaith cyfalaf mewn treuliau y flwyddyn

Categoriâu	2020/21		2019/20	
	Gwirioneddol £'000	Gwirioneddol £'000	31 Mawrth 2021 Wedi'i ymrwymo £'000	31 Mawrth 2020 Wedi'i ymrwymo £'000
Gwaith gweithredol	16,609	10,709	6,722	9,036
Grantiau cyfalaf	3,048	1,042	111	54
Cyfanswm	19,657	11,751	6,833	9,090

Mae gwaith cyfalaf mewn treuliau y flwyddyn yn ymwneud â gwariant sy'n gyfalaf o ran natur ond lle nad Cyfoeth Naturiol Cymru sy'n gyfrifol am y risgiau a'r manteision cysylltiedig neu'n berchen ar yr ased sy'n cael ei adeiladu.

Mae gwaith gweithredol yn cynnwys:

Asedau rheoli perygl llifogydd ac arfordirol wedi'u hadeiladu ar dir nad yw Cyfoeth Naturiol Cymru yn berchen arno ond lle mae ganddo bwerau caniatol i gynnal amddiffyniad, megis:

- Adfer ac adnewyddu.
 - Gwaith i sicrhau bod cyflwr yr amddiffynfeydd llifogydd yn cael ei gadw yn y cyflwr priodol a'i adfer i'r cyflwr hwnnw yn ôl yr angen.
- Argloddiau.
 - Creu, gwella neu ddwysáu argloddiau ar hyd cyrsiau dŵr i leihau'r risg y bydd y dŵr yn dianc o sianel yr afon.
- Mapio llifogydd.
 - Cynhyrchu mapiau aml-haenog sy'n cyflwyno gwybodaeth am lifogydd o ddŵr daear, afonydd a'r môr yng Nghymru, ac sy'n cynnwys gwybodaeth am amddiffynfeydd llifogydd a'r ardaloedd sy'n elwa o'r amddiffynfeydd llifogydd hynny.
- Gosod seilbyst.
 - Gosod seilbyst ar hyd glannau'r afon i'w cryfhau a diogelu'r tir cyfagos ac atal tirlithriadau i'r afon rhag achosi rhwystrau. Byddai'r gwaith hwn o dan y ddaear i raddau helaeth.
- Gwelliannau i geuffosydd a sianelau.
 - Atgyweirio neu ailosod ceuffosydd o dan dir, ffyrdd ac eiddo a gwella sianeli sy'n cynorthwyo llif cyrsiau dŵr."
- Strategaethau rheoli'r perygl o lifogydd.
 - Datblygu strategaethau i gynnig opsiynau hirdymor o ran rheoli'r perygl o lifogydd i gynnwys ardal fawr. O'r strategaethau hirdymor y mae prosiectau risg llifogydd unigol yn cael eu datblygu."
- Cynlluniau rheoli llifogydd.
 - Mae Cynlluniau Rheoli Lefel y Dŵr a Chynlluniau Rheoli Llifogydd Dalgylch yn cael eu paratoi gyda'r nod o lunio polisïau rheoli'r perygl o lifogydd sy'n rheoli'r perygl o lifogydd mewn modd cynaliadwy ar gyfer yr hirdymor ar draws dalgylch."
- Gwaith arall.
 - Gwneud gwelliannau i lociau a dyfrffyrdd eraill, amnewid telemetreg a gwella cynefinoedd pysgod. Creu dyluniad manwl o systemau trin dŵr i atal llygredd dŵr o fwngloddiau. Llunio astudiaethau dichonoldeb, adeiladu a datblygu ceuffyrdd o amgylch y mwngloddiau i ddargyfeirio'r dŵr i ffrwd o'r mwngloddiau.

Gwaith sy'n gwella statws cadwraeth tir nad yw o dan reolaeth uniongyrchol Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae hyn yn cynnwys gwella safleoedd coetir hynafol a blannwyd â blaenoriaeth 1 a llwybrau newydd a adeiladwyd at ddefnydd y cyhoedd.

Gwneud gwelliannau i gronfeydd dŵr lle mae Deddf Cronfeydd Dŵr 1975 yn gosod y cyfrifoldeb hwnnw ar berchennog y gronfa ddŵr. Yn benodol, cymerir y mesurau hyn er budd diogelwch.

Grantiau cyfalaf

Grantiau yw'r rhain, yn bennaf i awdurdodau lleol, sy'n ariannu gwaith o natur gyfalaf. Mae'n cynnwys gwaith ar Lwybr Arfordir Cymru a grantiau i gynorthwyo gyda phrynu tir.

5. Gwariant arall

	2020/21 £'000	2019/20 £'000
Eitemau arian parod		
Gwasanaethau a brynwyd i mewn	19,680	20,058
Cytundebau gweithredu cronfeydd dŵr	9,591	9,456
Costau TGCh	6,398	6,538
Cynnal a chadw'r rhwydwaith ffyrdd coedwig	4,718	3,227
Deunyddiau ac offer	4,396	4,044
Costau cynnal swyddfeydd	3,781	4,108
Costau fflyd	3,579	3,639
Cytundebau cydweithredol	2,654	1,727
Grantiau	2,631	2,713
Cytundebau lefel gwasanaeth	2,289	2,470
Costau cysylltiedig â staff	2,199	2,443
Rhent	1,969	2,056
Costau a ffioedd llys	1,681	1,445
Ardrethi	823	978
Costau gweithredol	562	612
Teithio a chynhaliaeth	227	1,290
Ffioedd archwilio statudol	188	177
Grantiau Ewropeaidd	167	105
Colledion a thaliadau arbennig	121	2
Is-gyfanswm	67,654	67,088
Gwariant nad yw'n arian parod		
Gwerth y pren a werthwyd	22,824	18,117
Dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad	8,855	8,177
Dad-gydnabod ased meddalwedd anniriaethol	451	0
Colledion	18	174
Symudiad ar y golled credyd disgwylidig (Enillion)/Colledion wrth waredu	(250)	203
Symudiad ar ddarpariaethau eraill	(327)	(651)
Symudiad ar gostau atgyweirio cronfeydd dŵr	(636)	1,777
Is-gyfanswm	31,134	28,051
Cyfanswm	98,788	95,139

Mae manylion y dyledion sy'n cael eu dileu a'r taliadau arbennig yn cael eu dangos yn yr adran Atebolrwydd ar dudalen 50.

Mae costau datblygu TGCh anniriaethol gwerth £451k wedi'u dad-gydnabod yn ystod y flwyddyn.

6. Dadansoddi incwm

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021

	2020/21 £'000	2019/20 £'000
Taliadau tynnu	18,795	21,122
Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: ansawdd dŵr	6,917	6,242
Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: gosodiadau	3,346	3,139
Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: gwastraff	2,405	2,156
Taliadau diogelu amgylcheddol eraill	1,506	1,350
Trwyddedau pysgota	1,166	1,107
Rheoleiddio niwclear	474	1,142
Gwastraff peryglus	929	842
Gwaith adnoddau dŵr y gellir codi tâl amdano	671	658
Trwyddedu morol	299	224
Masnachu allyriadau	213	241
Incwm taliadau	36,721	38,223
Incwm o bren	30,561	25,198
Incwm o ynni adnewyddadwy ¹ .	3,976	3,997
Incwm o ardaloedd draenio mewnol	1,630	1,607
Incwm o ystadau	1,448	2,416
Costau cyfreithiol a adenillwyd ac incwm Deddf Elw Troseddau	871	178
Darparu gwybodaeth a gwasanaethau	719	824
Incwm amrywiol	236	68
Llog derbyniadwy	26	45
Incwm masnachol ac arall	39,467	34,333
Incwm Ewropeaidd ² .	1,657	919
Grantiau a chyfraniadau	561	222
Cyllid Ewropeaidd a chyllid allanol arall	2,218	1,141
Cyfanswm incwm	78,406	73,697

¹ Dangosir incwm ynni adnewyddadwy yn net o ffioedd sy'n ddyledus i Lywodraeth Cymru mewn perthynas ag incwm ynni gwynt. Mae'r balans o £3,976k yn cynrychioli incwm gwerth £14,749k (yn 2019/20, £ 11,891k) ar ôl didynnu'r taliad ffioedd i Lywodraeth Cymru o £10,773k (yn 2019/20, £7,894k).

² Gan gynnwys incwm a hawllir trwy Swyddfa Ariannu Ewropeaidd Cymru ar gyfer prosiectau a ariennir gan Ewrop.

6.1 Dadansoddi ffioedd a thaliadau

Y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021	Incwm wedi'i filio £'000	Gwariant £'000	Gwarged/ (Diffyg) £'000
Taliadau tynnu	18,979	18,795	184
Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: ansawdd dŵr	6,421	6,917	(496)
Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: gosodiadau	3,526	3,346	180
Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: gwastraff	2,480	2,405	75
Taliadau diogelu amgylcheddol eraill	1,316	1,506	(190)
Trwyddedau pysgota	1,166	1,166	0
Rheoleiddio niwclear	476	474	2
Gwastraff peryglus	989	929	60
Gwaith adnoddau dŵr y gellir codi tâl amdano	671	671	0
Trwyddedu morol	312	299	13
Masnachu allyriadau	213	213	0
Cyfanswm	36,549	36,721	(172)

Ffigurau cymharol – y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020	Incwm wedi'i filio £'000	Gwariant £'000	Gwarged/ (Diffyg) £'000
Taliadau tynnu	21,215	21,122	93
Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: ansawdd dŵr	6,230	6,242	(12)
Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: gosodiadau	3,325	3,139	186
Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: gwastraff	2,300	2,156	144
Taliadau diogelu amgylcheddol eraill	1,224	1,350	(126)
Trwyddedau pysgota	1,107	1,107	0
Rheoleiddio niwclear	1,049	1,142	(93)
Gwastraff peryglus	1,061	842	219
Gwaith adnoddau dŵr y gellir codi tâl amdano	658	658	0
Trwyddedu morol	232	224	8
Masnachu allyriadau	207	241	(34)
Cyfanswm	38,608	38,223	385

Cydnabyddir refeniw ar sail yr ystyriaeth a bennir mewn contract gyda'r cwsmer. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn cydnabod refeniw yn unol â'r pum cam a nodir yn IFRS 15 refeniw o gontractau gyda chwsmeriaid. Cydnabyddir refeniw pan fydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn cyflawni rhwymedigaeth perfformiad.

Mae incwm o daliadau ar gyfer rheoleiddio busnesau yng Nghymru i fonitro a rheoli eu heffaith ar yr amgylchedd, boed yn aer, dŵr neu dir, yn deillio o gyfuniad o ffioedd a thaliadau. Gellir rhannu incwm taliadau i ddau brif gategori: cais am drwydded neu hawlen y cydnabyddir refeniw ar ei chyfer ar adeg y cais, a'r tâl cynhaliaeth sy'n gysylltiedig â thrwyddedau a hawlenni, sy'n rhoi hawl gyfreithiol i'r cwsmer gyflawni ei weithrediad am gyfnod o amser o dan reoliad Cyfoeth Naturiol Cymru. Cydnabyddir incwm cynhaliaeth o'r fath wrth gael ei filio ar yr adeg y mae cyfnod y drwydded newydd yn cychwyn.

Ar gyfer trafodion masnachol, mae'r cwsmer yn derbyn ac yn defnyddio'r buddion a ddarperir ar yr un pryd, a chydabyddir y refeniw ar adeg benodol.

Yn unol â Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru, mae ffioedd a thaliadau yn cael eu pennu ar sail adennill costau llawn gan ystyried balansau'r cynllun. Mae gwargedion a diffygion cronedig sy'n ymwneud â'n cynlluniau taliadau yn cael eu trin fel incwm gohiriedig neu incwm cronedig yn dibynnu a yw'r cynllun codi tâl mewn gwarged neu ddiffyg. Dim ond pan fyddant wedi codi ar ddamwain o ganlyniad i amgylchiadau heb eu cynllunio yn unol â diffiniad Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru y mae'r balansau hyn yn cael eu trin fel incwm gohiriedig, neu lle mae cynllun yn y dyfodol i ddefnyddio'r balansau hynny. Ystyrir y balansau incwm gohiriedig a chonedig wrth bennu ffioedd a thaliadau blynyddoedd i ddod er mwyn cyflawni sefyllfa adennill costau dros gyfnod rhesymol o amser, nad yw, oherwydd gwahaniaethau amseru, yn cael ei ystyried yn briodol o fewn un flwyddyn ariannol.

Mae gennym drefniant trosiannol lle bydd balansau materol heb gynllun yn cael eu lleihau erbyn 31 Mawrth 2022. Mae'r driniaeth hon yn mynd y tu hwnt i'r meini prawf cydnabod refeniw safonol a amlinellir yn y paragraff cyntaf uchod.

Dyfarniad sylweddol

Gwneir dyfarniad ynghylch bodloni rhwymedigaethau perfformiad ar ffioedd a thaliadau ac incwm masnachol yn unol ag IFRS15. O fewn symiau derbyniadwy (nodyn 10) a symiau taladwy (nodyn 12), mae balansau incwm cronedig a gohiriedig ar gyfer ffioedd a thaliadau lle mae gwarged neu ddiffyg. Fel y soniwyd uchod, mae'n ofynnol i gynlluniau codi tâl adennill costau dros gyfnod rhesymol o amser, ac mae angen dyfarniad wrth asesu'r ffactorau y tu ôl a fydd y gwarged neu'r diffyg yn arwain at sefyllfa adennill costau dros y cyfnod rhesymol hwn (a adroddir yn nodiadau 10 a 12).

Mae gwariant a ariennir gan gymorth grant wedi'i eithrio o'r tabl isod. Nid yw'r tabl yn cynnwys effaith addasiadau pensiwn IAS 19, ond mae'n cynnwys cyfraniadau cyflogwyr yn ystod y flwyddyn i'r cynlluniau pensiwn, sy'n cael eu trosglwyddo i dalwyr taliadau. Yr amcan ariannol ar gyfer y cynlluniau codi tâl yw adennill costau yn llawn gan gynnwys dibrisiant cost cyfredol a chyfradd enillion ar asedau perthnasol.

Mae gweithgareddau allweddol pob adran yn cael eu rhestru isod:

- Taliadau tynnu – codi tâl ar fusnesau sy'n tynnu dŵr o afonydd neu ddŵr daear. Mae'r incwm a adroddir hefyd yn cynnwys elfennau eraill o incwm adnoddau dŵr.
- Gwaith adnoddau dŵr y gellir codi tâl amdano – incwm i adfer ymdrech adnoddau dŵr Cyfoeth Naturiol Cymru ar lawr gwlad, megis costau gweithredol yn nalgylch Hafren Uchaf (ar ochr Cymru o'r ffin), sy'n dod o dan awdurdodaeth Asiantaeth yr Amgylchedd.
- Trwyddedau pysgota – codi tâl ar unigolion am drwyddedau i bysgota.
- Rheoliadau trwyddedu amgylcheddol: ansawdd dŵr – codi tâl am ollyngiadau gan fusnesau i'r amgylchedd.
- Rheoliadau trwyddedau amgylcheddol: gosodiadau – caniatáu rheoli a lleihau llygredd o weithgareddau diwydiannol.
- Rheoliadau caniatáu amgylcheddol: rheoli gwastraff – trwyddedu ac eithriadau.
- Gwastraff peryglus – trwyddedu ar gyfer cynhyrchu, cludo neu dderbyn gwastraff peryglus.
- Ymrwymiad masnachu allyriadau a lleihau carbon – rheoleiddio busnesau o dan gynlluniau'r UE.
- Rheoleiddio niwclear – rheoleiddio safleoedd niwclear a rhai nad ydynt yn niwclear a safleoedd niwclear sy'n cael eu hadeiladu o'r newydd.
- Trwyddedau morol – rheoleiddio dyddodion, symudiadau, prosiectau adeiladu ar wely'r môr neu oddi tano a phob math o llusgrwydo.
- Diogelu'r amgylchedd mewn ffordd arall – trwyddedu ar gyfer cofrestru cludwyr gwastraff a broceriaid, llwythi trawsffiniol, trwyddedu cyfrifoldeb cynhyrchwyr am offer electronig a thrydanol gwastraff, cerbydau diwedd oes, biffenylau polychlorinedig, cydsyniadau amddiffyn rhag llifogydd, cydymffurfiaeth cronfeydd dŵr, cyngor cynllunio datblygu a rheoleiddio busnesau o dan gynlluniau fel rheoli peryglon damweiniau mawr.

7. Asedau anghyfredol

Mae dau gategori o asedau anghyfredol – asedau diriaethol a ddangosir yn nodyn 7.1 ac asedau anniriaethol a ddangosir yn nodyn 7.2.

Cydnabyddiaeth

Mae'r holl dir yn cael ei gyfalafu waeth beth fo'i werth. Y trothwy ar gyfer cyfalafu asedau eraill sydd ag oes economaidd ddefnyddiol o fwy na blwyddyn yw £5,000. Gellir grwpio eitemau unigol sy'n costio llai na £5,000 fel un ased os yw cyfanswm y gost yn fwy na £5,000, a bod yr asedau hyn yn gweithredu fel rhan o rwydwaith. Mae gwariant dilynol ar ased yn cael ei gyfalafu os bodlonir y meini prawf ar gyfer cyfalafu cychwynnol, ei bod hi'n debygol y bydd manteision economaidd ychwanegol i Cyfoeth Naturiol Cymru ac y gellir mesur cost y gwariant yn ddibynadwy. Mae costau dilynol wedi'u cynnwys yn swm cario'r ased neu'n cael eu cydnabod fel ased ar wahân, os yw'n briodol.

Mae asedau ar brydles i bartïon allanol o dan brydles weithredol yn cael eu cyfalafu o dan y polisi cyfrifyddu priodol.

Gwneir dyfarniad i gategoreiddio gwariant fel gwaith cyfalaf a godir yn ystod y flwyddyn, ac asedau diriaethol ac anniriaethol.

Mesur

Adroddir ar yr holl asedau anghyfredol ar wahân i asedau treftadaeth ac asedau sy'n cael eu hadeiladu naill ai ar werth cyfredol yn y defnydd presennol neu werth teg yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol.

Mae asedau a ddosberthir fel asedau treftadaeth yn cynnwys tir mewn ardaloedd cadwraeth dynodedig. Mae'r tir hwn yn cael ei gadw i gefnogi diben Cyfoeth Naturiol Cymru. Oherwydd natur amrywiol y tir a gedwir a diffyg gwerthoedd marchnad tebyg, mae Cyfoeth Naturiol Cymru o'r farn y byddai sicrhau prisiau allanol yn golygu cost anghymesur. Felly, mae asedau treftadaeth yn cael eu cadw ar gost. Cydnabyddir costau cadw (gwariant sy'n ofynnol i ddiogelu'r ased treftadaeth) yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr pan gânt eu gwario. Cewch ragor o wybodaeth am asedau treftadaeth yn nodyn 7.1.3.

Mae peiriannau, offer technoleg gwybodaeth ac asedau anniriaethol oll yn asedau tymor byr a defnyddir cost hanesyddol wedi'i dibrisio fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae asedau sydd wedi'u cyfalafu fel rhai sy'n cael eu hadeiladu yn cael eu cario ar gostau y gellir eu priodoli'n uniongyrchol i ddod â'r ased i'r lleoliad ac i'r cyflwr sy'n angenrheidiol er mwyn iddo allu gweithredu yn y modd a fwriadwyd gan reolwyr. Ni chânt eu hailbrisio ac fe'u trosglwyddir i'r categori asedau anghyfredol priodol pan fyddant wedi'u cwblhau ac yn barod i'w defnyddio.

Mynegeio ac Ailbrisio

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r gwahanol fethodolegau priso a ddefnyddir ar gyfer y gwahanol gategoriâu o asedau a adroddir yn nodyn 7.1

Sicrhawyd ansawdd y prisiau a'r mynegeion a gymhwyswyd gan brif syrfêwr Cyfoeth Naturiol Cymru. Roedd gan bob prisiwr ddigon o wybodaeth leol a chenedlaethol gyfredol o'r farchnad, a'r sgiliau a'r ddealltwriaeth i gyflawni'r prisiad yn gymwys.

Ymgwymerwyd â'r holl brisiadau yn unol â gofynion Llyfr Coch RICS.

Rhaglen Dreigl

Colofn Adrodd yn Nodyn 7.1	Dosbarthiad Ased	Methodoleg Brisio	Proses ar gyfer 20/21	Prisiwr
Ystâd y Goedwig	Ystâd y Goedwig	Gwerth y farchnad	Prisiad llawn	Savills
Tir Rhydd-ddaliad	Tir Amaethyddol – Ased ag Adeiladau	Gwerth y farchnad	Prisiad llawn	Mewnol
	Tir amaethyddol – heb adeiladau, eiddo disglair wedi'u priso fel canllaw	Gwerth y farchnad	Prisiad llawn - ar safleoedd disglair	Mewnol
		Gwerth y farchnad	Prisiad llawn - ar safleoedd disglair	Llywelyn Humphreys
	Tir Ystâd y Goedwig arall Llywodraeth Cymru	Gwerth y farchnad	Prisiad llawn	Savills
Tir llifogydd	Gwerth y farchnad	Mynegai	Mewnol	
Tir ar Les	Tir llifogydd	Gwerth y farchnad	Mynegai	Mewnol
Tir arall	Ffermydd gwynt	Gwerth y farchnad	Prisiad llawn	Savills
	Cynlluniau hydro	Gwerth y farchnad	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Mynediad trydydd parti	Gwerth y farchnad	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Mastiau telegyfathrebu	Gwerth y farchnad	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Prydlesau mwynau	Gwerth y farchnad	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Cytundebau eraill	Gwerth y farchnad	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Forest holidays	Gwerth y farchnad	Prisioad llawn	Mewnol
Adeiladau	Anheddau	Gwerth y farchnad	Mynegai Ty'r Gofrestrfa Tir / BCIS*	Mewnol
	Swyddfeydd a masnachol	Gwerth y farchnad	Mynegai BCIS*	Mewnol
	Prif swyddfeydd (arbenigol)	Gwerth ased cyfwerth modern	Mynegai BCIS*	Mewnol
	Siediau ceirw (arbenigol)	Gwerth ased cyfwerth modern	Mynegai BCIS*	Mewnol
	Canolfannau gwybodaeth (arbenigol)	Gwerth ased cyfwerth modern	Mynegai BCIS*	Mewnol
	Toiledau (arbenigol)	Gwerth ased cyfwerth modern	Mynegai BCIS*	Mewnol
	Canolfannau ymwelwyr (arbenigol)	Gwerth ased cyfwerth modern	Mynegai BCIS*	Mewnol
	Arall (arbenigol)	Gwerth ased cyfwerth modern	Mynegai BCIS*	Mewnol
	Amaethyddol (arbenigol)	Gwerth ased cyfwerth modern	Mynegai BCIS*	Mewnol
Strwythurau Gweithredol	Dyfrdyllau	Cost hanesyddol wedi'i haddasu	Mynegai SYG*	Mewnol
	Gorsaf fesur	Cost hanesyddol wedi'i haddasu	Mynegai SYG*	Mewnol
	Lociau a choredau	Cost hanesyddol wedi'i haddasu	Mynegai SYG*	Mewnol
	Strwythurau afonydd a'r môr	Cost hanesyddol wedi'i haddasu	Mynegai SYG*	Mewnol
	Llifddorau	Cost hanesyddol wedi'i haddasu	Mynegai SYG*	Mewnol
	Arall	Cost hanesyddol wedi'i haddasu	Mynegai SYG*	Mewnol
	Gorsafodd pwmpio	Cost hanesyddol wedi'i haddasu	Mynegai SYG*	Mewnol
	Tramwyfeydd pysgod	Cost hanesyddol wedi'i haddasu	Mynegai SYG*	Mewnol

Colofn Adrodd yn Nodyn 7.1	Dosbarthiad Ased	Methodoleg Brisio	Proses ar gyfer 20/21	Prisiwr
Strwythurau Gweithredol (Strwythurau Cyhoeddus Public Structures)	Llwybrau pren	Gwerth ased cyfwerth modern	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Llwybrau beicio	Gwerth ased cyfwerth modern	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Cuddfannau adar	Gwerth ased cyfwerth modern	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Arall	Gwerth ased cyfwerth modern	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Meysydd parcio	Gwerth ased cyfwerth modern	Bwrdd gwaith	Mewnol
	Llwybrau cerdded	Gwerth ased cyfwerth modern	Bwrdd gwaith	Mewnol
Asedau Biolegol	Asedau biolegol	Gwerth y farchnad	Prisiad llawn	Savills
Asedau Treftadaeth	Asedau treftadaeth	Cost hanesyddol	Delir ar gost	Mewnol

* BCIS – Gwasanaeth Gwybodaeth Costau Adeiladu
 SYG – Swyddfa Ystadegau Gwladol
 DRC – Cost Amnewid Dibrisiedig

Mae Ystâd y Goedwig, tir, adeiladau a strwythurau cyhoeddus (a adroddir mewn strwythurau gweithredol) wedi cael eu priso'n llawn yn broffesiynol bob pum mlynedd yn unol â safonau gwerthuso a phrisio Sefydliad Brenhinol y Syrffwyr Siartredig (RICS) (y Llyfr Coch). Cafodd y rhan fwyaf o'r asedau hyn eu priso'n llawn ddiwethaf ar 31 Mawrth 2016 gan syrffwyr siartredig, a'u llofnodi gan brisiwr cofrestredig.

Penderfynwyd sefydlu rhaglen dreigl ar gyfer prisiadau llawn. Rhwng y prisiadau llawn hyn, mae asedau'n cael eu priso'n rheolaidd bob blwyddyn. Ar gyfer 2020/21, darparwyd y prisiadau hyn gan gwmnïau perthnasol syrffwyr siartredig neu gan briswyr mewnl. Lle cynhaliwyd prisiad llawn yn 2020/21, nodir hyn yn y tabl uchod. Cynhaliwyd prisiad bwrdd gwaith ar gyfer strwythurau cyhoeddus yn 2020/21 ond bydd prisiad llawn yn cael ei gynnal ar gyfer asedau cyhoeddus yn 2021/22 yn ogystal ac ar gyfer adeiladau arbennigol a'r gweddill o asedau tir yn unol a'r rhaglen dreigl.

Lle cynhaliwyd prisiadau mewnl, fe'u cyflawnwyd gan ein tîm mewnl o syrffwyr siartredig, o dan gyfarwyddyd y prif syrffwr.

Lle nad oes prisiad wedi'i gynnal, cyflwynwyd y cyfraddau mynegeio priodol gan y prif syrffwr.

Ar gyfer strwythurau gweithredol, byddai FReM yn disgwyl i ni ddefnyddio'r dull cost amnewid dibrisiedig. Ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru, mae hynny'n anymarferol ac nid yw'n gost-effeithiol, felly rydym wedi defnyddio cost hanesyddol wedi'i haddasu fel procsi ar gyfer cost amnewid dibrisiedig i roi gwerth teg i ni. Ar y cyd â'n priswyr, rydym wedi penderfynu newid y math o fynegai o fynegeion adeiladu BCIS i fynegeion prisiau allbwn adeiladu (OPI's) y Swyddfa Ystadegau Gwladol – Seilwaith. Credir bod y mynegai hwn yn fwy perthnasol i'r math o asedau sydd wedi'u cynnwys yn y categori hwn. Mae'r mynegai wedi'i gymhwysu i'r gwerthoedd asedau ar 1 Ebrill 2020.

Mae addasiadau sy'n codi o fynegeio ac ailbrisiadau yn mynd i'r gronfa ailbriso oni bai bod y balans wrth gefn mewn perthynas ag ased penodol wedi'i ddefnyddio'n llawn yn erbyn ailbrisiad disgynnol, ac os felly, cydnabyddir y symudiad yn y datganiad o wariant net cynhwysfawr. Trosglwyddir unrhyw ostyngiadau parhaol mewn gwerth i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.

Dibrisiant ac amorteiddiad

Nid yw tir (ystâd y goedwig a thir heblaw coedwig) a hawliau anniriaethol i dir yn cael eu dibrisio, oni bai bod y tir yn elfen hanfodol o strwythur gweithredol. Mae'r asedau hyn yn cael eu dibrisio dros oes y strwythur gweithredol perthnasol. Nid yw asedau sy'n cael eu hadeiladu yn cael eu dibrisio nes eu bod yn gallu gweithredu yn y modd a fwriadwyd gan reolwyr.

Mae cerbydau a ddangosir yn y categori peiriannau yn cael eu dibrisio ar sail cydbwysedd sy'n lleihau ar gyfradd o 21%. Mae pob ased arall yn cael ei ddibrisio/amorteiddio ar sail llinell syth dros eu hoes economaidd ddefnyddiol ddisgwyliedig. Codir dibrisiant ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr ym mis ei waredu, ond nid ym mis ei gaffael.

Gwneir dyfarniad ar yr oes economaidd ddefnyddiol sy'n ffurfio sylfaen i'r cyfnod y mae eiddo, peiriannau ac offer yn cael eu dibrisio ac asedau anniriaethol yn cael eu hamorteiddio. Mae amcangyfrif o oes asedau yn cael ei hadolygu a'i haddasu os yw'n briodol ar bob dyddiad adrodd. Y prif oesoedd defnyddiol a ddefnyddir at ddibenion dibrisiant yw:

Categori ased	Prif oes ddefnyddiol
Asedau Diriaethol	
Adeiladau ac Anheddau	10 - 60 mlynedd
Peiriannau	4 - 25 mlynedd
Technoleg Gwybodaeth	3 - 10 mlynedd
Strwythurau Gweithredol	5 - 100 mlynedd
Asedau Anniriaethol	
Trwyddedau Meddalwedd	5 - 25 mlynedd
Trwyddedau Eraill	5 - 50 mlynedd
Datblygiadau Meddalwedd	3 - 10 mlynedd
Gwefan	5 - 10 mlynedd

Mae'r ystod yn yr oesoedd defnyddiol uchod yn adlewyrchu'r amrywiaeth o asedau yn y categorïau asedau. Byddai asedau gwella pryddlesol yn eithriad, sydd â'r un oes â'r brydles gymharol.

Mae trwyddedau eraill hefyd yn cynnwys asedau a ddelir am byth.

Mae gan y mwyafrif o asedau yn y categorïau hyn oesoedd defnyddiol yn yr ystodau hyn

Gwarediadau

Pan waredir ased, caiff ei swm cario ei ddileu yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) hefyd yn cael eu credydu i'r enillion neu'r colledion wrth eu gwaredu. Trosglwyddir unrhyw enillion ailbriso a gronnwyd ar gyfer yr ased yn y gronfa ailbriso i'r gronfa gyffredinol.

Cronfa Ailbriso

Mae'r gronfa ailbriso yn dangos yr enillion a wnaed gan Cyfoeth Naturiol Cymru sy'n deillio o godi gwerth asedau anghyfreddol. Mae'r balans yn cael ei leihau pan fo asedau ag enillion cronedig:

- Yn cael eu hailbriso tuag i lawr neu wedi'u gwanhau a cholli'r enillion.
- Yn cael eu defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau a chaiff yr enillion eu defnyddio trwy ddibrisiant.
- Yn cael eu gwaredu a gwiredir yr enillion.

Mae swm sy'n cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng y dibrisiant a godir ar swm cario ailbriso'r asedau a dibrisiant yn seiliedig ar gost wreiddiol yr ased yn cael ei drosglwyddo o'r gronfa ailbriso i'r gronfa gyffredinol.

Amhariad

Mae asedau anghyfredol yn cael eu hadolygu o ran amhariad bob blwyddyn. Cydnabyddir amhariadau pan fydd swm adferadwy asedau anghyfredol yn disgyn yn is na'u gwerth llyfr net, o ganlyniad naill ai i gwmp mewn gwerth oherwydd amodau'r farchnad, colled mewn budd economaidd neu ostyngiad mewn potensial gwasanaeth. Mae ailbrisiadau disgynnol sy'n deillio o newidiadau yng ngwerth y farchnad yn arwain at amhariad pan fydd yr ased yn cael ei ailbrizio yn is na'i swm cario cost hanesyddol yn unig. Mae'r FReM yn ei gwneud yn ofynnol mai'r colledion amharu hynny nad ydynt yn deillio o ddefnydd clir o fudd economaidd neu ostyngiad mewn potensial gwasanaeth yn unig y dylid eu gosod yn gyntaf yn erbyn unrhyw falans cronedig yn y gronfa ailbrizio. Cydnabyddir unrhyw swm yn ychwanegol at hyn yn amhariad trwy'r datganiad o wariant net cynhwysfawr. Dylid cymryd colledion amhariad sy'n codi o ddefnydd clir o fudd economaidd neu ostyngiad mewn potensial gwasanaeth yn llawn i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Trosglwyddir swm i werth yr amhariad o'r gronfa ailbrizio i'r gronfa gyffredinol ar gyfer yr asedau unigol dan sylw.

Asedau anghyfredol a gedwir i'w gwerthu

Mae asedau anghyfredol yn cael eu dosbarthu fel asedau a gedwir i'w gwerthu os bydd y swm cario yn cael ei adfer yn bennaf trwy drafodiad gwerthu yn hytrach na thrwy ddefnydd parhaus, ac ystyrir bod gwerthiant o fewn 12 mis i'r dyddiad adrodd yn debygol iawn, bod y rheolwyr wedi ymrwymo i werthu a bod yr ased yn cael ei farchnata'n weithredol yn ei gyflwr presennol am bris sy'n rhesymol mewn perthynas â'i gyflwr presennol.

Daw dibrisiant i ben ar unwaith wrth ddsbarthu'r asedau fel rhai sy'n cael eu dal i'w gwerthu. Fe'u nodir ar y lefel isaf o'u swm cario a'u gwerth teg llai costau i'w gwerthu, ac fe'u cofnodir fel asedau cyfredol yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol.

7.1 Asedau anghyfredol diriaethol

	Ystâd y goedwig	Tir arall	Adeiladau	Peiriannau	Technoleg gwybodaeth	Strwythurau gweithredol	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer	Asedau biolegol	Asedau treftadaeth	Cyfanswm asedau diriaethol
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad											
Ar 1 Ebrill 2020	788,517	188,383	18,946	21,589	13,511	90,709	3,215	1,124,870	135,744	7,099	1,267,713
Ychwanegiadau	0	0	115	1,440	404	843	4,238	7,040	0	304	7,344
Asedau a gomisiynwyd yn ystod y flwyddyn	0	393	0	1,863	79	140	(2,475)	0	0	0	0
Gwarediadau a dad-gydnabod	(1)	(353)	(200)	(904)	(4)	0	0	(1,462)	0	0	(1,462)
Symud o / (i) ar werth	1	26	425	(345)	0	0	0	107	0	0	107
Torri coed	(17,118)	0	0	0	0	0	0	(17,118)	(6,493)	0	(23,611)
Mynegeo ac ailbriso	640,597	(3,428)	(771)	0	0	(8,269)	0	628,129	231,689	0	859,818
Ailddosbarthiad	0	(472)	(1,679)	1,620	0	393	120	(18)	0	0	(18)
Ar 31 Mawrth 2021	1,411,996	184,549	16,836	25,263	13,990	83,816	5,098	1,741,548	360,940	7,403	2,109,891
Dibrisiant											
Ar 1 Ebrill 2020	0	0	3,534	14,997	13,133	26,691	0	58,355	0	0	58,355
Taliadau yn ystod y flwyddyn	0	0	596	1,503	54	3,567	0	5,720	0	0	5,720
Gwarediadau a dad-gydnabod	0	0	(126)	(833)	(5)	0	0	(964)	0	0	(964)
Symud o / (i) ar werth	0	0	0	(323)	0	0	0	(323)	0	0	(323)
Mynegeo ac ailbriso	0	0	(100)	(6)	0	(9,224)	0	(9,330)	0	0	(9,330)
Ailddosbarthiad	0	0	(747)	747	0	0	0	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2021	0	0	3,157	16,085	13,182	21,034	0	53,458	0	0	53,458
Swm cario ar 1 Ebrill 2021	788,517	188,383	15,412	6,592	378	64,018	3,215	1,066,515	135,744	7,099	1,209,358
Swm cario ar 31 Mawrth 2021	1,411,996	184,549	13,679	9,178	808	62,782	5,098	1,688,090	360,940	7,403	2,056,433
Cyllido asedau											
Yn eiddo	1,366,059	180,818	13,679	9,178	808	62,782	5,098	1,638,422	360,940	7,403	2,006,765
	45,937	3,731	0	0	0	0	0	49,668	0	0	49,668
Ar brydlas	1,411,996	184,549	13,679	9,178	808	62,782	5,098	1,688,090	360,940	7,403	2,056,433

Mae'r adeiladau'n cynnwys anheddau sydd â swm cario o £325k. Mae'r adeiladau eraill yn swyddfeydd a chanolfannau gwaith.

Y swm a gedwir yn y Gronfa Ailbriso ar gyfer asedau diriaethol ar 31 Mawrth 2020 oedd £1,595,339k

Figurau cymharol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020

	Ystâd y goedwig	Tir arall	Adeiladau	Peiriannau	Technoleg gwybodaeth	Strwythurau gweithredol	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer	Asedau biolegol	Asedau treftadaeth	Cyfanswm asedau diriaethol
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad											
Ar 1 Ebrill 2019	736,567	60,168	16,463	22,535	13,464	82,770	510	932,477	122,538	7,000	1,062,015
Ychwanegiadau	0	1,145	206	375	13	230	2,919	4,888	0	0	4,888
Asedau a gomisiynwyd yn ystod y flwyddyn	0	0	0	19	34	161	(214)	0	0	0	0
Gwarediadau a dad-gydnabod	(22)	(508)	(133)	(1,335)	0	(192)	0	(2,190)	0	0	(2,190)
Symud o/(i) ar werth	21	(309)	(492)	(23)	0	0	0	(803)	0	0	(803)
Torri coed	(12,489)	0	0	0	0	0	0	(12,489)	(4,487)	0	(16,976)
Mynegeoio ac ailbrisiio	64,440	127,986	2,902	0	0	7,740	0	203,068	17,693	0	220,761
Ailddosbarthiad	0	(99)	0	18	0	0	0	(81)	0	99	18
Ar 31 Mawrth 2020	788,517	188,383	18,946	21,589	13,511	90,709	3,215	1,124,870	135,744	7,099	1,267,713
Dibrisiant											
Ar 1 Ebrill 2019	0	0	2,527	14,822	13,077	21,246	0	51,672	0	0	51,672
Taliadau yn ystod y flwyddyn	0	0	711	1,392	56	3,791	0	5,950	0	0	5,950
Gwarediadau a dad-gydnabod	0	0	(133)	(1,201)	0	(90)	0	(1,424)	0	0	(1,424)
Symud o / (i) ar werth	0	0	113	(21)	0	0	0	92	0	0	92
Mynegeoio ac ailbrisiio	0	0	316	(6)	0	1,744	0	2,054	0	0	2,054
Ailddosbarthiad	0	0	0	11	0	0	0	11	0	0	11
Ar 31 Mawrth 2020	0	0	3,534	14,997	13,133	26,691	0	58,355	0	0	58,355
Swm cario ar 1 Ebrill 2019	736,567	60,168	13,936	7,713	387	61,524	510	880,805	122,538	7,000	1,010,343
Swm cario ar 31 Mawrth 2020	788,517	188,383	15,412	6,592	378	64,018	3,215	1,066,515	135,744	7,099	1,209,358
Cyllido asedau											
Yn eiddo	745,101	183,656	15,412	6,592	378	64,018	3,215	1,018,372	135,744	7,099	1,161,215
Ar brydles	43,416	4,727	0	0	0	0	0	48,143	0	0	48,143
Swm cario ar 31 Mawrth 2020	788,517	188,383	15,412	6,592	378	64,018	3,215	1,066,515	135,744	7,099	1,209,358

Mae'r adeiladau'n cynnwys anheddau sydd â swm cario o £296k. Mae'r adeiladau eraill yn swyddfeydd a chanolfannau gwaith.

Y swm a gedwir yn y Gronfa Ailbrisiio ar gyfer asedau diriaethol ar 31 Mawrth 2020 oedd £976,506k.

7.1.1 Ystâd y goedwig gan gynnwys asedau biolegol

Mae perchnogaeth gyfreithiol dros ystâd coetir Llywodraeth Cymru wedi'i breinio gyda Gweinidogion Cymru. Fe'i cynhwysir yn Natganiad Sefyllfa Ariannol Cyfoeth Naturiol Cymru gan fod Cyfoeth Naturiol Cymru yn gyfrifol am y risgiau a'r gwobrau ariannol sy'n gysylltiedig â'r ystâd, a nhw sy'n ymgymryd â phob gweithgaredd rheoli'r ystâd. Mae'r ystâd yn cynnwys tir a phren sy'n tyfu. Mae perchnogaeth gyfreithiol ar bren, gan gynnwys coed heb eu torri, wedi'i freinio yn Cyfoeth Naturiol Cymru.

Mae coetiroedd a choedwigoedd yn cael eu cadw a'u rheoli'n bennaf i gyflawni'r amcanion rheoli coedwigoedd cynaliadwy a nodir yn Coetiroedd Cymru (strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer coetiroedd a choed). Gellir rhannu eu diben rhwng economaidd (cyfraniad at economi ffyniannus a chynaliadwy Cymru) ac eraill (cymdeithasol, amgylcheddol, newid yn yr hinsawdd). O dan safon cyfrifeg ryngwladol IFRS 41 (amaethyddiaeth), rhaid dosbarthu pren a dyfir at bwrpas economaidd fel asedau biolegol. Mae gweddill y pren, ynghyd â'r holl dir sylfaenol, yn cael ei ddsbarthu fel eiddo, peiriannau ac offer a chyfeirir ato fel ystâd y goedwig.

Mae addasiadau sy'n codi o ailbrisio ystâd y goedwig yn cael eu cludo i'r gronfa ailbrisio a'u rhyddhau i'r gronfa gyffredinol pan wireddir enillion wrth dorri coed. Cydnabyddir addasiadau sy'n codi o ailbrisio asedau biolegol yn y datganiad o wariant net cynhwysfawr yn y flwyddyn ailbrisio.

Technegau amcangyfrif, rhagdybiaethau a dyfarniadau

Mae elfennau o'r prisiad ac felly cyfrifo'r asedau hyn yn dibynnu ar dechnegau amcangyfrif.

Nid yw'n cael ei ystyried yn gost-effeithiol i gynnal prisiad proffesiynol allanol bob pum mlynedd, gan gynnwys pob rhan o goetir. Yn dilyn cyngor gan briswyr cymwys, bernir y gellir cael prisiad rhesymol trwy gynnal prisiadau o sampl ar hap o safleoedd sy'n cynrychioli rhwng 8% a 10% o'r ystâd ac yna allosod y rhain ar gyfer yr ystâd gyfan, gan ddefnyddio'r ffactorau lleoliad, rhywogaeth, oedran ac ansawdd (dosbarth cynnyrch) y coed.

Ystyrir hefyd fod y dystiolaeth fwyaf priodol o werth yn seiliedig ar y farchnad yn deillio o'r farchnad ar gyfer gwerthu coetiroedd a choedwigoedd dros 50 hectar mewn arwynebedd. Cydnabyddir y gall fod ystod eang o werthoedd o hyd a gall y rhain fod yn ddyfarniadau ychydig yn oddrychol. Felly, bydd unrhyw brisiad o goedwigoedd yn dibynnu rhywfaint ar farn broffesiynol. Yn dilyn hynny, mae'r priswyr allanol yn dosrannu gwerthoedd i dir a phren. Amcangyfrifir bod gwerth tir ar les 15% yn llai na thir rhydd-ddaliadol.

Rhannwyd coed rhwng asedau biolegol ac eiddo, peiriannau ac offer gan staff Cyfoeth Naturiol Cymru, gan ddefnyddio dyfarniadau ac amcangyfrifon. Gwnaed asesiad o'r gyfran a gedwir yn bennaf at ddibenion economaidd, a defnyddiwyd y ganran hon i bennu gwerth coed a ddsbarthwyd fel ased biolegol. Pe bai tir yn cael ei gaffael neu ei waredu a fyddai'n creu newid llwyr yn yr ystâd goedwig sydd gennym o ddeg y cant neu fwy, byddai adolygiad dros dro o'r asesiad yn cael ei gynnal. Ni fu unrhyw newid o'r fath yn ystod y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021. Y rhaniad canrannol ar hyn o bryd yw 27.5% ar gyfer asedau biolegol a 72.5% ar gyfer eiddo, peiriannau ac offer. Fel sy'n ofynnol o dan IAS 41, mae gwerth teg asedau biolegol yn cael ei leihau yn ôl y costau amcangyfrifedig i'r pwynt gwerthu. Amcangyfrifir bod y costau hyn yn 3% o werthoedd pren ac yn adlewyrchu costau gwerthu'r coetir neu'r goedwig.

7.1.2 Ffermydd gwynt

Mae rhywfaint o dir ar yr ystad goedwig yn cael ei brydlesu i bartïon allanol fel safleoedd fferm wynt. Rhennir datblygiad fferm wynt yn dri cham. Mae pob cam yn gofyn am fath gwahanol o gytundeb prydles.

- Y cam cyntaf yw'r Cytundeb Prydles Opsiwn. Mae hwn yn rhoi hawl i ddatblygwyr y fferm wynt ddefnyddio'r opsiwn i adeiladu ar y tir. Ar y cam hwn, mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn derbyn ffi opsiwn yn seiliedig ar fformiwla ariannol a nodir yn y cytundeb.
- Yr ail gam yw'r Cytundeb Prydles Ddatblygu. Mae caniatâd cynllunio wedi'i roi ac mae'r gwaith adeiladu yn digwydd yn ystod y cam hwn. Yn debyg i'r cam cyntaf, mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn derbyn ffi opsiwn yn seiliedig ar fformiwla ariannol a nodir yn y cytundeb.
- Y trydydd cam yw'r Cytundeb Prydles Weithredu. Mae'r fferm wynt yn gwbl weithredol ac yn cynhyrchu trydan. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn derbyn dwy elfen o incwm: rhent sylfaenol gwarantedig a rhent breindal yn seiliedig ar gynhyrchu trydan.

Mae prydlesi ar gyfer ffermydd gwynt sydd yn y cam datblygu neu weithredu yn cael eu cyfalafu fel ased tir o fewn Tir Arall yn nodyn 7.1. Mewn blynyddoedd blaenorol, Cefn Croes fu'r unig fferm wynt a gynhwyswyd yn Eiddo, Peiriannau ac Offer. Cyfalafwyd tair fferm wynt ychwanegol yn ystod 2019/20. Ar y pwynt cyfalafu, tynnir gwerth y tir oddi ar y prisiad o'r ystad goedwig a ddatgelir o fewn Tir Arall ac a gynhwysir gyda'r prisiad fferm wynt. Gwneir prisiad Llyfr Coch RICS ar y pwynt cydnabod. Ar 31 Mawrth 2021, darparodd Savills brisiad proffesiynol llawn ar gyfer pob un o'r pedair fferm wynt.

Mae Pen y Cymoedd, Brechfa West a Clocaenog yn weithredol bellach. Ffermydd gwynt TAN 8 yw'r rhain ble bydd yr incwm (ar ol tynnu'r gwariant perthnasol) yn cael ei drosglwyddo i Lywodraeth Cymru.

Dangosir isod werthoedd unigol y ffermydd gwynt ar 31 Mawrth 2021.

	£000
Cefn Croes	7,100
Pen y Cymoedd	82,775
Brechfa West	15,000
Clocaenog	<u>31,660</u>
Total	136,535

Mae dwy fferm wynt arall ar hyn o bryd yng ngham y Cytundeb Prydles Opsiwn. Dau gam yn unig fydd i'r ffermydd gwynt hyn gan y bydd y cam datblygu a'r cam gweithredu yn cael eu huno. Bydd y rhain yn cael eu cyfalafu pan fyddant yn symud i'r cam nesaf.

7.1.3 Asedau treftadaeth

Mae asedau treftadaeth yn asedau diriaethol sydd â rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol sy'n cael eu cadw a'u cynnal yn bennaf am eu cyfraniad at wybodaeth a diwylliant. Y bwriad yw eu cadw mewn ymddiriedaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol.

Mae ein gwarchodfeydd natur cenedlaethol yn bodloni'r meini prawf ar gyfer asedau treftadaeth. Maent yn cynnwys tir anweithredol mewn ardaloedd cadwraeth dynodedig a sefydlwyd i warchod ac i ganiatáu i bobl astudio eu bywyd gwyllt, cynefinoedd neu nodweddion daearegol o ddiddordeb arbennig. Mae'r tir hwn yn cael ei gadw ar gyfer cadwraeth ac at ddefnydd cyhoeddus cynaliadwy. O dan ddehongliad FReM o IAS 16 (eiddo, peiriannau ac offer), mae'r asedau hyn wedi'u cyfalafu ar gost.

Ar 31 Mawrth 2021, mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn rheoli 58 o warchodfeydd natur cenedlaethol Cymru, naill ai'n gyfan gwbl, neu mewn partneriaeth, ac un Warchodfa Natur Forol (MNR). Prynodd Cyfoeth Naturiol Cymru dir treftadaeth ar gost o £304k yn ystod 2020/21.

Oherwydd natur amrywiol y tir a gedwir a gwerthoedd marchnad tebyg, mae Cyfoeth Naturiol Cymru o'r farn y byddai sicrhau prisiadau allanol yn golygu cost anghymesur. Felly, mae asedau treftadaeth yn cael eu dal ar gost. Cydnabyddir costau cadw (gwariant sy'n ofynnol i ddiogelu'r ased treftadaeth) yn y datganiad o wariant net cynhwysfawr pan gânt eu gwario.

Symudiadau asedau treftadaeth pedair blynedd

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans agoriadol	6,432	6,432	7,000	7,099
Ychwanegiadau	0	295	0	304
Aiddosbarthiadau	0	273	99	0
Balans cau	6,432	7,000	7,099	7,403

Mae rhagor o wybodaeth am asedau a pholisïau treftadaeth Cyfoeth Naturiol Cymru ar gaffael, cadw, rheoli, gwaredu a mynediad at asedau treftadaeth ar wefan Cyfoeth Naturiol Cymru yn:

<http://naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/find-protected-areas-of-land-and-seas/national-nature-reserves/?lang=cy>

7.2 Asedau anghyfredol diriaethol

	Trwyddedau meddalwedd	Trwyddedau eraill	Gwariant datblygu meddalwedd	Gwefan	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	Cyfanswm asedau diriaethol
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2020	9,341	2,338	17,587	477	8,866	38,609
Ychwanegiadau	246	0	496	0	8,085	8,827
Asedau a gomisiynwyd yn ystod y flwyddyn	0	0	6,978	0	(6,978)	0
Gwarediadau a dad-gydnabod	(6)	0	(451)	0	0	(457)
Mynegeo ac ailbrisió	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiad	0	(1)	0	0	19	18
Ar 31 Mawrth 2021	9,581	2,337	24,610	477	9,992	46,997
Amorteiddiad						
Ar 1 Ebrill 2020	6,349	38	9,782	391	0	16,560
Taliadau yn ystod y flwyddyn	678	10	2,404	43	0	3,135
Gwarediadau a dad-gydnabod	(6)	0	0	0	0	(6)
Mynegeo ac ailbrisió	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiad	0	0	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2021	7,021	48	12,186	434	0	19,689
Swm cario ar 1 Ebrill 2020	2,992	2,300	7,805	86	8,866	22,049
Swm cario ar 31 Mawrth 2021	2,560	2,289	12,424	43	9,992	27,308
Cyllido asedau						
Yn eiddo	2,560	2,289	12,424	43	9,992	27,308
Swm cario ar 31 Mawrth 2021	2,560	2,289	12,424	43	9,992	27,308

Y swm a gedwir yn y Gronfa Ailbrisió ar gyfer yr asedau hyn ar 31 Mawrth 2021 oedd £632k

Ffigurau cymharol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020

	Trwyddedau meddalwedd	Trwyddedau eraill	Gwariant datblygu meddalwedd	Gwefan	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	Cyfanswm asedau diriaethol
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2020	10,069	2,354	13,003	477	5,076	30,979
Ychwanegiadau	112	0	1,113	0	6,473	7,698
Asedau a gomisiynwyd yn ystod y flwyddyn	135	0	2,545	0	(2,680)	0
Gwarediadau a dad-gydnabod	0	0	(47)	0	(3)	(50)
Mynegeo ac ailbrisió	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiad	(975)	(16)	973	0	0	(18)
Ar 31 Mawrth 2020	9,341	2,338	17,587	477	8,866	38,609
Amorteiddiad						
Ar 1 Ebrill 2019	6,153	41	7,832	349	0	14,375
Taliadau yn ystod y flwyddyn	763	6	1,416	42	0	2,227
Gwarediadau a dad-gydnabod	0	0	(31)	0	0	(31)
Mynegeo ac ailbrisió	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiad	(567)	(9)	565	0	0	(11)
Ar 31 Mawrth 2020	6,349	38	9,782	391	0	16,560
Swm cario ar 1 Ebrill 2019	3,916	2,313	5,171	128	5,076	16,604
Swm cario ar 31 Mawrth 2020	2,992	2,300	7,805	86	8,866	22,049
Cyllid asedau						
Yn eiddo	2,992	2,300	7,805	86	8,866	22,049
Swm cario ar 31 Mawrth 2020	2,992	2,300	7,805	86	8,866	22,049

Y swm a gedwir yn y gronfa ailbrisió ar gyfer yr asedau hyn ar 31 Mawrth 2020 oedd £657k.

8. Atebolrwydd ariannol ac offerynnau

8.1 Atebolrwydd ariannol

Mae'r atebolrwydd ariannol o £39,897k a adroddwyd yn y datganiad sefyllfa ariannol yn cynnwys atebolrwydd gwerth £39,844k o gytundebau gweithredu cronfeydd dŵr.

Ym 1989, er mwyn preifateiddio, trafododd Llywodraeth Ei Mawrhydi gytundebau gweithredu cronfeydd dŵr gyda'r cwmnïau dŵr. Roedd y cytundebau hyn yn cynnwys taliadau sefydlog (wedi'u mynegeo'n flynyddol ar y mynegai prisiau manwerthu) sy'n daladwy am byth i'r cwmnïau dŵr. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru bellach yn gyfrifol am y taliadau i Dŵr Cymru.

Gan fod cyfanswm yr atebolrwydd am byth ar sail cost amorteiddiedig, ni fydd yn newid o flwyddyn i flwyddyn ac eithrio os bydd cytundeb yn dod i ben, sy'n annhebygol. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gallu adennill cost lawn cytundebau gweithredu cronfeydd dŵr gan gynnwys y mynegeo blynyddol trwy ei daliadau tynnu dŵr.

Talwyd £5,926k i Dŵr Cymru yn ystod 2020/21 (2019/20: £5,848k) ar gyfer y taliadau sefydlog wedi'u mynegeo. Mae'r rhain wedi'u cynnwys gyda thaliadau eraill o dan gytundebau gweithredu'r gronfa ddŵr yn nodyn 5.

Mae rhwymedigaethau deddfwriaethol a gyflwynwyd yn ddiweddar yn ymwneud â safonau uwch ar gyfer gorlifdiroedd, pibellau ac argaeau ynghyd ag asedau sy'n dod i ddiwedd eu hoes ddefnyddiol wedi arwain at Dŵr Cymru yn gweithredu rhaglen gyfalaf dros wyth mlynedd ar draws dalgylchoedd Clwyd, Dwyrfor, Aled, Dyfrdwy, Gwy a Tywi. Mae'r rhaglen hon o waith newydd wedi cynyddu costau yn sylweddol i lefelau digynsail sydd wedi arwain at Cyfoeth Naturiol Cymru yn cytuno ar amserlen talu cynyddrannol gyda Dŵr Cymru dros 10 mlynedd ar gyfanswm cost amcanol o £26.9 miliwn.

Trwy 'lyfnhau' y costau hyn a thaliadau uwch hawdd eu trin ar gyfer y tynnwr, mae'r cyfleuster hwn wedi galluogi Cyfoeth Naturiol Cymru i ragweld Cyfrif Tâl Uned safonol cynaliadwy dros gyfnod y llinell amser hon. Adroddir ar y gost mewn cytundebau gweithredu cronfeydd dŵr yn nodyn 5, ac mae'r gwarged yn ystod y flwyddyn wedi'i ddiynnu yn erbyn y symiau taladwy hirdymor yn nodyn 12. Adroddir am y gostyngiad cyfatebol yn yr incwm y gellir ei briodoli o fewn costau tynnu yn nodyn 6.1 a symiau derbyniadwy hirdymor yn nodyn 10.

8.2 Offerynnau ariannol

Gan fod gofyniad arian parod Cyfoeth Naturiol Cymru yn cael ei fodloni yn bennaf trwy gymorth grant, mae offerynnau ariannol yn chwarae rhan fwy cyfyngedig wrth greu a rheoli risgiau nag a fyddai'n berthnasol i gorff nad yw yn y sector cyhoeddus. Mae mwyafrif yr offerynnau ariannol yn ymwneud â chontractau i brynu eitemau anariannol yn unol â gofynion prynu a defnyddio disgwylidig Cyfoeth Naturiol Cymru, ac felly nid yw Cyfoeth Naturiol Cymru yn agored i risgiau mawr o ran credyd, hylifedd a'r farchnad.

Cyflwynodd IFRS 9 fodel Colled Credyd isgwylidig (ECL) newydd i amcangyfrif a rhoi cyfrif am golledion credyd disgwylidig ar gyfer yr holl asedau ariannol perthnasol. Mae amcangyfrif Cyfoeth Naturiol Cymru yn seiliedig ar ein profiad hanesyddol o golledion credyd a ddiwedderir ar gyfer problemau credyd hysbys yn y dyfodol.

9. Asedau ariannol

	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000
Coedwig Llyn Efyrrwy	13,528	4,811
Gwyliau coedwig	600	710
	<u>14,128</u>	<u>5,521</u>

Mae Hafren Dyfrdwy yn gyfrifol am reoli'r goedwig yn Llyn Efyrrwy, casglu'r incwm a thalu'r costau cymharol. Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru rôl ymgynghorol o dan y cytundeb cynllun coedwigo ac mae'n derbyn 50% o'r gwarged gweithredu gan Hafren Dyfrdwy.

10. Masnach a symiau derbyniadwy eraill

	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000
Yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Symiau derbyniadwy masnach	5,481	5,629
Colled credyd disgwylidig	(871)	(672)
Asedau contract:		
Masnachol ac eraill	5,926	3,673
Incwm cronedig:		
Cyllid Ewropeaidd a chyllid allanol arall	942	1,044
Taliadau	1,874	1,325
Arall	1,033	77
TAW derbyniadwy	2,894	3,110
Cyn-daliadau	2,151	1,890
Symiau derbyniadwy eraill	26	35
Cyfanswm	<u>19,456</u>	<u>16,111</u>
Yn ddyledus ar ôl blwyddyn		
Symiau derbyniadwy hirdymor	3,342	3,982
Cyfanswm masnach a symiau derbyniadwy eraill	<u>22,798</u>	<u>20,093</u>

11. Arian parod a'r hyn sy'n gyfwerth ag arian parod

	31 Mawrth 2021	31 Mwrth 2020
	£'000	£'000
Balans agoriadol	25,101	49,025
Newid net mewn arian parod a'r hyn sy'n gyfwerth ag arian	(17,246)	(23,924)
Cyfanswm	7,855	25,101
Cadwyd y balansau canlynol ar 31 Mawrth		
Gwasanaeth bancio'r Llywodraeth	5,465	20,980
Cyfrifon banc eraill	2,388	4,120
Arian parod mewn llaw	2	1
Cyfanswm	7,855	25,101

Mae arian parod a'r hyn sy'n gyfwerth ag arian parod yn cynnwys arian parod mewn llaw, darpariaethau ariannol (gweler nodyn 1.9) a balansau cyfredol a gedwir yng nghyfrifon banc Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth a Barclays. Gellir eu trosi'n hawdd i symiau hysbys o arian parod, ac nid oes risg mawr iddynt o ran newidiadau mewn gwerth. Nid oes darpariaethau ariannol ar gael i'w defnyddio gan Cyfoeth Naturiol Cymru. Dim ond pan fydd gweithredwr y safle tirlenwi yn torri amodau'r drwydded y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn rhoi ystyriaeth ddyledus i dynnu'r ddarpariaeth sydd ar waith.

12. Masnach a symiau taladwy eraill

	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000
Yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Croniad symiau taladwy masnach	15,576	12,561
Incwm gohiriedig		
Cyllid Ewropeaidd a chyllid allanol arall	3,061	2,595
Taliadau	5,118	5,017
Rhwymedigaethau contract:		
Taliadau	198	478
Masnach ac eraill	15	101
Tâl gwyliau	3,607	2,665
Symiau taladwy masnach	3,117	3,153
Bondiau a blaendaliadau	1,301	1,301
Prydlesi ariannol (cyfredol)	20	20
Symiau taladwy eraill	4	4
Trethi a diogelwch cymdeithasol	9	9
Cyfanswm	32,026	27,904
Yn ddyledus ar ôl blwyddyn		
Symiau taladwy hirdymor	3,193	3,829
Prydlesi ariannol (anghyfredol)	456	459
Incwm gohiriedig hirdymor	216	244
Bondiau a blaendaliadau hirdymor	190	190
Cyfanswm	4,055	4,722
Cyfanswm masnach a symiau taladwy eraill	36,081	32,626

13. Darpariaethau

	Costau gadael yn gynnar £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Balans ar 1 Ebrill 2020	12	400	412
Darparwyd yn y flwyddyn	0	0	0
Rhyddhawyd yn y flwyddyn	0	(57)	(57)
Defnyddiwyd yn y flwyddyn	(12)	(270)	(282)
Balans ar 31 Mawrth 2021	0	73	73
Amseru amcangyfrifedig llif arian gostyngedig			
Dyledus o fewn blwyddyn	0	73	73
Dyledus rhwng un a phum mlynedd	0	0	0
Cyfanswm	0	73	73

Yn unol â gofyniad Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol (IAS) 37 (Darpariaethau, rhwymedigaethau amodol ac asedau amodol), lle mae hynny'n faterol berthnasol, mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn cydnabod darpariaeth ar gyfer rhwymedigaethau sy'n codi o ddigwyddiadau yn y gorffennol lle mae rhwymedigaeth bresennol ar y dyddiad adrodd, mae'n debygol y bydd gofyn i Cyfoeth Naturiol Cymru setlo'r rhwymedigaeth ac y gellir gwneud amcangyfrif ariannol yn ddibynadwy.

Mae darpariaeth ar gyfer costau gadael yn gynnar yn cynnwys taliadau iawndal blynyddol i gyn-staff a adawodd o dan raglenni ymddeol yn gynnar cyrff etifeddol.

Mae'r darpariaethau arall yn berthnasol i hawliad am anaf personol (£73k).

Dangosir costau'r darpariaethau eraill ychwanegol yn nodyn 5. Mae cyfanswm y darpariaethau a nodwyd uchod yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol o dan rhwymedigaethau. Mae'r ddarpariaeth ychwanegol ar gyfer y symudiad yn y golled credyd disgwylidig yn cael ei dangos yn nodyn 5, a chyfanswm y ddarpariaeth ar gyfer colled credyd disgwylidig yn nodyn 10 ac wedi ei gynnwys yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol o dan Symiau derbyniadwy.

14. Rhwymedigaethau pensiwn

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn aelod o ddau gynllun pensiwn, Cynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (CSPS) a Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS).

14.1 Cynllun pensiwn y Gwasanaeth Sifil

Mae CSPS yn agored i bob gweithiwr newydd.

Darperir buddion pensiwn trwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. O 1 Ebrill 2015, cyflwynwyd cynllun pensiwn newydd ar gyfer gweision sifil – Cynllun Pensiwn y Gweision Sifil ac eraill neu Alpha, sy'n darparu buddion ar sail gyrfa ar gyfartaledd gydag oedran pensiwn arferol sy'n hafal i oedran pensiwn y wladwriaeth yr aelod (neu 65 os yw'n uwch). O'r dyddiad hwnnw, ymunodd yr holl weision sifil newydd eu penodi a mwyafrif y rhai sydd eisoes mewn gwasanaeth ag Alpha. Cyn y dyddiad hwnnw, roedd gweision sifil yn rhan o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth sifil (PCSPS). Mae pedair rhan i'r PCSPS: tair sy'n darparu buddion ar sail cyflog terfynol (clasurol, premiwm neu glasurol plws) gydag oedran pensiwn arferol o 60; ac un yn darparu buddion ar sail gyrfa gyfan (Nuvos) gydag oedran pensiwn arferol o 65.

Nid yw'r trefniadau statudol hyn yn cael eu hariannu gyda chost y buddion a delir gan arian a bleidleisir gan y Senedd bob blwyddyn. Mae pensiynau sy'n daladwy o dan gynlluniau clasur, premiwm, clasurol plws, Nuvos ac Alpha yn cynyddu'n flynyddol yn unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Arhosodd aelodau presennol y PCSPS a oedd o fewn 10 mlynedd i'w hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn y PCSPS ar ôl 1 Ebrill 2015. Bydd y rhai a oedd rhwng 10 mlynedd a 13 oed a phum mis o'u hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn newid i Alpha rywbryd rhwng 1 Mehefin 2015 a 1 Chwefror 2022. Oherwydd bod y Llywodraeth yn bwriadu cael gwared ar wahaniaethu a nodwyd gan y llysoedd yn y ffordd y cyflwynwyd diwygiadau pensiwn 2015 ar gyfer rhai aelodau, disgwylir, maes o law, y gall aelodau cymwys sydd wedi cwblhau gwasanaeth perthnasol rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022 gael hawl i wahanol buddion pensiwn mewn perthynas â'r cyfnod hwnnw (a gallai hyn effeithio ar y gwerthoedd trosglwyddo cyfwerth ag arian parod a ddangosir yn yr adroddiad hwn – gweler isod). Mae buddion PCSPS pob aelod sy'n newid i Alpha yn cael eu 'bancio', gyda'r rheini â buddion cynharach yn un o adrannau cyflog terfynol y PCSPS yn cael y buddion hynny yn seiliedig ar eu cyflog terfynol pan fyddant yn gadael Alpha. Gall aelodau sy'n ymuno o fis Hydref 2002 ddewis naill ai'r trefniant buddion priodol wedi'u diffinio neu bensiwn rhanddeiliaid 'prynu arian' gyda chyfraniad cyflogwr (cyfrif pensiwn partneriaeth).

Mae cyfraniadau gweithwyr yn gysylltiedig â chyflog ac yn amrywio rhwng 4.6% ac 8.05% ar gyfer aelodau clasurol, premiwm, clasurol plws, Nuvos ac Alpha. Mae buddion clasurol yn cronni ar gyfradd o 1/80fed o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae cyfandaliad sy'n cyfateb i bensiwn cychwynnol tair blynedd yn daladwy ar ôl ymddeol. Ar gyfer premiwm, mae buddion yn cronni ar gyfradd o 1/60fed o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i'r clasurol, nid oes cyfandaliad awtomatig. Yn ei hanfod, mae clasurol plws yn hybrid gyda buddion ar gyfer gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 wedi'u cyfrif yn fras yn unol â'r clasurol a chyfrifwyd y buddion am wasanaeth o Hydref 2002 fel mewn cynllun premiwm. Yn Nuvos, mae aelod yn cronni pensiwn yn seiliedig ar enillion pensiynadwy yn ystod ei gyfnod o fod yn aelod o'r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth), mae'r pensiwn a enillir gan yr aelod yn cael ei greduddu â 2.3% o'u henillion pensiynadwy yn y flwyddyn gynllun honno, ac mae'r pensiwn cronedig yn cael ei uwchraddio yn unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Mae buddion mewn cynllun Alpha yn cronni mewn ffordd debyg i Nuvos, heblaw bod y gyfradd gronni yn 2.32%. Ym mhob achosm gall aelodau ddewis ildio (cymudo) pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a bennir gan Ddeddf Cyllid 2004.

Mae'r cyfrif pensiwn partneriaeth yn drefniant pensiwn rhanddeiliaid. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 8% a 14.75% (yn dibynnu ar oedran yr aelod) i gynnyrch pensiwn rhanddeiliaid a ddewisir gan y gweithiwr o banel o ddarparwyr. Nid oes rhaid i'r gweithiwr gyfrannu, ond pan fydd yn gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn cyfateb y rhain hyd at derbyn o 3% o'r cyflog pensiynadwy (yn ychwanegol at gyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5% arall o'u cyflog pensiynadwy i dalu cost yswiriant buddion risg a ddarperir yn ganolog (marwolaeth mewn gwasanaeth ac ymddeoliad oherwydd afiechyd).

Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w gael pan fydd yn cyrraedd oedran pensiwn, neu'n syth ar ôl rhoi'r gorau i fod yn aelod gweithredol o'r cynllun os yw eisoes yn oed pensiwn neu dros oed. Yr oedran pensiwn yw 60 ar gyfer aelodau clasurol, premiwm a chlasurol plws, 65 ar gyfer aelodau Nuvos, a'r uchaf o 65 neu Oedran Pensiwn y Wladwriaeth ar gyfer aelodau Alpha. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnwyd ar gyfer swyddogion yn dangos pensiwn a enillwyd mewn cynlluniau PCSPS neu Alpha, fel sy'n briodol. Pan fydd gan y swyddog fuddion yn y cynlluniau PCSPS ac Alpha, y ffigur a ddyfynnir yw gwerth cyfun eu buddion yn y ddau gynllun ond gall rhan o'r pensiwn hwnnw fod yn daladwy o wahanol oedrannau).

Gellir dod o hyd i ragor o fanylion am drefniadau pensiwn y gwasanaeth sifil ar y wefan.

www.civilservicepensionscheme.org.uk

14.2 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS)

Ar 1 Ebrill 2013, trosglwyddwyd gweithgareddau pensiwn Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru (AAC) i Cyfoeth Naturiol Cymru yn unol â chynllun trosglwyddo corff Cyfoeth Naturiol Cymru 2013 o dan Ddeddf Cyrff Cyhoeddus 2011. Mae gweithwyr Cyfoeth Naturiol Cymru a oedd yn weithwyr Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru yn parhau i fod yn aelodau o gronfa pensiwn Asiantaeth yr Amgylchedd (EAPF) fel corff derbyn.

Mae EAPF yn gweithredu cynllun pensiwn buddion statudol wedi'u diffinio, a lywodraethir yn bennaf gan reoliadau LGPS 2013 a rheoliadau LGPS (darpariaethau trosiannol, cynilion a diwygio) 2014. Gall y rhain newid dros amser. Mae mwy o fanylion am y gronfa pensiwn, gan gynnwys ei hadroddiad blynyddol a'i chyfrifon, ar wefan EAPF, www.eapf.org.uk

Cyfanswm tâl pensiwn LGPS ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru ar gyfer y flwyddyn ariannol 2020/21 oedd £9,191k (£12,513k yn 2019/20). Aseswyd y tâl pensiwn sy'n ymwneud â'r cynllun yn unol â chyngor actiwari cymwys annibynnol gan ddefnyddio'r dull prisio uned amcanol i gyfrifo'r costau gwasanaeth. Trefniadau cyllido 'Cyfoeth Naturiol Cymru' yw talu cyfraniadau'r cyflogwr i'r Gronfa Pensiwn naill ai bob mis neu fel taliadau cyfandaliad.

Roedd y prisiad actiwaraid teirblwydd diweddaraf o'r EAPF ar 31 Mawrth 2019. Roedd yr asedau a gymerwyd am werth y farchnad (£3.6 biliwn) yn ddigonol i gynnwys 106% o werth rhwymedigaethau mewn perthynas â buddion gwasanaeth yn y gorffennol a oedd wedi cronni i aelodau. Derbyniodd Cyfoeth Naturiol Cymru argymhelliad yr actiwari annibynnol mewn perthynas â chyfraniadau cyflogwyr yn y dyfodol. Bydd y prisiad actiwaraid tair blynedd nesaf ar 31 Mawrth 2022 a chaiff ei ddefnyddio i bennu cyfraddau cyfraniadau cyflogwyr am y cyfnod tair blynedd gan ddechrau ar 1 Ebrill 2023.

Amcangyfrifodd yr adroddiad blynyddol a'r datganiadau ariannol ar gyfer yr EAPF fod ganddo ddigon o asedau i fodloni 111% o'i rwymedigaethau disgwylidig yn y dyfodol ar 31 Mawrth 2021 ar sail ariannu barhaus. Mae cyfran Cyfoeth Naturiol Cymru o rhwymedigaethau EAPF fel yr adroddir arnynt yn y datganiadau ariannol hyn yn cael ei chyfrifo gan ddefnyddio gwahanol ragdybiaethau actiwaraid, sy'n ofynnol gan IAS19, i'r rhai a ddefnyddir yn adroddiad blynyddol EAPF. Mae hyn yn arwain at lefel ariannu wahanol i'r hyn a adroddwyd gan yr EAPF.

Mae dau brif wahaniaeth yn y rhagdybiaethau a ddefnyddir yn y datganiadau ariannol hyn a'r rhai a ddefnyddir at ddibenion cyllido, fel yr adroddwyd gan EAPF. Mae'r gwahaniaethau hyn yn y rhagdybiaeth cyfradd ddisgownt a'r rhagdybiaeth cynnydd pensiwn a ddefnyddir i brisio rhwymedigaethau pensiwn. Mae cyfradd ddisgownt EAPF at ddibenion cyllido yn seiliedig ar ddisgwyliad darbodus o'r enillion a gynhyrchir o'r portffolio o asedau sy'n eiddo i'r EAPF. Ar 31 Mawrth 2021, y gyfradd ddisgownt hon yw 2.9% y flwyddyn. Mae'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir yn natganiadau ariannol Cyfoeth Naturiol Cymru (2.0% y flwyddyn) fel sy'n ofynnol gan IAS 19, yn seiliedig ar gynnyrch bondiau corfforaethol o ansawdd uchel heb unrhyw ragdybiaeth perfformiad ased ychwanegol. Mae tarddiad rhagdybiaeth cynnydd pensiwn at ddibenion cyfrifyddu wedi newid ers prisiad diweddaraf yr EAPF o ganlyniad i gyhoeddiadau diwygio RPI. Mae'r rhagdybiaeth o gynnydd pensiwn a adroddwyd gan yr EAPF yn caniatáu bwlch rhwng RPI a CPI o 1.0% y flwyddyn a phremiwm risg chwyddiant o 0.3% y flwyddyn. Fodd bynnag, mae'r rhagdybiaeth a adroddir yn y datganiadau ariannol hyn yn caniatáu bwlch cyn-2030 rhwng RPI a CPI o 1% a bwlch ar ôl 2030 o 0.1%. Y rhagdybiaethau cynnydd pensiwn o ganlyniad yw 2.0% y flwyddyn ar sail cyllido a 2.85% y flwyddyn yn unol ag IAS19. Felly, mae'r gyfradd ddisgownt termau real yn y datganiadau ariannol hyn 1.75% yn is na'r gyfradd a ddefnyddir yn yr EAPF at ddibenion cyllido. Mae'r gyfradd is hon yn arwain at roi gwerth sylweddol uwch ar yr rhwymedigaethau at ddibenion cyfrifyddu.

Gwneir nifer o ragdybiaethau fel rhan o'r broses brisio actiwaraid. Nid yw'r rhagdybiaethau actiwaraid darbodus a ddefnyddir yn cynrychioli barn ar symudiadau cyflog posibl yn y dyfodol. Tybiwyd ym mhriasiad actiwaraid 2019 y bydd taliadau pensiynau nawr ac yn y dyfodol yn cynyddu ar gyfradd o 2.5% y flwyddyn. Amcangyfrifir y bydd y cyfraniad sy'n daladwy gan Cyfoeth Naturiol Cymru, ac eithrio unrhyw gyfandaliadau dewisol, am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2021 oddeutu £0 gan ei fod wedi talu ei holl gyfraniadau cyflogwr arferol.

Mae'r nodiadau isod yn nodi gofynion datgelu IAS 19 ar gyfer y flwyddyn gyfredol mewn perthynas â chyfranogiad Cyfoeth Naturiol Cymru yn yr EAPF. Gwnaed yr holl gyfrifiadau gan actiwari annibynnol cymwys ac roeddent yn seiliedig ar brisiad actiwaraid mwyaf diweddar y gronfa ar 31 Mawrth 2019 a ddiweddarwyd hyd 31 Mawrth 2021. Dim ond ar gyfer cyfrifyddu y defnyddir y rhagdybiaethau sy'n sail i gyfrifo atebolrwydd net ar 31 Mawrth 2021, fel sy'n ofynnol o dan IAS 19. Nid yw'n ofynnol i'r atebolrwydd net yr adroddir amdano gael ei gyflawni fel cyfandaliad. Bydd cyfraniadau arian parod a delir gan Cyfoeth Naturiol Cymru i'r gronfa bensiwn yn parhau i gael eu pennu trwy gyfeirio at ragdybiaethau y cytunwyd arnynt ym mhob prisiad actiwaraid tair blynedd o'r cynllun.

Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae COVID-19 wedi cael effaith sylweddol ar farchnadoedd ariannol a'r economi fyd-eang wrth i'r byd ymateb i'r heriau yn sgil y pandemig. O fis Chwefror 2020, daeth gwerthoedd asedau yn fwyfwy cyfnewidiol, a gostyngodd gwerthoedd asedau'r gronfa tua 10% erbyn 31 Mawrth 2020. Fodd bynnag, yn dilyn 31 Mawrth 2020, dechreuodd marchnadoedd ariannol adfer rhywfaint – efallai oherwydd barnwyd bod yr hyn a werthwyd i ddechrau yn ormodol. Erbyn 30 Mehefin 2020, roedd gwerthoedd asedau'r gronfa wedi cynyddu tua 10%, gan ddychwelyd i'w ar lefelau 31 Rhagfyr 2019. Ar 31 Mawrth 2021, mae gwerthoedd asedau'r Gronfa Bensiwn tua 15% yn uwch nag ar 31 Mawrth 2020.

Dyfarniad McCloud

Pan ddiwygiwyd y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn 2014, cymhwyswyd amddiffyniadau trosiannol i rai aelodau hŷn o fewn deng mlynedd i'r oedran ymddeol arferol. Mae'r buddion a gronnwyd o 1 Ebrill 2014 gan yr aelodau hyn yn destun 'sylfaen', sy'n golygu na allant fod yn is na'r hyn y byddent wedi'i dderbyn o dan y strwythur buddion blaenorol. Mae'r sylfaen yn sicrhau nad yw'r aelodau hyn ar eu colled o gyflwyno'r cynllun newydd trwy roi'r buddion o'r cynlluniau hen a newydd iddynt i bob pwrpas.

Ym mis Rhagfyr 2018, cadarnhaodd y Llys Apêl ddyfarniad bod amddiffyniadau trosiannol tebyg yng Nghynlluniau Pensiwn y Barnwyr a'r Diffoddwyr Tân yn anghyfreithlon ar sail gwahaniaethu ar sail oedran. Cyfeirir at hyn fel achos McCloud. Roedd goblygiadau'r dyfarniad yn berthnasol i'r LGPS a chynlluniau gwasanaeth cyhoeddus eraill hefyd.

Ym mis Mehefin 2019, gwrthododd y Goruchaf Lys ganiatâd i'r Llywodraeth apelio yn erbyn achos McCloud mewn perthynas â gwahaniaethu ar sail oedran a diogelu pensiwn. Ym mis Gorffennaf 2020, ymgynghorodd y Llywodraeth ar newidiadau i'r LGPS a amlinellodd gynigion i ddiwygio 'cynigion trosiannol'. Y nod cyffredinol yw y bydd y newidiadau yn mynd i'r afael â chanfyddiadau'r llysoedd ac yn amddiffyn yr holl aelodau cymwys pan fyddant yn tynnu eu buddion o'r cynllun. Disgwylir i ymateb llawn y Llywodraeth i'r materion yr ymdriniwyd â hwy yn yr ymgynghoriad gael ei gyhoeddi yn ddiweddarach yn 2021. Rhagwelir y bydd y rheoliadau sy'n gweithredu'r newidiadau hyn yn cael eu gwneud ar ôl i ddeddfwriaeth sylfaenol newydd mewn perthynas â phensiynau gwasanaeth cyhoeddus gael ei derbyn yn y Senedd, a bwriad y Llywodraeth yw y bydd rheoliadau'n dod i rym ar 1 Ebrill 2023. Adlewyrchir yr effaith ar Cyfoeth Naturiol Cymru ym mhriiad cau'r gronfa.

14.2.1 Rhagdybiaethau hirhoedledd ac ariannol

Cyfnod a ddaeth i ben	31 Mawrth 2021 % y flwyddyn	31 Mawrth 2020 % p.a.
Cyfradd cynyddu pensiynau	2.85%	1.60%
Cyfradd cynyddu cyflogau	3.35%	2.10%
Cyfradd disgownt	2.00%	2.30%

Ar ddyddiad y prisiad diweddaraf, hyd rhwymedigaethau a ariennir gan y cyflogwr yw 22 mlynedd.

	Dynion	Menywod
Pensiynwyr presennol	22.1 years	24.2 years
Pensiynwyr y dyfodol*	23.4 years	26.2 years

* mae ffigurau'n rhagdybio bod aelodau'n 45 mlynedd oed ar y dyddiad prisiad ffurfiol diwethaf

14.2.2 Dadansoddiad sensitifrwydd

Newid mewn rhagdybiaethau ar 31 Mawrth 2021:	Cynnydd % bras i atebolrwydd y cyflogwr	Swm ariannol bras (£000)
0.5% o leihad yn y gyfradd disgownt real	12%	63,703
0.5% o gynnydd yn y gyfradd cynyddu pensiynau	3%	13,767
0.5% o gynnydd yn y gyfradd cynyddu pensiynau	9%	48,146

14.2.3 Hyd y rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio

Cyfrifwyd hyd y rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio (h.y. cyfartaledd pwysol yr amser nes talu llif arian yn y dyfodol) ar gyfer aelodau'r cynllun a gyfrifwyd ar y prisiad teirblwydd diwethaf ar 31 Mawrth 2019 gan yr actiwari fel 22 mlynedd.

14.2.4 Gwerth Teg Asedau

Gwerth teg asedau ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021

Categori ased	31 Mawrth 2021 (£000)				
	Wedi'i ddyfynnu	Heb ei ddyfynnu	Heb ei bennu	Cyfanswm	%
Gwarantau ecwiti:					
Stoc Gyffredin	94,234.9	0.0	0.0	94,234.9	22%
Stoc a Ffefrir	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Hawliau/Gwarantau	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Asedau Ecwiti Eraill	1,693.4	0.0	0.0	1,693.4	0%
Gwarantau Dyled:					
Bondiau Llywodraeth y DU	0.0	38,279.9	0.0	38,279.9	9%
Bondiau Corfforaethol	0.0	35,420.4	0.0	35,420.4	8%
Arall	0.0	2,432.6	0.0	2,432.6	1%
Cerbydau Buddsoddi Cyfun:					
Ecwiti	0.0	108,165.2	0.0	108,165.2	25%
Bondiau	0.0	67,774.4	0.0	67,774.4	16%
Cronfeydd – Stoc Gyffredin	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Cronfeydd – Eiddo Tiro	0.0	14,145.8	0.0	14,145.8	3%
Cronfeydd – Cyfalaf Menter	0.0	88.9	0.0	88.9	0%
Cyfalaf Menter a Phartneriaethau:					
Partneriaethau ac Eiddo Tiro	0.0	53,992.5	0.0	53,992.5	12%
Buddsoddiad Arall:					
Gwarantau Dwbl	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Contractau Deilliadol:					
Ecwiti Deilliadol – Dyfodol	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Contractau FX ymlaen	0.0	(128.3)	0.0	(128.3)	0%
Arian Parod a'r hyn sy'n Gyfwerth ag Arian Parod					
Pob un	0.0	0.0	19,119.4	19,119.4	4%
Cyfanswm	95,928.3	320,171.4	19,119.4	435,219.1	100%

Gwerth Teg Asedau ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020

Categori ased	31 Mawrth 2020 (£000)				
	Wedi'i ddyfynnu	Heb ei ddyfynnu	Heb ei bennu	Cyfanswm	%
Gwarantau ecwiti:					
Stoc Gyffredin	53,259.0	0.0	0.0	53,259.0	14%
Stoc a Ffefrir	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Hawliau/Gwarantau	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Asedau Ecwiti Eraill	109.2	0.0	0.0	109.2	0%
Gwarantau Dyled:					
Bondiau Llywodraeth y DU	0.0	37,883.2	0.0	37,883.2	10%
Bondiau Corfforaethol	0.0	32,404.0	0.0	32,404.0	9%
Arall	0.0	2,095.3	0.0	2,095.3	1%
Cerbydau Buddsoddi Cyfun:					
Ecwiti	0.0	83,132.2	0.0	83,132.2	22%
Bondiau	0.0	84,414.3	0.0	84,414.3	23%
Cronfeydd – Stoc Gyffredin	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Cronfeydd – Eiddo Tiro	0.0	17,009.6	0.0	17,009.6	5%
Cronfeydd – cyfalaf menter	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Cyfalaf Menter a Phartneriaethau:					
Partneriaethau ac Eiddo Tiro	0.0	53,428.9	0.0	53,428.9	14%
Buddsoddiad Arall:					
Gwarantau Dwbl	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Contractau Deilliadol:					
Ecwiti Deilliadol – Dyfodol	0.0	0.0	0.0	0.0	0%
Contractau FX ymlaen	0.0	(563.3)	0.0	(563.3)	0%
Arian Parod a'r hyn sy'n Gyfwerth ag Arian Parod					
Pob un	0.0	0.0	8,898.6	8,898.6	2%
Cyfanswm	53,368.2	309,804.2	8,898.6	372,071.0	100%

14.2.5 Newid mewn gwerth teg asedau plaen, rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio ac atebolrwydd net

Cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021	Asedau	Rhwymedigaethau	(Rhwymedigaeth) / ased net
	£(000s)	£(000s)	£(000s)
Gwerth teg asedau'r cyflogwr	372,071	0	372,071
Gwerth presennol rhwymedigaethau a ariennir	0	373,582	(373,582)
Gwerth presennol rhwymedigaethau nas ariennir	0	0	0
Sefyllfa agoriadol fel yr oedd ar 31 Mawrth 2020	372,071	373,582	(1,511)
Cost y gwasanaeth			
- Cost presennol y gwasanaeth*	0	9,119	(9,119)
- Cost y gwasanaeth yn y gorffennol (gan gynnwys cwtogiadau)	0	72	(72)
- Effaith setliadau	0	0	0
Cyfanswm cost y gwasanaeth	0	9,191	(9,191)
Llog net			
- Incwm llog ar asedau plaen	8,506	0	8,506
- Cost llog ar rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio	0	8,623	(8,623)
- Effaith terfyn uchaf asedau ar log net	0	0	0
Cyfanswm llog net	8,506	8,623	(117)
Cyfanswm cost buddion wedi'u diffinio a gydnabyddir mewn elw neu (golled)	8,506	17,814	(9,308)
Lliffoedd arian			
- Cyfraniadau cyfranwyr i'r cynllun	2,038	2,038	0
- Cyfraniadau'r cyflogwr	2,036	0	2,036
- Cyfraniadau o ran buddion nas ariennir	0	0	0
- Buddion a dalwyd	(8,033)	(8,033)	0
- Buddion a dalwyd nas ariennir	0	0	0
Effaith cyfuniadau a gwarediadau'r busnes	0	0	0
Sefyllfa Orffenedig Ddisgwyliedig	376,618	385,401	(8,783)
Ailfesuriadau			
- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	152,421	(152,421)
- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	6,837	(6,837)
- Profiadau arall	0	(2,796)	2,796
- Enillion ar asedau ac eithrio'r symiau sydd wedi'u cynnwys mewn llog net	58,601	0	58,601
- Newidiadau yn y terfyn uchaf asedau	0	0	0
Cyfanswm ailfesuriadau a gydnabyddir yn incwm cynhwysfawr arall	58,601	156,462	(97,861)
Gwahaniaethau cyfnewid	0	0	0
Gwerth teg asedau'r cyflogwr	435,219	0	435,219
Gwerth presennol rhwymedigaethau a ariennir	0	541,863	(541,863)
Gwerth presennol rhwymedigaethau nas ariennir	0	0	0
Sefyllfa orffenedig fel yr oedd ar 31 Mawrth 2021	435,219	541,863	(106,644)

* Mae'r gost gwasanaeth gyfredol yn cynnwys lwfans ar gyfer treuliau gweinyddu o 0.6% o'r gyflogres.

Amcangyfrifir bod gwerth presennol rhwymedigaethau a ariennir yn cynnwys oddeutu £305,400,000, £94,153,000 a £141,538,000 mewn perthynas ag aelodau sy'n weithwyr, pensïynwyr gohiredig a phensiynwyr yn y drefn honno ar 31 Mawrth 2021. Mae gwerth teg asedau'r cynllun gan y cyflogwr tua 10% o cyfanswm y gronfa.

14.2.5 Newid mewn gwerth teg asedau plaen, rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio ac atebolrwydd net (parhad)

Cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021	Asedau	Rhwymedigaethau	(Rhwymedigaeth) / ased net
	£(000s)	£(000s)	£(000s)
Gwerth teg asedau'r cyflogwr	373,104	0	373,104
Gwerth presennol rhwymedigaethau a ariennir	0	429,192	(429,192)
Gwerth presennol rhwymedigaethau nas ariennir	0	0	0
Sefyllfa agoriadol fel yr oedd ar 31 Mawrth 2019	373,104	429,192	(56,088)
Cost y gwasanaeth			
- Cost presennol y gwasanaeth*	0	13,497	(13,497)
- Cost y gwasanaeth yn y gorffennol (gan gynnwys cwtogiadau)	0	(984)	984
- Effaith setliadau	0	0	0
Cyfanswm cost y gwasanaeth	0	12,513	(12,513)
Llog net			
- Incwm llog asedau plaen	9,043	0	9,043
- Cost llog ar rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio	0	10,412	(10,412)
- Effaith terfyn uchaf asedau ar log net	0	0	0
Cyfanswm llog net	9,043	10,412	(1,369)
Cyfanswm cost buddion wedi'u diffinio a gydnabyddir mewn elw neu (golled)	9,043	22,925	(13,882)
Lifoedd arian			
- Cyfraniadau cyfranwyr i'r cynllun	2,080	2,080	0
- Cyfraniadau'r cyflogwr	11,959	0	11,959
- Cyfraniadau o ran buddion nas ariennir	0	0	0
- Buddion a dalwyd	(8,141)	(8,141)	0
- Buddion a dalwyd nas ariennir	0	0	0
Effaith cyfuniadau a gwarediadau'r busnes	0	0	0
Sefyllfa Orffenedig Ddisgwyliedig	388,045	446,056	(58,011)
Ailfesuriadau			
- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	(37,917)	37,917
- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	(10,258)	10,258
- Profiad arall	0	(24,301)	24,301
- Enillion ar asedau ac eithrio'r symiau sydd wedi'u cynnwys mewn llog net	(15,976)	0	(15,976)
- Newidiadau yn y terfyn uchaf asedau	0	0	0
Cyfanswm ailfesuriadau a gydnabyddir yn yr incwm cynhwysfawr arall	(15,976)	(72,476)	56,500
Gwahaniaethau cyfnewid	0	0	0
Gwerth teg asedau'r cyflogwr	372,071	0	372,071
Gwerth presennol rhwymedigaethau a ariennir	0	373,582	(373,582)
Gwerth presennol rhwymedigaethau nas ariennir	0	0	0
Sefyllfa orffenedig fel yr oedd ar 31 Mawrth 2020	372,071	373,582	(1,511)

* Mae'r gost gwasanaeth gyfredol yn cynnwys lwfans ar gyfer treuliau gweinyddu o 0.6% o'r gyflogres.

15. Ymrwymadau cyfalaf

Lle mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru ymrwymadau cyfalaf cytundebol na ddarperir ar eu cyfer yn y datganiadau ariannol, fe'u datgelir yn y tabl isod. Dangosir ymrwymadau sy'n ymwneud â gwaith cyfalaf a wariwyd yn y flwyddyn yn nodyn 4.

	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2020 £'000
Eiddo, peiriannau ac offer		
Peiriannau	392	206
Offer trafnidiaeth	205	940
Strwythurau gweithredol	1,096	1,262
Strwythurau cyhoeddus	108	150
Cyfanswm	1,801	2,558
Asedau diriaethol		
Technoleg gwybodaeth – trwyddedau meddalwedd	22	420
Technoleg gwybodaeth – datblygu meddalwedd	581	1,248
Cyfanswm	603	1,668
Cyfanswm	2,404	4,226

16. Ymrwymadau o dan brydlesi

Mae'r penderfyniad a yw trefniant yn brydles, neu'n cynnwys prydles yn seiliedig ar sylwedd y trefniant hwnnw. Mae trefniant sy'n ddibynnol ar ddefnyddio ased penodol ac sy'n cyfleu'r hawl i ddefnyddio'r ased yn cael ei ystyried yn brydles.

Mae prydles cyllid yn un sy'n trosglwyddo'n sylweddol risgiau a gwobrau perchnogaeth ased i'r prydlesai. Mae prydles weithredol yn brydles heblaw prydles cyllid. Asesir prydlesi gan ddefnyddio'r meini prawf a nodir yn IAS 17 (prydlesi). Nid yw tir a gedwir o dan brydles cyllid yn cael ei ddibrisio.

Codir costau sy'n ymwneud â phrydlesi gweithredu ar y Datganiad o Wariant Net cynhwysfawr ar sail llinell syth dros dymor y brydles ac fe'u dangosir yn nodyn 5.

Mae prydlesi cyllid yn cael eu cyfalafu ar y dechrau ar lefel isaf gwerth teg yr ased ar brydles neu werth presennol yr isafswm taliadau prydles. Cofnodir dyled gyfatebol sy'n ddyledus i'r prydleswr. Codir taliadau cyllid i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Mae cerbydau a gedwir o dan brydles cyllid yn cael eu dibrisio dros dymor y brydles

16.1 Prydlesi gweithredu

Rhoddir cyfanswm isafswm taliadau prydles yn y dyfodol o dan brydlesi gweithredu yn y tabl isod ar gyfer pob un o'r cyfnodau canlynol

	31 Mawrth 2021			
	Tir £'000	Adeiladau £'000	Cerbydau £'000	Cyfanswm £'000
Mae'r rhwymedigaethau o dan brydlesi gweithredu:				
Yn ddim hwyrach na blwyddyn	117	1,484	994	2,595
Yn hwyrach na blwyddyn a ddim hwyrach na phum mlynedd	349	3,043	2,128	5,520
Yn hwyrach na phum mlynedd	1,998	1,054	0	3,052
Cyfanswm gwerth rhwymedigaethau	2,464	5,581	3,122	11,167
	31 Mawrth 2020			
	Tir £'000	Adeiladau £'000	Cerbydau £'000	Cyfanswm £'000
Mae'r rhwymedigaethau o dan brydlesi gweithredu:				
Yn ddim hwyrach na blwyddyn	128	1,799	1,050	2,977
Yn hwyrach na blwyddyn a ddim hwyrach na phum mlynedd	379	3,718	1,839	5,936
Yn hwyrach na phum mlynedd	2,118	1,711	0	3,829
Cyfanswm gwerth rhwymedigaethau	2,625	7,228	2,889	12,742

16.2 Prydlesi cyllid

	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000
Mae'r rhwymedigaethau o dan brydlesi gweithredu:		
Yn ddim hwyrach na blwyddyn	20	20
Yn hwyrach na blwyddyn a ddim hwyrach na phum mlynedd	48	49
Yn hwyrach na phum mlynedd	408	410
Cyfanswm gwerth rhwymedigaethau	476	479

17. Ymrwymadau ariannol eraill

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi ymrwymo i gcontractau na ellir eu canslo na chawsant eu nodi yn nodyn 4 – Gwaith Cyfalaf a wariwyd yn y flwyddyn, nodyn 15 – Ymrwymadau cyfalaf neu nodyn 16 – Ymrwymadau o dan brydlesi. Cyfanswm y taliadau eraill y mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi ymrwymo iddynt ar 31 Mawrth 2021 yw:

	31 Mawrth 2021	Ail-ddatganwyd 31 Mawrth 2020
	£'000	£'000
Yn ddim hwyrach na blwyddyn	16,540	13,087
Yn hwyrach na blwyddyn a ddim hwyrach na phum mlynedd	16,165	13,784
Yn hwyrach na phum mlynedd	1,343	1,379
Cyfanswm	34,048	28,250

Mae ymrwymadau eraill sy'n ddyledus ar ôl pum mlynedd wedi'u hailddatgan o £948k i £1,379k i adlewyrchu'r ymrwymadau o dan gytundebau rheoli am y 100 mlynedd nesaf yn hytrach na 50 mlynedd.

18. Symiau derbyniadwy o dan brydlesi

Mae asedau (tir ac adeiladau) sy'n cael eu prydlesu i bartïon allanol o dan brydles weithredol yn cael eu cyfalafu yn unol â'r polisi asedau anghyfredol a amlinellir yn nodyn 7. Rhoddir cyfrif am incwm prydles weithredol ar sail llinell syth a'r isafswm yn y dyfodol. Dangosir taliadau prydles sy'n dderbyniadwy o dan brydlesi gweithredu na ellir eu canslo yn y tabl isod. Mae'r tabl yn cynnwys incwm a ragwelir o ffermydd gwynt, gan fod Cyfoeth Naturiol Cymru yn rheoli'r prydlesi hyn ar ran Llywodraeth Cymru a breindaliadau o'r rhaglen darparu ynni, mynediad trydydd parti, hydro a phrydlesi eraill.

	Mawrth 2021	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000
Yn ddim hwyrach na blwyddyn	13,839	11,567
Yn hwyrach na blwyddyn a ddim hwyrach na phum mlynedd	53,258	42,097
Yn hwyrach na phum mlynedd	226,029	179,625
Cyfanswm	293,126	233,289

Mae'r incwm o brydlesi fferm wynt yn cynrychioli rhan fawr o'r gwerthoedd a ddatgelir yn y tabl uchod. Lle mae ffermydd gwynt yn ddarostyngedig i Nodyn Cyngor Technegol 8: Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy (TAN 8), nid yw'r incwm yn cael ei gadw gan Cyfoeth Naturiol Cymru, ac mae'n yn cael ei ildio i Lywodraeth Cymru. Mae mwy o wybodaeth am yr incwm hwn ar gael yn nodyn 1.4.

Mae'r tabl yn cynnwys ymrwymadau o dan y Brydles Weithredol ar gyfer fferm wynt Clocaenog am y 25 mlynedd nesaf. Er na lofnodwyd y Brydles Weithredol ar 31 Mawrth 21, mae'r fferm wynt ei hun yn weithredol ac mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn derbyn rhenti breindal yn seiliedig ar drydan a gynhyrchir yn union fel y byddai o dan y cytundeb prydles weithredol. Disgwylir y bydd y brydles yn cael ei llofnodi yn fuan iawn.

19. Rhwymedigaethau digwyddiadol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn datgelu rhwymedigaethau wrth gefn yn unol ag IAS 37 pan fo rhwymedigaeth bosibl yn bodoli, yn dibynnu a yw rhyw ddigwyddiad ansicr yn y dyfodol yn digwydd, neu a oes rhwymedigaeth bresennol yn bodoli ond nid yw'r taliad yn debygol, neu ni ellir mesur y swm yn ddibynadwy.

Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru'r rhwymedigaethau wrth gefn canlynol:

	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000
Hawliadau gwerthu pren	250	508
Hawliadau difrod i eiddo	836	210
Atebolrwydd cyhoeddus a gweithwyr	44	170
Adolygiadau barnwrol	0	100
Arall	17	0
Cyfanswm	1,147	988

Hawliadau gwerthu pren

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi derbyn hawliad gan gwmni coed mewn perthynas â'u contract gyda Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae'r swm a ddatgelir yn y tabl uchod yn ymwneud ag un hawliad.

Hawliadau difrod i eiddo

Niwed i eiddo yn dilyn methiant draeniau a cheuffosydd stormydd.

Atebolrwydd cyhoeddus a gweithwyr

Mae gwerth tri hawliad atebolrwydd cyhoeddus wedi'i gynnwys yn y tabl uchod. Mae'r hawliadau hyn am ddifrod i eiddo fferm.

Hawliadau eraill

Gwerth tri hawliad, gan gyfeirio at ddifrod cludo anifeiliaid a ffyrdd.

Rhwymedigaethau wrth gefn heb eu mesur

Yn unol ag IAS 37, mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn datgelu'r rhwymedigaethau wrth gefn heb eu mesur canlynol. Nid yw'r tabl uchod yn cynnwys gwerthoedd ar gyfer y rhwymedigaethau wrth gefn canlynol:

Hawliadau difrod i eiddo

Derbyniwyd 38 o hawliadau lle nad yw'r gwerthoedd wedi'u mesur eto.

Atebolrwydd cyhoeddus a gweithwyr

Gwnaed un hawliad yn ymwneud â beiciwr mynydd, aelod o Foel Downhill Riders, a anafwyd yn ddifrifol ar un o'n traciau beicio.

Archwiliad Cyllid a Thollau EM

Mae archwiliad Cyllid a Thollau EM o driniaeth Cyfoeth Naturiol Cymru o weithio y tu allan i'r gyflogres (IR35) ar y gweill a bydd yn parhau yn ystod 2021/22. Datgelir rhwymedigaeth wrth gefn heb ei mesur i gydnabod y posibilrwydd y bydd rhwymedigaethau diffyg cydymffurfio yn deillio o'r archwiliad.

Mwynau

Cynhaliwyd treial rhwng 17 a 26 Mehefin 2020 am hawliad sifil gan drydydd parti am ddefnyddio cerrig gan Cyfoeth Naturiol Cymru ac un o'i gyrrff rhagflaenol. Roedd y llys yn llwyr o blaid Cyfoeth Naturiol Cymru a gwrthododd yr honiad bod Cyfoeth Naturiol Cymru wedi defnyddio carreg trydydd parti heb ganiatâd. Gorchymynnwyd i'r hawlwyd dalu costau cyfreithiol Cyfoeth Naturiol Cymru gyda £500k wedi'i dalu ar gyfrif erbyn 25 Medi. Mae £255k arall ar gyfrif yn daladwy erbyn 4 Ionawr 2021, a bydd gweddill y costau yn cael eu hasesu'n fanwl. Fodd bynnag, mae'r hawlwyd wedi gwneud cais am ganiatâd i apelio yn erbyn y dyfarniad. Ar yr ymgais gyntaf, gwrthododd barnwr y treial eu cais yn ei gyfanrwydd. Mae'r hawlwyd bellach wedi gwneud cais uniongyrchol i'r Llys Apêl gyda phapurau perthnasol yn cael eu cyflwyno gan y ddau barti ym mis Medi. Caniatwyd yr apêl i'r hawlwyd ac mae Cyfoeth Naturiol Cymru bellach yn aros am ganlyniad yr apêl y rhagwelir y byddai'n digwydd yn gynnar yn 2021. Os bydd yr apêl yn llwyddiannus, gellid gorchymyn Cyfoeth Naturiol Cymru i ad-dalu £755k i'r hawlwyd, talu costau cyfreithiol yr hawlwyd a thalu iawndal. Nid yw'n bosibl gwybod gwir werth costau cyfreithiol yr hawlwyd na gwerth unrhyw iawndal y gellir ei orchymyn hyd nes y daw apêl i ben a bod y llys yn gwneud penderfyniad terfynol.

Mae ail hawliad tebyg wedi dod i law, ond mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cytuno i estyniad ar gytundeb disymud gyda'r parti arall. Ni thrafodwyd unrhyw werthoedd mewn perthynas â'r ail hawliad hwn.

22. Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Nid oes digwyddiadau i'w hadrodd ar ôl y cyfnod adrodd.

23. Partïon cysylltiedig

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gorff a noddir gan Lywodraeth Cymru, sy'n cael ei ystyried yn barti cysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn, mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cael trafodion perthnasol sylweddol gyda Llywodraeth Cymru yn ystod busnes arferol (adroddir ar y cymorth grant a'r grantiau a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn yn y Datganiad o Ecwiti Trethdalwyr). Mae Cyfoeth Naturiol Cymru hefyd wedi cael trafodion gydag endidau eraill y mae Llywodraeth Cymru yn cael eu hystyried fel yr adran riant sef awdurdodau lleol a pharciau cenedlaethol Cymru, a thrafodion gydag adrannau eraill y llywodraeth a chyrrff eraill llywodraeth ganolog. Mae'r rhan fwyaf o'r trafodion hyn wedi bod gydag Asiantaeth yr Amgylchedd, y Comisiwn Coedwigaeth a Chyllid a Thollau EM.

Yn ystod y flwyddyn, fe ymrwymodd Cyfoeth Naturiol Cymru, yn ystod ei fusnes arferol, y trafodion canlynol gyda'r sefydliadau canlynol yr oedd gan aelodau'r bwrdd ac aelodau gweithredol neu bartïon cysylltiedig eraill ddi-ddordeb ynddynt. Nid oes gan y bwrdd na'r aelodau gweithredol unrhyw ran uniongyrchol yn y trafodion gyda'r partïon cysylltiedig hyn. Rydym wedi dangos trafodion am y flwyddyn lawn gan gynnwys lle mae aelodau wedi ymuno neu adael yn ystod y flwyddyn.

Sefydliad	Aelod	Natur y berthynas	Cyfanswm taliadau £'000	Cyfanswm incwm £'000	Swm sy'n ddyledus gan Cyfoeth Naturiol Cymru ar 31 Mawrth 2021 £'000	Swm sy'n ddyledus i Cyfoeth Naturiol Cymru ar 31 Mawrth 2021 £'000
Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan	Catherine Brown	Aelod annibynnol – penodiad gweinidogol	0	9	0	0
Prifysgol Caerdydd	Steve Ormerod	Athro	22	16	0	0
DEFRA gan gynnwys: Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur a chwmni cefnogi	Karen Balmer	Aelod annibynnol o Bwyllgor Archwilio a Risg JNCC	24	35	0	0
Asiantaeth yr Amgylchedd	Steve Ormerod	Aelod o'r Grŵp Cynghori ar Wyddoniaeth	3,380	852	165	652
Leonard Cheshire Disability	Elizabeth Haywood	Aelod o'r Bwrdd ac Ymddiriedolwr	0	1	0	0
Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gogledd Cymru	Howard Davies	Is-lywydd Anrhydeddus	65	0	12	0
Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro	Rosie Plummer	Aelod o'r Bwrdd a benodwyd gan Lywodraeth Cymru	150	240	100	0
Plantlife International	Rosie Plummer	Ymddiriedolwr	111	0	108	0
Pobl Group - Cartrefi a Chymunedau	Julia Cherrett	Cyfarwyddwr Anweithredol ac Is-	5	0	5	0
Refurb Flintshire (Cwmni atodol i Groundwork North Wales)	Karen Balmer	Prif Weithredwr y Grŵp	0	1	0	0
RSPB	Steve Ormerod	Is-lywydd	343	38	278	0

Yn ystod y flwyddyn, fe ymrwymodd Cyfoeth Naturiol Cymru, yn ystod ei fusnes arferol, i'r trafodiad uniongyrchol canlynol gyda'r aelod canlynol o'r bwrdd:

Aelod	Natur y trafodion	Cyfanswm taliadau £'000	Cyfanswm incwm £'000	Swm sy'n ddyledus gan Cyfoeth Naturiol Cymru ar 31 Mawrth 2021 £'000	Swm sy'n ddyledus i Cyfoeth Naturiol Cymru ar 31 Mawrth 2021 £'000
Geraint Davies	Cytundebau adran 16 o dan Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016	3	0	0	0